

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Tomáš Němec

**VZÁJEMNÉ POROVNÁNÍ SYSTÉMU JMENOVÁNÍ
SOUDCŮ V ČESKÉ REPUBLICE A JMENOVÁNÍ SOUDCŮ NA
ZÁKLADĚ VÝBĚROVÉHO ŘÍZENÍ.**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. PhDr. Marek Antoš, LL.M., Ph.D.

Katedra:

Katedra ústavního práva

Datum vypracování (uzavření rukopisu):

30. listopadu 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 30. listopadu 2014

Tomáš Němec

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval JUDr. PhDr. Markovi Antošovi, LL.M., Ph.D.. za jeho věcné rady a připomínky, ochotu a celkově velice vstřícný přístup při vedení této diplomové práce. Zároveň bych rád poděkoval soudci Davidu Fuhrmanovi za umožnění stáže u Nejvyššího soudu v Coloradu, setkal jsem se zde se skvělými právníky a lidmi, kteří mi umožnili poznat jejich právní systém a systém jmenování soudců, jenž mne inspiroval pro napsání této diplomové práce, v praxi.

Obsah

ÚVOD	6
1 ZÁKLADNÍ PŘEDPOKLADY SOUDCE	8
1.1 Nezávislost a nestrannost soudce	8
1.2 Odpovědnost soudce	9
1.3 Důvěryhodný soudce	11
1.4 Zkušenosti, morální vlastnosti a inteligence	11
2 SYSTÉM JMENOVÁNÍ SOUDCŮ V ČESKÉ REPUBLICĚ	13
2.1 Jmenování soudců podle platné právní úpravy	15
2.1.1 Jednotlivé podmínky	16
2.1.2 Kvalifikační předpoklady	18
2.2 Přidělování soudců	19
2.3 Zánik funkce soudce	20
2.4 Výběr kandidátů na soudce	22
2.4.1 Kariérní cesta	23
2.4.2 Laterální cesta	26
2.5 Naplnění předpokladů	27
2.5.1 Nezávislost a nestrannost soudců v České republice	27
2.5.2 Odpovědnost	28
2.5.3 Zkušenosti, morální vlastnosti a inteligence	28
2.5.4 Důvěryhodnost	29
2.6 Dílčí závěr	
3 SYSTÉM JMENOVÁNÍ SOUDCŮ NA ZÁKLADĚ VÝBĚROVÉHO ŘÍZENÍ	32
3.1 Ustanovování soudců v USA	32
3.2 Jmenování soudců v Coloradu	35
3.2.1 Potřeba změny systému	36
3.2.2 Prosazení nového systému	38
3.2.3 O'Connor plán	39
3.3 Nominační komise v Coloradu	40
3.4 Jmenování soudce gubernérem	42
3.5 Retenční volby	43
3.6 Hodnocení soudců	44
3.6.1 Role hodnocení soudců	45
3.6.2 Základní principy hodnocení soudců	46
3.6.3 Hodnotící komise v Coloradu	47

3.6.4	Státní hodnotící komise a hodnotící komise pro jednotlivé oblasti	48
3.6.5	Práva a povinnosti státní hodnotící komise	49
3.6.6	Práva a povinnosti hodnotící komise pro jednotlivé oblasti	50
3.6.7	Kritéria hodnotící komise	50
3.6.8	Proces hodnocení hodnotící komise	51
3.6.9	Doporučení a stanovisko	53
3.6.10	Průběžné hodnocení soudců	54
3.6.11	Sřet zájmů.....	54
3.6.12	Doporučení hodnocení.....	55
3.7	Dodržení předpokladů soudce v Coloradu.....	56
3.7.1	Nezávislost a nestrannost	56
3.7.2	Odpovědnost.....	56
3.7.3	Důvěryhodnost	57
3.7.4	Zkušenosti, morální vlastnosti a inteligence.....	58
3.8	Dílčí závěr.....	Ошибка! Закладка не определена.
4	SYSTÉM JMENOVÁNÍ SOUDCŮ PRO ČESKOU REPUBLIKU	60
4.1	Výběr soudců	60
4.1.1	Nejvyšší rada soudnictví.....	61
4.1.2	Nominační komise pro jednotlivé kraje.....	62
4.2	Jmenování soudců	63
4.3	Hodnocení soudců	64
4.3.1	Nález Ústavního soudu.....	64
4.3.2	Hodnocení soudců s ohledem na nález Ústavního soudu	65
4.3.3	Inspirace pro české zákonodárce	66
4.4	Retenční volby	67
ZÁVĚR	.....	69
SEZNAM ZKRATEK	.....	71
PŘÍLOHA Č. 1	.....	76
PŘÍLOHA Č. 2	.....	79
PŘÍLOHA Č. 3	.....	81
PŘÍLOHA Č. 7	.....	89
ABSTRAKT	.....	91
ABSTRACT	.....	92
KLÍČOVÁ SLOVA / KEY WORDS	.....	93

Úvod

Diplomovou práci na téma Vzájemné porovnání systému jmenování soudců v České republice a jmenování soudců na základě výběrového řízení jsem se rozhodl psát zejména ze dvou důvodů.

Za prvé, v České republice se poslední dobou stále častěji mluví o nevhodně nastaveném systému jmenování soudců. Již mnoho let se mluví o změně, která stále nepřichází. Od dětství je navíc můj sen stát se soudcem, proto mi na způsobu ustanovování soudců v České republice osobně záleží.

Za druhé, v zimním semestru 2013/2014 se mi naskytla příležitost zúčastnit se tříměsíční stáže u Nejvyššího soudu v Coloradu, kde jsem se setkal se systémem jmenování soudců na základě výběrového řízení, který se v současné chvíli vyskytuje ve své konkrétní formě pouze ve třech státech Spojených států amerických. Tento systém mi byl představen jako ten nejlepší v USA, jenž podporuje a kultivuje základní hodnoty a vlastnosti, jaké by každý soudce měl mít.

Ve své diplomové práci se snažím podrobně popsat systémy jmenování soudců v České republice a systém jmenování soudců na základě výběrového řízení. Cílem diplomové práce je oba systémy vzájemně porovnat a zjistit, zda uplatňované principy modelového příkladu systému jmenování soudců na základě výběrového řízení jsou možné uplatnit v České republice.

V první kapitole diplomové práce jsem si stanovil základní předpoklady soudce, které by každý soudce měl splňovat. Systém jmenování soudců by měl být nastaven tak, aby na jeho základě byli jmenováni takoví soudci, kteří jsou nezávislí a nestranní, odpovědní, důvěryhodní, dostatečně inteligentní a mají potřebné zkušenosti a morální předpoklady.

Kapitola druhá je věnována stávajícímu systému jmenování soudců v České republice. Nejdříve se věnuji shrnutí aktuální platné právní úpravy, která upravuje ustanovování soudců do funkce. Chtěl bych tak upozornit na nedostatečné právní zakotvení, jak jsou soudci do své funkce vybíráni, které vede k nejednotnému a netransparentnímu systému jmenování soudců. Vzhledem k nedostatečné právní úpravě se dále věnuji tomu, co předchází jmenování soudce do své funkce a na základě jakých

kritérií jsou zpravidla kandidáti na soudce vybírání. Na závěr druhé kapitoly shrnuji, jak se v dosavadním systému zohledňují předpoklady soudce uvedené v první kapitole

Ve třetí kapitole představuji systém jmenování soudců na základě výběrového řízení. Vzhledem k tomu, že práce porovnává stávající systém jmenování soudců v České republice se systémem jmenování soudců na základě výběrového řízení, který se v současné době prosazuje zejména ve Spojených státech amerických, vybral jsem si k porovnání jako modelový příklad stát Colorado, ve kterém se uplatňují veškeré prvky ryzího systému jmenování soudců na základě výběrového řízení. Na závěr kapitoly opět shrnuji, zda soudci, kteří jsou jmenováni podle popisovaného systému, splňují mnou stanovené předpoklady pro funkci soudce.

Závěrečná čtvrtá kapitola je stěžejní část diplomové práce. Porovnávám zde, zda jsou jednotlivé prvky modelového příkladu systému jmenování soudců na základě výběrového řízení možné uplatnit v České republice. Práce se zároveň na tomto místě snaží předložit ideální možné řešení.

Abych dodržel stanovený rozsah diplomové práce, zabývám se pouze ustanovováním soudců, nezabývám se otázkou soudních funkcionářů, která souvisí se systémem správy soudnictví. Dále se nezabývám výběrem soudců Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu České republiky, neboť zde se jedná o specifický mechanismus výběru soudců.

Při psaní diplomové práce jsem čerpal, jak ze zdrojů primárních, tak ze zdrojů sekundárních. Vzhledem k faktu, že v České republice není dostatečně popsán a upraven systém, jak jsou soudci vybírání do své funkce, čerpal jsem zároveň z osobních zkušeností soudců, na které v textu odkazuji.

1 Základní předpoklady soudce

Na začátku diplomové práce jsem se rozhodl stanovit základní předpoklady soudce, které by podle mého názoru každý soudce měl mít. Podle těchto předpokladů zároveň posoudím oba systémy jmenování soudců tak, abych zjistil, zda daný systém při výběru kandidátů a následného jmenování soudců zohledňuje níže uvedená kritéria. Mezi mnou zvolené předpoklady soudce patří nezávislost a nestrannost, odpovědnost, důvěryhodnost a potřebné morální hodnoty, zkušenosti a inteligence.

1.1 Nezávislost a nestrannost soudce

Občané očekávají a zaslouží si spravedlivý soudní proces, který zajistí ochranu jejich základních práv a svobod. Spravedlivý proces se odvíjí od nezávislých a nestranných soudců.

Způsob ustanovování soudců do funkce je jedním ze záruk soudcovské nezávislosti.¹ Požadavek soudcovské nezávislosti vyplývá z principů právního státu. Obecně lze právní vymezení pojmu soudcovská nezávislost formulovat tak, že jde o „rozhodování soudů bez jakýchkoli faktických či právních vlivů na pravomoci soudů, na proces jejich rozhodování a na jejich rozhodnutí.“²

František Zoulík se k soudcovské nezávislosti vyjadřuje tak, že její význam spočívá v tom, že umožňuje, aby soud vystupoval jako nezúčastněný třetí. Soudcovská nezávislost je právní princip, neboť stát ji neudílí, ale má ji respektovat a zajišťovat, a to i na státu samotném, neboť stát může být jednou ze stran sporu před soudem. Soudcovská nezávislost v sobě zahrnuje institucionální stránku, která obsahuje požadavek nezávislosti celé soudní soustavy, požadavek nezávislosti každého soudu v této soustavě a konečně nezávislost každého soudce. Kromě institucionální stránky obsahuje soudcovská nezávislost požadavek takové činnosti soudu, která probíhá podle stanovených procesních pravidel, jejichž zachování je zaručeno a průběžné zásahy do nich jsou vyloučeny. Konečně je soudcovská nezávislost i nezávislostí soudcovského

---

¹ ZOULÍK, František. *Soudy a soudnictví*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 81-83.

² MACKOVÁ, Alena. *Nezávislost soudců*. Praha: Právnická fakulta UK, 1996, s.13.

rozhodnutí jako celku. V tomto smyslu můžeme soudcovskou nezávislost chápat jako požadavek zajištění nestranného rozhodování s vyloučením nepřípustných zásahů.³

Nestrannost soudce je širším pojmem než soudcovská nezávislost.⁴ Pavlíček k nezávislosti a nestrannosti soudce uvádí: „Požadavek nezávislosti a nestrannosti soudce zakazuje jakýkoliv způsob ovlivňování soudce v jeho rozhodovací činnosti ze strany představitelů moci zákonodárné, výkonné nebo i ze strany fyzických osob; čl. 18 odst. 2 Listiny zakazuje peticí zasahovat do nezávislosti soudu. Zajistit nezávislost soudců znamená vytvořit takové podmínky, aby soudce byl při své rozhodovací činnosti vázán jen zákonem a mezinárodní smlouvou...“⁵ Nestrannost soudce definoval Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. I. ÚS 370/04 jako „především subjektivní kategorii vyjadřující vnitřní psychický vztah soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich právním zástupcům atd.), o níž je schopen relativně přesně referovat toliko soudce sám.“ Osobně si však myslím, že hlavním garantem nezávislosti a nestrannosti soudce je především on sám.

„Princip soudcovské nezávislosti způsobuje, že ustanovování soudců je specifickou problematikou, neboť musí k němu docházet tak, aby soudce nebyl odpověden tomu, kdo jej ustanovil.“⁶

1.2 Odpovědnost soudce

Aktuální problematikou dodnes zůstává komu, jak a za jaké jednání má být soudce odpovědný.⁷ V právní teorii byly vymezeny následující koncepce:⁸

- politická odpovědnost vůči politickému tělesu
- odpovědnost vůči veřejnosti
- právní odpovědnost státu
- osobní odpovědnost soudce

Soudcovská nezávislost není pojem absolutní. Soudnictví nelze pojímat jako činnost, která vůbec nepodléhá kontrole.⁹ Podle Zoulíka je soudnictví v „právním státě

---

³ ZOULÍK, František.: op. cit. s. 81 -83.

⁴Ibid., s. 83.

⁵ PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústavní právo a státověda*. II. díl. Praha: Linde, a.s, 2008, s.617.

⁶ ZOULÍK, František.: op. cit. s. 99.

⁷NOVÝ ZDENĚK. Občanské právo procesní. In ŠIMÍČEK, Vojtěch (ed.). *Komunistické právo v Československu*. Brno: Masarykova univerzita 2009, s. 540.

⁸Ibid.

institucí, která slouží demokracii, ochraně lidských práv a upevňování právní jistoty. K podstatě demokracie patří odpovědnost. Vzhledem k soudcovské nezávislosti je problematické vymezit meze, v jakých má být nad soudci vykonávaná kontrola.¹⁰ Odpovědnost a nezávislost soudců jsou odlišné strany téže mince.¹¹

K odpovědnosti soudců se vyjadřuje Vlasta Parkanová tak, že vláda je bezprostředně odpovědná moci zákonodárné, která ji kontroluje a jako součást kontroly ji může odvolat. Zákonodárná moc je odpovědná občanům, kteří ji konstituují prostřednictvím voleb. Pokud má být zachována pravomoc lidu jako kontinuálního nositele státní moci i vůči soudnictví, musí za něj být někdo vůči lidu odpovědný. Soudnictví není určeno soudcům, ale celé veřejnosti. Proto musí být zachována možnost občanů, aby sami nebo prostřednictvím svých zástupců soudy ustanovili, zorganizovali a podrželi si ochranu nad jejich správou.¹²

Každá kontrola veřejnosti, má-li mít smysl, musí vyústit v závěry, které směřují buď k postihu za zjištěné nedostatky, nebo k opatřením, které zajistí lepší stav do budoucna, to platí i pro kontrolu soudnictví.¹³ K osobní odpovědnosti soudce, Macková uvádí, že právní řády různých zemí pravidelně obsahují úpravu kárné odpovědnosti soudců jako sankční mechanismus nastupující v případě porušení soudcovských povinností nebo v případě ohrožení důstojnosti soudcovské funkce. Je však neslučitelné se soudcovskou nezávislostí svěřit výkon disciplinární odpovědnosti jinam než do rukou samotných soudců.¹⁴

Odpovědnost soudců souvisí i s hodnocením soudcovské práce. S hodnocením soudců jsou někdy spojeny závažné důsledky pro jejich profesionální postup.¹⁵ Každé hodnocení se odvíjí od nalezení a zakotvení kritérií. Jde o stanovení objektivních hledisek, které mohou věrohodně vypovídat o hodnocené činnosti. Nejvhodnější praktické řešení je takové, že jakékoliv hodnocení nesmí zasahovat do ještě probíhajících případů. Předmětem hodnocení bude zejména počet vyřizovaných případů, průměrná délka řízení, řádné odůvodnění rozhodnutí, tedy vesměs záležitosti,

---

9 EICHENBERG, K. *Die rechtliche Unabhängigkeitsstaatsrechtliches Problem*. Bern, 1960, s. 15.

10 ZOULÍK, František.: op. cit. s. 94.

11 BURBANK, Stephen B. & FRIEDMAN, Barry, *Reconsidering Judicial Independence*. California: Sage Publications, Inc, 2002, s. 14.

12 PARKANOVÁ, Vlasta. Pohledy ministrů spravedlnosti. In KYSELA, Jan (ed). *Hledání optimálního modelu soudnictví*. Praha: Kancelář Senátu, 2008, s. 121.

13 BURBANK, Stephen B. & FRIEDMAN, Barry.: op. cit. s. 93.

14 MACKOVÁ, Alena.: op. cit. s. 79.

15 Ibid. s. 79.

kteře se netýkají konečného rozhodnutí, ale samotného procesu, jak k rozhodnutí soudce došel.

1.3 Důvěryhodný soudce

Systém jmenování soudců je třeba nastavit tak, aby veřejnost věděla, jak jsou soudci do svých funkcí ustanovováni, na základě jakých kritérií, kdo fakticky rozhoduje o jejich výběru, jaká osoba bude na pozici soudce jmenována a z jakého důvodu. Soudce je ve svém postavení vystaven mimořádným nárokům na svou osobu, neboť svým rozhodnutím může ovlivnit životy prakticky každého z nás. Soudce je prestižní a vážené povolání, proto je třeba, aby jmenování soudce předcházelo transparentní a jednotný proces, který je založený na daných kritériích a řídí se pevně stanovenými pravidly. Takovýto systém by neměl být upraven interně pro každý soud zvlášť, ale měl by se řídit právními normami zakotvenými v zákoně či v samotné Ústavě.

1.4 Zkušenosti, morální vlastnosti a inteligence

Koncem 19. století jeden z nejuznávanějších a nejlepších soudců ve Spojených státech amerických Oliver W. Holmes Jr. změnil pohled veřejnosti na tehdejší právní vědu a soudní praxi svým slavným výrokem: „Život práva není v logice, ale ve zkušenosti.“¹⁶

Pod pojmem zkušenosti a morální vlastnosti soudce mám na mysli jeho získané zkušenosti v právní profesi, osobní zkušenosti, které se nabývají především praxí a věkem a dále morální hodnoty tradičního a obecného významu.

Podle Mackové je soudce ve svém postavení vystaven mimořádným nárokům na svou osobu. Velmi těžko se hledá srovnání s jinou profesí, na níž by byly kladeny podobné etické požadavky. Rozhodnutí soudce má značné důsledky pro subjektivní práva osob a způsobují nejen mimořádný zásah do vztahů mezi nimi, ale i zásah týkající se samotné lidské podstaty člověka, jeho myšlení, cítění, apod.¹⁷

Inteligence, je jedním ze základních aspektů soudce, který formuje a určuje jeho osobnost. Nehovoří nic o tom, jaký člověk je, neříká nic o jeho osobních vlastnostech, ale určuje, jakým způsobem reflektuje realitu, ve které se pohybuje.¹⁸ Jedná se o

---

¹⁶ HOLMES, O. W., Jr. *Commonlaw*. Boston: Little, Brown and Company, 1881, s.1.

¹⁷ MACKOVÁ, Alena.: op. cit. s. 80.

¹⁸ SAMKOVÁ, Klára. *Jaký by měl být soudce?* [online]. [cit. 2014-11-13]. Dostupný z: WWW<<http://www.zrcadleni.cz/jaky-by-mel-byt-soudce/>>

„rozumov[ou] schopnost řešit nové nebo složité situace“¹⁹ Inteligence je vrozená vlastnost, která lze procvičovat získáváním zkušeností a řešením modelových situací.

Ztotožňuji se s názorem Michala Urbana: „Chceme-li po soudcích, aby byli profesně i lidsky vyspělí, dokázali dostávat i vysokým etickým nárokům a uměli si získat a udržet přirozenou autoritu, je třeba věnovat mimořádnou pozornost právě výběru nových soudců.“²⁰

Podle Zoulíka: „Soudce, který je odborníkem, řeší věc s jiným přehledem a daleko více samostatně než soudce, který takovým odborníkem není. Soudce, který je čestný a pevný, nepodlehne snadno zásahům a vlivům, které směřují proti soudcovské nezávislosti, na rozdíl od soudce, který tyto vlastnosti nemá. Právními předpisy lze regulovat požadavky na jeho odbornost – dokončení právního vzdělání, absolvování praxe či složení justiční zkoušky. Lidskou kvalitu lze však postihnout právními předpisy daleko hůře. Zpravidla se lze omezit na určení věkové hranice soudce a jeho bezúhonnost. Jiné osobní vlastnosti se zjistí pouze ve fázi výběru vhodného kandidáta na soudce.“²¹

---

¹⁹ ABZ SLOVNÍK CIZÍCH SLOV. *Pojem inteligence*. [online]. [cit. 2014-11-13]. Dostupný z WWW: <<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/inteligence>>

²⁰ URBAN, Michal. Jak se píše a učí o soudech, soudcích a profesní etice. In KYSELA, J., ONDŘEJKOVÁ, J. a kol. (ed). *Jak se píše o soudech a soudcích: soudní moc v mezioborové perspektivě*. Praha: Leges., 2012, s. 242-243.

²¹ ZOULÍK, František.: op. cit. s. 106.

2 Systém jmenování soudců v České republice

Systém jmenování soudců do funkce v České republice je dlouhodobě diskutovaným tématem. Systém je kritizován zejména z důvodu nedostatečné právní úpravy, která přispívá k netransparentnímu a nejednotnému výběru soudců.²²

Nepochybně je pro nás zásadní, kdo se stává soudcem a za jakých podmínek. Každý stav či společenství si střeží, koho pustí do svých řad. Chyba jediného soudce je veřejností okamžitě vztahována na soudce všechny, jeden úplatek pro soudce znamená uplacenou justici a jedno nesprávné rozhodnutí svědčí o tom, že soudci jsou úplatní.²³

Merryman uvádí, že ve středoevropských systémech vycházejících z rakouské právní tradice, je zpravidla hlavním kritériem pro výběr soudce jeho technická znalost práva. Za soudce může být jmenován každý, kdo této technické znalosti dosáhl. Do systému přípravy na povolání soudce vstupuje kandidát bezprostředně po skončení vysokoškolského studia. Pokud je při selekci úspěšný, je přijat do systému kariérního soudnictví. Po jmenování do funkce soudce ve 30 letech je další postup, pokud nedojde ze strany nového soudce k nějakému zásadnímu přešlapu, téměř automatický.²⁴

Podobný systém kariérního soudnictví a výběru soudců v profesně poměrně nízkém věku může fungovat, pokud je založen na transparentních a jasných podmínkách, podle kterých budou vybíráni ti nejvhodnější kandidáti. Nedávný a současný systém výběru soudců v České republice však bohužel nenaplnuje předpoklady tohoto zadání. Pro pochopení fungování dnešního systému je zapotřebí nahlédnout do transformace právního systému po roce 1989.

Bobek se vyjadřuje k situaci v justici po roce 1989 tak, že první polovina devadesátých let byla ve znamení odchodu lidí z justice. Justice po roce 1989 byla místem s minimálním platem a nízkou prestiží. Některé problematické osoby, které zastávaly post soudce v letech normalizačních, odešly samy. Část schopných lidí, která se v dané době v oblasti justice nalézala, odešla do expandujícího a v té době značně prosperujícího soukromého sektoru, především do oblasti advokacie či poradenství. V

---

²² KÜHN, Z., KOSAŘ, D. ZK a DK: Jmenování soudců v ČR I. [online]. [cit. 2014-10-11]. Dostupný z WWW: <http://jinepravo.blogspot.cz/2010/03/jmenovani-soudcu-v-cr-i.html>

²³ NOVOSAD, Tomáš. Zamyšlení nad výběrem soudců. *Soudce.*, roč. XIV, č. 2, s. 6. Dostupný z WWW : <www.soudci.cz>

²⁴ MERRYMAN, J. H. *The Civil Law Tradition*. 2nd Ed. Stanford: Stanford University Press, 1985, s. 34 - 38.

polovině devadesátých let tak převažovala nabídka na pozici soudce nad poptávkou. Ve snaze rychle vyplnit tuto personální mezeru byly na soudy přijímány osoby z různých právnických kruhů, jejichž profesní a především osobní kvalifikace nebyla vždy ideální.²⁵

Podle Bobka se situace ve druhé polovině devadesátých let pozvolna obrací. Za prvé, platy v justici se postupně zvyšují. Různá mezinárodní doporučení, především v rámci Rady Evropy vyžadují, aby soudci měli platy obdobné členům národních parlamentů. Při jejich naplňování tak dochází k postupnému navýšení platů na přibližně trojnásobek průměrné mzdy ve veřejném sektoru v případě soudců prvního stupně a vyšší v případě soudců vyšších stupňů. Za druhé, v advokacii a privátním sektoru se pozice postupně zaplňují a justice se tak začíná stávat opět atraktivní profesí. Protože počet soudců je tabulkově omezen a místa se zaplňují, dochází k vytvoření úzkého hrdla a typicky korupčního prostředí; přebytek lidí chce jeden statek a přístup k němu není transparentně regulován. To je situace výběru soudců posledních přibližně deseti let, tedy od doby, kdy Ministerstvo spravedlnosti došlo k závěru, že tabulkový počet soudců je naplněn a k dalším jmenováním již bude docházet pouze v rámci přirozené obměny soudcovského stavu.²⁶

Bobek se zároveň vyjadřuje k aktuální situaci justice tak, že na soudech čeká řada asistentů soudců a justičních čekatelů s justičními zkouškami na svou šanci stát se soudcem a mnohý advokát nebo státní zástupce by rád vyměnil svůj talár na talár s fialovým lemem. Právnícké fakulty každý rok chrlí stovky absolventů, kteří stále hůře nacházejí uplatnění vzhledem k přeplněnému stavu. V takové situaci převahy nabídky nad poptávkou je nutné se zamyslet, jak situaci vyvážit, jak poptávku uspokojit a zejména jak předejít různé protekci či přímo korupci, ke které v takto nastaveném systému může docházet.²⁷

Z pohledu veřejnosti tak neprodukuje podobný systém výběru soudců optimální výsledky. Soudci se podle mého názoru nestávají ti nejlepší právníci, přitom jakýkoliv rozumný model výběru soudců chce vždy ve vlastním zájmu za soudce ty nejlepší právníky.

---

²⁵ BOBEK, Michal, *The Fortress of Judicial Independence and the Mental Transition of the Central European Judiciaries*. Oxford, University of Oxford, 2008, s. 16.

²⁶ BOBEK, Michal. (R)evoluce, která se nekonala – justice dvacet let poté. [online] [cit. 15.9.2014] Dostupný z WWW: <<http://jinepravo.blogspot.cz/2009/08/revoluce-ktera-se-nekonala-justice.html>>

²⁷ Ibid.

Shodují se s názorem Ústavního soudu: „Právě do procesu předcházejícího jmenování soudce do jeho funkce by tak mělo být koncentrováno veškeré kvantum možných požadavků na soudce kladených a právě zde tedy musí hodnocení odborné způsobilosti podléhat těm nejpřísnějším kritériím, vylučujícím tak již v samotném počátku možnost jmenovat soudcem osobu nedostatečně odborně způsobilou a takovou, u níž nejsou dány záruky dalšího sebevzdělávání (případně i za cenu změny dosavadní praxe za takovou, která by umožňovala do funkce soudce jmenovat pouze takovou osobu, u které již její kvality mravní, lidské i odborné byly výsledky její dřívější profese ověřeny).“²⁸

2.1 Jmenování soudců podle platné právní úpravy

Soudce jmenuje prezident České republiky. Toto rozhodnutí prezidenta, které hlava státu činí na základě čl. 63 odst. 1 písm. i) Ústavy, vyžaduje ke své platnosti kontrasignaci předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády podle čl. 63 odst. 3 Ústavy. Podle článku 93 Ústavy je soudce jmenován do funkce bez časového omezení a své funkce se ujímá složením slibu. Článek 93 Ústavy odst. 2 vymezuje, kdo může být jmenován soudcem – bezúhonný občan, který má vysokoškolské právnické vzdělání. Další předpoklady a postup je ponechán na zákonné úpravě.

Ústava zároveň stanoví v čl. 82 odst. 3 neslučitelnost funkce soudce, když důsledně vychází z tripartitní dělby moci: „Funkce soudce není slučitelná s funkcí prezidenta republiky, člena Parlamentu ani s jakoukoli funkcí ve veřejné správě...“ Tím je ústavní úprava upravující ustanovování soudců do funkce vyčerpána. Další podmínky jmenování, složení slibu a ukončení funkce soudce upravuje zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, v platném znění (dále jen „ZSS“)

ZSS rozšiřuje nad rámec Ústavy České republiky podmínky, kdo může být soudcem. Podle § 60 odst. 1 ZSS může být soudcem ustanoven občan České republiky, který je plně svéprávný a bezúhonný, jestliže jeho zkušenosti a morální vlastnosti dávají záruku, že bude svou funkci zastávat řádně, v den ustanovení do funkce dosáhl věku nejméně 30 let a souhlasí se svým ustanovením za soudce a s přidělením k určitému soudu.

---

²⁸Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 18. 6. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 7/02 Sb.

2.1.1 Jednotlivé podmínky

1) **Občanství České republiky**

Tato podmínka musí být splněna po celou dobu výkonu funkce soudce, pokud soudce pozbude občanství České republiky během své funkce, jeho funkce zaniká dnem zániku občanství, jak stanoví § 94 písm. g) ZSS.

2) **Svéprávnost**

Svéprávnost upravuje zákon č. 89/2002 Sb., občanský zákoník v § 30 odst. 1. „Plně svéprávným se člověk stává zletilostí. Zletilosti se nabývá dovršením osmnáctého roku věku.“ Tato podmínka musí být splněna po celou dobu výkonu funkce soudce. Pokud je podle § 94 písm. f) ZSS soudce omezen ve svéprávnosti, funkce zaniká ze zákona dnem právní moci rozhodnutí.

3) **Bezúhonnost**

Podle § 60 odst. 2 ZSS podmínku bezúhonnosti nespĺňuje ten, kdo „byl pravomocně odsouzen za trestný čin, jestliže se na něj podle zvláštního právního předpisu nebo rozhodnutí prezidenta republiky nehledí, jako by nebyl odsouzen.“

4) **Zkušenosti a morální vlastnosti**

Zákonný předpoklad jmenování soudce, který musí mít potřebné zkušenosti a morální vlastnosti je zároveň jedním z předpokladů soudce, který jsem si stanovil v úvodu mé diplomové práce. Nicméně, objektivní posouzení této otázky je poměrně obtížné. Pod pojmem zkušenosti, si představím jednak zkušenosti kandidáta na soudce nabyté dosavadní právní praxí, jednak životní zkušenosti, které postupně přibývají s věkem. Morální vlastnosti se týkají především charakterových vlastností kandidáta na soudce. Podle mého názoru má být soudce jakousi morální autoritou nejen v soudní síni, ale i v životě samotném.

Kocourek a Záruba se k psychologickým testům vyjadřují tak, že vzhledem k tomu, že základní charakteristika osobnosti je do značné míry trvalejšího rázu, v České republice bylo přistoupeno k realizaci psychologicko-diagnostických vyšetření všech uchazečů o výkon funkce soudce. Zvolený způsob měl být určitým prostředkem k odpovědnému posouzení, zda uchazeč o funkci zákonem stanovenou podmínku splňuje či nikoliv. Vyšetření má být zaměřeno na zjištění základních předpokladů uchazeče pro budoucí výkon náročných funkcí soudce.²⁹

---

²⁹KOCOUREK J., ZÁRUBA J., *Zákon o soudech a soudcích; Zákon o státním zastupitelství*, Komentář, 2. vydání, 2004, s. 227-228.

Psychologicko-diagnostická vyšetření kandidátů na soudce bylo po mnoho let kritizováno, neboť testy byly netransparentní, nejednoznačné, nepřezkoumatelné a nepřehledné.³⁰ Neprůhledný systém mnoha otázek³¹, které nevyovídaly o osobnosti kandidáta na soudce, vedl v mnoha případech k vyřazení kandidátů s výbornými předpoklady stát se soudcem a v dalších případech prošli kandidáti, kteří se později jako soudci neosvědčili.³² Systém byl pozměněn ukončením smlouvy dvou psychologů, kteří psychotesty prováděli, ministrem spravedlnosti.³³ V současné chvíli jsou psychotesty stále v různé podobě provozovány. Každý kandidát, který se chce v České republice stát soudcem, musí úspěšně složit psychologicko-diagnostický test.³⁴

Podle Kocourka a Záruby splnění podmínky zkušeností a morálních vlastností se předpokládá po celou dobu trvání výkonu funkce soudce. Případné neplnění této podmínky však automaticky přímo ze zákona nezakládá zánik funkce soudce. Funkce soudce může zaniknout pouze způsoby stanovenými zákonem, mezi nimiž není žádné ustanovení týkající se neplnění předpokladů obecně pro funkci soudce nebo konkrétně pro neplnění tohoto předpokladu. Tuto situaci lze řešit jedině prostřednictvím uplatnění kárné odpovědnosti, projeví-li se tato okolnost v neplnění některé z povinností soudce.³⁵

5) Věk 30 let

Věková hranice 30 let byla stanovena zákonem č. 192/2003 Sb., kterým byl změněn zákon o soudech a soudcích, novela nabyla účinnosti dnem 1. 7. 2003. Věku 30 let musí kandidát na soudce dosáhnout nejpozději v den svého jmenování do funkce soudce.³⁶

6) Souhlas s ustanovením do funkce a s přidělením ke konkrétnímu soudu

---

³⁰ BÍLÝ, Martin. *Psychojustice* [online] [cit. 15.10.2014] Dostupný z WWW: <<http://jinepravo.blogspot.cz/2010/01/martin-bily-psychojustice.html>>

³¹ Jakou odpověď (ANO/NE) byste zvolili při otázce: "Cítíte si vinen, když berete drogy?"

³² BÍLÝ, Martin.: op. cit. [cit. 16.10.2014]

³³ ŠŤASTNÝ, Jiří. *Pospíšil propustil psychology, kteří testovali soudce*. [online] [cit. 15.10.2014] Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/pospisil-propustil-psychology-kteri-testovali-soudce-nechteli-psat-posudky-1xe-/domaci.aspx?c=A110323_181746_domaci_js>

³⁴ ČESKÁ JUSTICE. *Ivana Švehlová: Soudce musí být rozhodný a zároveň uvážlivý*. [online] [cit. 15.10.2014] Dostupný z WWW: <<http://www.ceska-justice.cz/2014/09/ivana-svehlova-soudce-musi-byt-rozhodny-a-zaroven-uvazlivy/>>

³⁵ KOCOUREK J., ZÁRUBA J., op. cit. s. 229-230.

³⁶ Předchozí věková hranice 25 let byla podle mého názoru velmi nízká, pro tak prestižní a významné povolání. Z osobní zkušenosti vím, že nyní ve věku 25 let jsem sotva schopný rozhodovat o svých osobních otázkách, natož abych závazně rozhodoval o otázkách jiných lidí.

Tato podmínka musí být splněna před jmenováním do funkce soudce. Souhlas je potřeba vyjádřit písemně, ačkoliv samotné vyjádření souhlasu jinou formou není neplatné. Soudce nelze jmenovat do své funkce, pokud tato podmínka není splněna nejpozději v den jmenování.³⁷

7) Podmínka podle zvláštního zákona

Další podmínkou, resp. předpokladem spojeným s přístupem k funkci soudce je předpoklad stanovený zákonem č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „lustrační zákon“) Uchazeč musí prokázat splnění stanovených předpokladů, resp. toho, že konkrétní osoba nevykonávala činnosti nebo funkce uvedené v ustanovení § 2 lustračního zákona, a to předložením osvědčení vydaného Ministerstvem vnitra a čestného prohlášení podle ustanovení § 4 lustračního zákona. Nejsou-li tyto předpoklady splněny v době před ustanovením do funkce, nemůže ke vzniku funkce dojít, resp. ustanovení do funkce by bylo neplatné pro rozpor se zákonem. Tato podmínka se podle § 20 lustračního zákona nevztahuje na občany narozené po 1. prosinci 1971.

2.1.2 Kvalifikační předpoklady

1) Vysokoškolské právnické vzdělání

Vysokoškolské právnické vzdělání musí být absolvováno v magisterském studijním programu v oblasti práva na vysoké škole v České republice. Podmínku řádného ukončení tohoto studijního programu je třeba interpretovat jako požadavek na jeho úspěšné ukončení, resp. jako požadavek, aby vzdělání bylo skutečně dosaženo.

Vzhledem k přesnému vymezení druhu právnického studia s účinností do 1. 4. 2003 nesplňují tento požadavek absolventi dříve existující Vysoké školy Sboru národní bezpečnosti, absolventi Policejní akademie, ani absolventi jiných vysokých škol, kteří absolvovali v rámci studia v magisterském studijním programu kromě jiných oborů též výuku v oboru právo, neboť z dikce ustanovení § 60 odst. 3 ZSS vyplývá požadavek, aby hlavním předmětem studia pro tyto účely byla celá oblast práva, nikoliv pouze studium práva speciálně či ne dostatečně podrobně zaměřené.³⁸

---

³⁷KOCOUREK J., ZÁRUBA J., op. cit. , s. 230 -231.

³⁸Ibid., s. 233.

2) Složení justiční zkoušky

Za odbornou justiční zkoušku se podle § 60 odst. 5 ZSS považuje též advokátní zkouška, závěrečná zkouška právního čekatele, notářská zkouška a odborná exekutorská zkouška. Stejně účinky má výkon funkce soudce Ústavního soudu alespoň po dobu 2 let.

2.2 Přidělování soudců

V České republice nejsou jmenování soudci krajských, vrchních či Nejvyššího soudu, nýbrž jsou k jednotlivému soudu přidělováni ministerstvem spravedlnosti. Podle ustanovení § 67 odst. 1 ZSS „[p]o složení slibu ministr spravedlnosti přidělí soudce na základě jeho předchozího souhlasu k výkonu funkce k určitému okresnímu soudu, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak. Ministr spravedlnosti může výjimečně soudce přidělit na základě jeho předchozího souhlasu k výkonu funkce ke krajskému nebo vrchnímu anebo Nejvyššímu soudu, jestliže vykonával právníčnou činnost v případě krajského a vrchního soudu nejméně 8 let a v případě Nejvyššího soudu nejméně po dobu 10 let, pokud jeho vysoké odborné znalosti dávají záruky řádného výkonu funkce u příslušného soudu.“

Přidělení jmenovaného soudce k určitému soudu je dalším úkonem, po jmenování funkce do soudce a složení slibu do rukou prezidenta, v rámci procesu ustanovování soudců v České republice. Na rozdíl od dočasného přidělení podle § 68 ZSS a přeložení soudce podle § 69 a § 70 ZSS se jedná o první určení místa výkonu funkce po jmenování soudce a po složení slibu. Soudce je ke konkrétnímu soudu přidělován bez časového omezení. Podle § 70 ZSS lze k Nejvyššímu soudusoudce dočasně přidělit pouze se souhlasem předsedy tohoto soudu.

Podle Kocourka a Záruby „[z]ásadou je, že soudce jmenovaný do funkce je přidělován k určitému okresnímu soudu. Výjimkou jsou případy přidělení k soudům vyšším. Pro takový výjimečný postup musí být splněny v ustanovení stanovené podmínky délky právníčké činnosti.“³⁹ Pokud má být tedy soudce výjimečně přidělen ke krajskému a vrchnímu soudu, je třeba, aby vykonával odbornou právní praxi, alespoň po dobu 8 let. Pokud má být soudce přidělen k Nejvyššímu soudu, je třeba, aby vykonával odbornou právní praxi alespoň po dobu 10 let. Na výjimečné přidělení k vyššímu soudu než okresnímu není právní nárok, a to ani v případě, kdy jsou pro takové

³⁹KOČOUREK J., ZÁRUBA J., op. cit. s. 247

přidělení splněny stanovené podmínky.⁴⁰ Výjimečné přidělení je z pohledu ministra spravedlnosti, který o takovém přidělení, stejně jako o pravidelném přidělení k okresnímu soudu rozhoduje úkonem fakultativním, o výjimečném přidělení soudce k vyššímu soudu tak ministr spravedlnosti může, ale též nemusí rozhodnout.⁴¹ Odborná právní praxe je vymezena teorií práva jako „aktivní činnost právníků, popř. jiných osob, spočívající v profesionálním používání práva.“⁴² Za právní praxi nelze považovat činnost ve funkcích sice označených zaměstnavatelem jako právnické, jejichž obsahem však byla především činnost organizační (např. sekretariáty statutárních orgánů apod.), nebo činnost, která sice souvisí s realizací právních úkonů, jejíž podstatou je však realizace úkonů pouze mechanicky se opakujících (např. vystavování formulářových smluv, apod.).⁴³

2.3 Zánik funkce soudce

Pro soudce v České republice je charakteristické, že jsou prakticky neodvolatelní. Ústava v čl. 82. odst. 2 stanoví, že „soudce nelze proti jeho vůli odvolat nebo přeložit k jinému soudu; výjimky vyplývající zejména z kárné odpovědnosti stanoví zákon.“ Kárná odpovědnost soudců je upravená v zákoně o soudech a soudcích. Kárným proviněním se rozumí podle § 87 odst. 1 ZSS „zaviněné porušení povinností soudce, jakož i zaviněné chování nebo jednání, jímž soudce narušuje důstojnost soudcovské funkce nebo ohrožuje důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů.“

Za kárné provinění soudce lze podle závažnosti provinění soudce odvolat podle § 88 odst. 1 písm. d) zákona o soudech a soudcích.⁴⁴

Novela zákona o soudech a soudcích č. 314/2008, která nabyla účinnosti dne 1. října 2008, zavedla jednoinstanční kárné řízení u Nejvyššího správního soudu. Složení kárného senátu pro soudce je upraveno v ustanovení § 4 zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů (dále jen „zákon č. 7/2002 Sb.“). Kárný senát je složen ze tří soudců a tří přísedících. Předseda senátu je soudcem Nejvyššího správního soudu (v případě, že jde o soudce, který rozhoduje ve správním

⁴⁰KOCOUREK J., ZÁRUBA J., op. cit. s. 248

⁴¹Ibid.

⁴²KNAPP V. *Teorie práva*. 1. vydání, Praha : C. H. Beck, 1995, s. 9.

⁴³KOCOUREK J., ZÁRUBA J., op. cit. s. 249.

⁴⁴ K problému odvolání soudců: PÁCAL, Jiří. K podmínkám uložení kárného opatření odvolání z funkce soudce. *Právní zpravodaj*, 2008, č. 8, s.14. Dostupný také z WWW: <www.ipravnik.cz>

řízení, je jím soudce nejvyššího soudu), jeho zástupcem je soudce nejvyššího soudu a další člen senátu z řad soudců je soudcem vrchního krajského nebo okresního soudu. Mezi přisedícími musí být vždy jeden advokát, jeden státní zástupce a jiná osoba vykonávající jiné právnické povolání. Přisedící jsou navrhováni nejvyšším státním zástupcem, předsedou České advokátní komory a děkany právnických fakult. Jejich výběr je určen losem. Nejsou-li navrženi, navrhne zbytek ministr spravedlnosti. Počet členů senátu byl po dlouhých diskuzích ponechán v počtu 6 členů. Důvod je dvojitý, a to především, že záměrem bylo z důvodu možné soudcovské solidarity nedat soudcům většinu.⁴⁵ Druhým důvodem je pak to, že kárný senát musí rozhodovat početnější většinou minimálně o dva hlasy resp. 4:2.⁴⁶ Pokud nastane rovnost hlasů, hledí se na to, jako by byl vynesena zprošťující rozsudek. Funkční období kárného senátu je pětileté. Návrh na zahájení kárného řízení soudce může podat podle ustanovení § 8 odst. 2 zákona č.7/2002 Sb., prezident republiky, ministr spravedlnosti, předsedové soudů.

Přijetím novely se zvýšila objektivita rozhodování kárného soudu o kárných proviněních soudců. Přítomnost osob mimo okruh profesionálních soudců v kárném senátu má za cíl eliminovat škodlivost důsledků profesní solidarity rozhodujících soudců, ať již tato solidarita byla skutečná nebo jen domnělá. Navíc se tak splnil požadavek Evropského soudu pro lidská práva, že rozhodování moci soudní musí být nestranné a nezávislé objektivně a zároveň se tak musí jevit.⁴⁷

---

⁴⁵MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. *Novela zákona o soudech a soudcích*. [online]. [cit. 2014-10-17]. Dostupný z: WWW: <<http://www.reformajustice.cz/cz/novela-zakona-o-soudech-a-soudcich.html#karna-odpovednost-soudcu-a-funkcionaru-soudu>>

⁴⁶Ibid.

⁴⁷ KORBEL, František. Snahy o optimalizaci správy soudnictví a jejich průběh do legislativy. In KYSELA, Jan (ed). *Hledání optimálního modelu soudnictví*. Praha: Kancelář Senátu, 2008, s. 32.

ZSS stanoví v § 94 důvody zániku funkce soudce:

- „a) uplynutím kalendářního roku, v němž soudce dosáhl věku 70 let,
- b) dnem právní moci rozhodnutí, kterým bylo zjištěno, že je nezpůsobilý vykonávat soudcovskou funkci,
- c) dnem právní moci rozhodnutí, kterým byl odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně nebo odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody pro trestný čin spáchaný z nedbalosti,
- e) dnem právní moci rozhodnutí, kterým mu bylo uloženo kárné opatření odvolání z funkce soudce,
- f) dnem právní moci rozhodnutí, kterým byl soudce omezen ve svéprávnosti,
- g) dnem, kdy soudce pozbyl státní občanství České republiky,
- h) smrtí nebo dnem právní moci rozhodnutí, kterým byl soudce prohlášen za mrtvého.“

Soudce se zároveň podle § 95 ZSS může své funkce vzdát. Stejnopis oznámení o vzdání se funkce je soudce povinen neprodleně doručit předsedovi soudu a funkce soudce zanikne uplynutím 3 kalendářních měsíců následujících po měsíci, v němž bylo oznámení soudce o vzdání se funkce doručeno prezidentu republiky.

2.4 Výběr kandidátů na soudce

Vzhledem k nedostatečnému institucionálnímu zakotvení ustanovování soudců do své funkce je třeba popsat, jak jsou kandidáti na soudce v České republice vybíráni v praxi a co předchází jmenování soudce prezidentem. Systém výběru kandidátů na soudce v České republice není jednotný a mnohdy se liší soud od soudu. Vzhledem k nedostatečné primární literatuře jsem zároveň čerpal z osobních zkušeností z praxe soudce Nejvyššího správního soudu Zdeňka Kühna⁴⁸, předsedy senátu Nejvyššího soudu Ljubomíra Drápala⁴⁹ a soudce Městského soudu v Praze Tomáše Novosada.⁵⁰

V České republice existují dvě cesty do soudcovského stavu: (1) tzv. kariérní cesta – výběr soudců primárně z řad justičních čekatelů a soudních asistentů, kteří se na pozici soudce připravují primárně soudní praxí a (2) tzv. laterální cesta – systém výběru

---

⁴⁸Příloha č. 4

⁴⁹ Příloha č. 5

⁵⁰ Příloha č. 6

soudců na základě meritokratického systému ze zástupců jiných právních profesí v pokročilejším věku.⁵¹

2.4.1 Kariérní cesta

Pro kontinentální právní systém je charakteristický kariérní systém soudnictví, tento systém převažuje i v České republice. V kariérním systému soudnictví jsou soudci vybíráni z řad justičních čekatelů a z řad asistentů soudců.⁵² „Naprostá většina nyní jmenovaných soudců se rekrutuje ze dvou „sociálních“ skupin - justičních čekatelů a asistentů soudce. Justiční čekatelé šli na soud s očekáváním, že se stanou soudci - složili psychotesty, udělali justiční zkoušky a doufali ve jmenování. V poslední době jich ale ubývá - třeba pražský městský soud podle Sváčka už tři roky od ministerstva spravedlnosti nedostal nového čekatele. V praxi je nahrazují asistenti. Ti sice oficiálně zdrojem pro výběr nových soudců být nemají (ze zákona jde o kvalifikované pomocníky soudců), avšak ve skutečnosti tomu tak je.“⁵³

Kandidát na soudce, který splňuje zákonem stanovené předpoklady, musí nejprve absolvovat psychologicko – diagnostické testy, které jsem popisoval v předešlé kapitole.⁵⁴

„Výběr soudců prvních a druhých stupňů je de facto v rukou předsedů krajských soudů. Kritéria pro jejich výběr a především proces jejich výběru nejsou nikde stanoveny. Pochopitelně existují zákonné požadavky pro výkon funkce soudce. Není ale vůbec zvykem, že by měl třeba předseda krajského soudu vypsát otevřený konkurz⁵⁵ na každé uprázdněné místo soudce a už vůbec ne, že pokud nějaký konkurz vypíše, že by

---

⁵¹ KÜHN, Z., KOSAŘ, D. Jmenování soudců. In *Dvacet let svobodné justice: nedořešené otázky*. Brno: Liga lidských práv, 2009, s. 26. [online]. [cit. 2014-10-11]. Dostupný také z WWW:<<http://llp.cz/publikace/dvacet-let-svobodne-justice-nedoresene-otazky/>>

⁵² Funkce asistenta soudce byla nejprve zřízena u Ústavního soudu České republiky. Po vzoru Ústavního soudu zřídila bez zákonné úpravy tyto pozice na Nejvyšším soudě jeho předsedkyně Eliška Wagnerová nejprve pro soudce občanskoprávního a obchodního kolegia. Zákonné zakotvení a uznávání jejich praxe pak bylo postupně upraveno v § 16 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích pro Nejvyšší soud a v § 36a pozdější změnou zákona o soudech a soudcích zákonem č. 79/2006 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. 4. 2006, pro ostatní obecné soudy. Asistenti soudců postupně nahrazují justiční čekatele. srov. WWW: <http://iuridictum.pecina.cz/w/Asistent_soudce>

⁵³ ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA. *Krásní noví soudci*. [online]. [cit. 2014-11-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=7824>>

⁵⁴ Když jsem prezentoval soudcům Odvolacího soudu v Coloradu, jak funguje systém jmenování soudců v České republice, tak se shodli, že vzhledem k psychotestům by se soudci asi v České republice nikdy nestali.

⁵⁵ Jako vzor může posloužit krajský soud v Ostravě, který transparentně vyhlašuje všechna výběrová řízení (nejen na soudce) dostupná na WWW: <<http://portal.justice.cz/Justice2/soud/soud.aspx?j=29&o=19&k=337>>.

se mělo jednat o konkurz skutečný. Namísto toho člověk vidá různé známé a přátele předsedy soudu či soudců krajského soudu, kterak jsou navrhováni na funkci soudce v obvodu daného krajského soudu.⁵⁶

Personální pravomoci předsedy krajského soudu⁵⁷ jsou odůvodňovány tak, že za kandidátem na pozici soudce z nitra justice existuje jeho několikaletá historie u soudu, kdy předseda soudu dostatečně pozná, zda je kandidát člověkem charakterním, pracovitým, inteligentním, a má tak předpoklady stát se kvalitním soudcem nebo zda je tomu naopak.⁵⁸ Konzultace s kandidáty na soudce s předsedy krajských soudů se uplatňovala zejména v dřívější době, kdy se soudci vybírali kandidáty výhradně z řad justičních čekatelů, o kterých měli předsedové krajských soudů přehled a na jejichž rozvoj dohlíželi.⁵⁹ V současnosti však o funkci soudce usilují zejména uchazeči z řad asistentů soudců. Lze očekávat i zvýšený počet kandidátů z jiných právnických povolání či z akademických kruhů.⁶⁰

V České republice výjimečný systém transparentního výběrového řízení při výběru kandidátů na soudce zavedl předseda Městského soudu v Praze Libor Vávra, který vypsál výběrové řízení na pozice budoucích soudců. Výběrové řízení se skládalo z písemného testu, který vypracovala Justiční akademie.⁶¹ Test byl podle Vávry nastaven tak, že účastníci pod časovým tlakem řešili jednotlivé modelové situace z různých právních oborů. Čtvrtina nejúspěšnějších uchazečů následně absolvovala ústní pohovor před výběrovou komisí, která následně vybrala 6 kandidátů, kteří byli navrženi ministryni spravedlnosti.⁶²

Od druhé poloviny 90. let se v České republice ustálila praxe, že seznam kandidátů na funkci soudce schvaluje vláda formou usnesení.⁶³ Seznam kandidátů na funkce soudce spolu s doprovodnými podklady následně vláda předkládá prezidentovi. Nicméně významnější roli v selekci kandidátů má ministerstvo spravedlnosti.

---

⁵⁶ BOBEK, Michal.: op. cit. [online] [cit. 15.9.2014].

⁵⁷ K pravomocem předsedy krajského soudu se zároveň vyjadřuje Zdeněk Kühn v Příloze č. 4, otázka č. 1.

⁵⁸ KÜHN, Z., KOSARĚ, D.: op. cit. s. 27.

⁵⁹ Ibid.

⁶⁰ KÜHN, Z., KOSARĚ, D.: op. cit. s. 28.

⁶¹ Test aplikace práva, kritéria hodnocení uchazečů, výsledky testu jsou veřejně dostupné na WWW: http://www.jacz.cz/phocadownload/dokumenty_ke_stazeni/tap_test.pdf

⁶² PRÁVNÍ PROSTOR. *V pražské justici se soutěží o místa budoucích soudců*. [online]. [cit. 2014-11-25]. Dostupný z: WWW: <http://www.pravniprostor.cz/aktuality/aktuality/v-prazske-justici-se-soutezi-o-mista-budoucich-soudu>

⁶³ KÜHN, Z., KOSARĚ, D.: op. cit. s. 27.

Ministr spravedlnosti předkládá prezidentovi seznam osob, které mají být jmenovány soudcem, stanovuje, kdo bude stát v čele jednotlivých soudů a tak nepřímo ovlivňuje práci každého soudce, která je určována rozvrhem práce sestaveným takto jmenovanými soudními funkcionáři. Ministr zároveň může pohnat soudce před kárný senát, řídí ekonomiku celého soudu, určuje počet soudců a jejich asistentů.⁶⁴

Ministr spravedlnosti není vázán výsledkem psychologicko-diagnostického testu kandidáta ani stanoviskem předsedy krajského soudu.⁶⁵ Tato skutečnost může mít jak pozitivní dopady, tak negativní. Na jednu stranu ministr spravedlnosti může korigovat výsledek psychologického testu či doporučení kandidáta předsedou krajského soudu. Na druhou stranu ministr spravedlnosti může upřednostnit jiného kandidáta z politických, osobních či jiných důvodů.⁶⁶ Takový způsob jmenování soudce může ohrozit jeho nezávislost a nestrannost.

Bývalý ministr spravedlnosti a současný předseda Ústavního soudu Pavel Rychetský se k pozici ministra spravedlnosti při výběru soudců vyjadřuje následovně: „Jakou konkrétní politiku dělá ministr spravedlnosti? Tu, kterou si přejí předsedové krajských soudů. Každý má množinu svých protégé, kterým slíbil, že až udělají justiční zkoušku, přijdou k nim na soud, a řada schopných, kvalitních třeba asistentů Nejvyššího správního soudu, Ústavního soudu po složení justiční zkoušky nemá šanci se do justice dostat, protože díky stop stavu, vyhlášenému Karlem Čermákem, prostě nashromáždily zástupy těch, kteří to měli slíbené a čekají za dveřmi.“⁶⁷

Prezident jmenuje soudce podle čl. 63 odst. 1 písm. i) Ústavy s kontrasignací předsedy vlády. Je v rozporu se současnou zvyklostí, aby si kandidáty na soudce vybíral sám prezident. Jen výjimečně se stává, aby prezident odmítl jmenovat kandidáta na soudce.⁶⁸

---

⁶⁴PARKANOVÁ, Vlasta. Pohled ministrů spravedlnosti. In KYSELA, Jan (ed). *Hledání optimálního modelu soudnictví*. Praha: Kancelář Senátu, 2008, s. 9.

⁶⁵ KÜHN, Z., KOSAR, D. *Jmenování soudců*.: op. cit. [online]. [cit. 2014-11-15].

⁶⁶ srov. ČESKÝ ROZHLAS. *Exposlankyně Šedivá: soudkyně díky ministryni a 19 let staré zkoušce*. [online]. [cit. 16. 11. 2014] Dostupný z WWW: <http://m.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/742112>

⁶⁷ RYCHETSKÝ, Pavel. Pohled ministr; spravedlnosti. In KYSELA, Jan (ed). *Hledání optimálního modelu soudnictví*. Praha: Kancelář Senátu, 2008, s. 21.

⁶⁸ srov. specifická kauza Petra Langer, která se týkala přechodného čl. X zákona č. 192/2003 Sb., kterým byla do zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, vložena podmínka minimálního věku 30 let. viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2008, sp. zn. 4 Ans 9/2007. Dne 9. března 2005 prezident Václav Klaus odmítl jmenovat dne 9. 3. 2005 32 z 55 čekatelů na funkci soudce. Důvodem byl nízký věk, nedosáhli totiž ještě 30 let. Věkovou hranici 30 let stanovil soudcům zákon v roce 2003. Podle jeho přechodného ustanovení se ale omezení netýkalo právníků, kteří již byli justičními čekateli před přijetím zákona. Těm umožnil zákon výjimku. Článek dostupný na WWW:

2.4.2 Laterální cesta

V České republice stále převažuje názor, že kvalitní soudce se nemůže stát kandidát z řad jiných právnických profesí.⁶⁹ Laterální cesta jmenování soudců se v České republice uplatňuje zejména k přidělování soudců k vyšším soudům – k Vrchním soudům, k Nejvyššímu soudu a zejména k Nejvyššímu správnímu soudu. V systému jmenování soudců k Nejvyššímu soudu je role předsedy soudu zcela klíčová, neboť bez jeho souhlasu nelze soudce k tomuto soudu přidělit.⁷⁰ Tento výběr soudců je však ještě méně transparentní než výběr soudců nižších soudů. Kromě zákonem stanovené délky praxe a složení justiční či jiné ekvivalentní zkoušky v podstatě žádná kritéria neexistují.

Na téma povyšování soudců v České republice se konal dne 21. 5. 2013 workshop na půdě právní fakulty Masarykovi univerzity, ze kterého vyplynulo, že „[u] každé formy „povýšení“ byly rozebrány výhody s ním spojené, relevantní úprava v zákoně o soudech a soudcích, a de iure i de facto kritéria pro určení, kdo bude „povýšen“, a kdo o dané formě „povýšení“ rozhoduje. Následně bylo poukázáno na základní nedostatky ve stávající právní úpravě a praxi: (1) absence alespoň rámcových kritérií pro většinu forem „povyšování“; (2) značný rozdíl mezi de iure a de facto stavem v otázce, kdo ve skutečnosti rozhoduje o tom, kdo bude „povýšen“; a (3) nevyjasněnou otázku soudního přezkumu rozhodnutí o „povýšení“ či „nepovýšení“ (srov. např. rozsudek NSS ze dne 16. 4. 2009, čj. 5 As 13/2009-61).“⁷¹

Laterální pohyb do justice má řadu pozitivních účinků, takoví soudce přinášejí odlišné názory do justice, odlišnou profesní zkušenost a mnohdy i znalosti, které soudci vzhledem ke svému povolání nemohou nabýt. Navíc se tento trend stále více prosazuje ve vyspělých evropských demokraciích, mezi které patří Francie, Nizozemsko či Švédsko a v anglosaské právní kultuře se uplatňuje pouze tento výběr kandidátů na soudce.⁷²

<<http://www.epravo.cz/top/clanky/kauza-odmitnuti-jmenovani-cekatelu-na-soudce-trva-pres-tri-roky-54722.html?mail>>

⁶⁹ Rozhovor s Ljubomírem Drápalem v Příloze č. 5, otázka č. 2.

⁷⁰ KÜHN, Z., KOSAR, D.: op. cit. s. 29-30.

⁷¹ KOSAR, David. *Povyšování soudců*. [online] [cit. 15.11.2014] Dostupný z WWW: <<http://jinepravo.blogspot.cz/2013/09/povysovani-soudcu.html>>

⁷² KÜHN, Z., KOSAR, D.: op. cit. s. 30.

Kühn s Kosařem uzavírají: „Kariérní cesta má stále v české právní kultuře své místo. Nicméně čistě kariérní justice je vzhledem k (celosvětově) rostoucím pravomocím soudců nadále neakceptovatelná. Pro posílení legitimacy justice a jako preventivní mechanismus proti uzavřenosti justice by mělo v budoucnu dojít ke zvýšení počtu nekariérních soudců a k institucionalizaci této cesty do justice. Je třeba upravit, jaká kritéria musí zástupci jiných právnických profesí splnit, kde a jak se mohou dozvědět o výběrovém řízení, v jaké fázi profesního vývoje mohou usilovat o funkci soudce, apod. Za tímto účelem by bylo vhodné vypisovat s dostatečným předstihem výběrová řízení na pozici soudce, stanovit kritéria pro výběr soudců a omezit role předsedů soudů.“⁷³

2.5 Naplnění předpokladů

V úvodu jsem si stanovil základní předpoklady, které by každý soudce měl mít pro výkon své profese. Pomocí těchto předpokladů zároveň mohu lépe porovnat oba systémy jmenování soudců.

2.5.1 Nezávislost a nestrannost soudců v České republice

Soudcovská nezávislost je vymezena Ústavou České republiky a zákonem o soudech a soudcích. Soudce je při svém rozhodování vázán pouze zákonem a mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu. Je oprávněn posoudit soulad jiného právního předpisu se zákonem a případně nižší právní předpis neaplikovat. V mezích své pravomoci soudce vydává individuální závazná rozhodnutí, jimž se musí podrobit nejen soukromé subjekty, ale i veřejná moc včetně samotného státu. Soudce je povinen vykládat zákon podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem a rozhodovat bez průtahů, nestranně a spravedlivě.⁷⁴ Největší garancí nezávislosti soudce je on sám.

Nezávislost soudců je také dána způsobem, jakým byli do své funkce ustanoveni. V současném systému může být na soudce navržen kandidát vybraný ministerstvem spravedlnosti jako politická odměna za předchozí hlasování, jak jsem již výše uváděl. Takové jmenování soudce ohrožuje jeho pozdější nezávislost a nestrannost. Je třeba

---

⁷³Ibid.

⁷⁴ WINTEROVÁ, Alena. Nezávislost soudní moci a správa soudnictví. In KYSELA, Jan (ed). *Hledání optimálního modelu soudnictví*. Praha: Kancelář Senátu, 2008, s. 90.

zohlednit hledisko⁷⁵, že ministerstvo spravedlnosti často bývá účastník řízení jako jedna ze stran sporu. Při současné podobě ustanovování soudců do své funkce, kdy má jednu z hlavních rolí výběru kandidáta ministr spravedlnosti, nelze tak zcela zaručit nezávislost a nestrannost jmenovaného soudce.

2.5.2 Odpovědnost

Baňouch se k odpovědnosti soudců v České republice vyjadřuje: „Problémem justice však není nezávislost, jak soudí hlas lidu. Tento názor je kolektivním omylem, a kolektivní omyly jsou stejně nevyhnutelné, jako houževnaté a neustále se navracející. Nezávislost je funkčním předpokladem justice. Problémem jsou nevhodně a nepřesně nastavená kritéria odpovědnosti.“⁷⁶

Soudce vyhýbající se rozhodnutí či soudce vršící nedodělky by měli ctít a brát v potaz zpětnou vazbu a tlak okolí, že nejsou soudci dobrými. Odpovědností soudcovské obce je přece vytvářet takový tlak. Kdo lépe vidí nedostatky ve výkonnosti soudce než jeho kolegové? Má-li být justice nezávislá, musí takový tlak vytvářet, neboť jinak společnost zajistí korekci sama.⁷⁷

Odpovědnost soudců v České republice je korigována v rámci kárného řízení, kdy soudce může být na základě rozhodnutí kárného senátu odvolán. Podle mého názoru je však nedostatečně upravená zpětná vazba hodnocení soudce, k čemuž se dále vyjadřuji ve čtvrté kapitole.

2.5.3 Zkušenosti, morální vlastnosti a inteligence

„V každém právním státě musí mít občan záruku, že právní cestou dosáhne spravedlnosti a uspokojení nároků, které mu ze zákona náleží.“⁷⁸ Proto jsou na soudce kladeny stále vyšší požadavky na znalost právních předpisů, judikatury, jakož i schopnosti jejich aplikace v rámci rozhodovací činnosti.

Zkušenosti, morální vlastnosti a inteligence soudce jsou vlastnosti, které se projeví až při samotné práci soudce. Nicméně je možné, vhodně nastavenými kritérii výběru soudců, takové vlastnosti soudce zjistit před samotným výběrem kandidátů na

---

⁷⁵ K problematice ministerstva spravedlnosti jako účastníka řízení se vyjadřuje Zdeněk Kühn v Příloze č. 4, otázka č. 6.

⁷⁶ BAŇOUC, Hynek. Jednoduchá řešení zvýšení efektivity českých soudů.. In KYSELA, Jan (ed). *Hledání optimálního modelu soudnictví*. Praha: Kancelář Senátu, 2008, s. 137.

⁷⁷ Ibid. s. 142.

⁷⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 18. 6. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 7/02 Sb., s. 5.

soudce. Takové vlastnosti se mohou zjišťovat v systému výběrových řízení. Zkušenosti jsou patrné ze životopisů kandidátů. Morální vlastnosti se v současné době zjišťují na základě výsledku psychologických testů. Pokud takové testy nebudou nastaveny jako dříve, kdy působily jako síto kandidátů na soudce,⁷⁹ mohou v současné podobě sloužit i nadále. Inteligence kandidáta se nejlépe projeví při řešení určitého právního problému v rámci výběrového řízení, proto se nebráním myšlence nastavit písemnou část výběrového řízení, aby nebyly zjišťovány znalosti právní historie soudce, ale aby výsledek měl dostatečně vypovídající hodnotu o inteligenci kandidáta.⁸⁰

Čím zkušenější a kvalitnější soudci budou tvořit soudní soustavu, tím méně právních a etických konfliktů bude uvnitř justice vyvstávat. V tomto se ztotožňuji s názorem Martina Kopy, že „[k]aždý soudce by měl být natolik eticky vychován, aby principy dělby moci, soudcovské nezávislosti a nestrannosti spolu s vážností a důstojností soudnictví pro něj byly nejvyššími hodnotami, na jejichž obcházení by neměl být i jen pomyslet.“⁸¹

2.5.4 Důvěryhodnost

K důvěryhodnosti české justice Vyklícký uvádí: „Současný systém soudnictví, včetně jeho řízení a kontroly, historicky za posledních 150 let v řadě případů selhal, kdy se soudnictví stalo objektem vnějšího nátlaku nebo vykonavatelem zásadních proměn právního prostředí, mezi které patří nedůsledná řešení prvorepublikových korupčních afér, fašistická totalita, politické procesy 50. let, třídní soudnictví 60. let, dramatické zpoždování jurisdikce v závislosti na zásadních proměnách soudní pravomoci, nedostatečná úprava správního soudnictví apod.) Negativní úlohu v tom sehrál zejména velmi oslabený, téměř nulový důraz na osobnostní stránku soudcovské funkce, zdůraznění a podpora kariéristických motivací v soudnictví.“⁸² Sváček dodává: „Od roku 1989 je soudní moc kritizována za pomalost, předvídatelnost, vymahatelnost, špatnou kvalitu... Soudnictví potřebuje dlouhodobou koncepci a instituce, které

---

⁷⁹ BÍLÝ, Martin.: op. cit. [online] [cit. 17.10.2014]

⁸⁰ Když je v České republice vypsáno výběrové řízení, tak kritéria výběrového řízení jsou opět odlišná. Zdeněk Kühn mi v rozhovoru v Příloze č. 4, otázce č. 1 sdělil, že jeho asistent soudce měl ve výběrovém řízení napsat rozsudek. Ve výběrovém řízení u Městského soudu bylo součástí písemného testu řešení modelových situací.

⁸¹ KOPA, Martin. *Neslučitelnost výkonu funkce soudce s jinými funkcemi a činnostmi*. Praha: Linde, 2012, s. 107.

⁸² VYKLICKÝ, Jan. *Správa soudu a postavení soudního funkcionáře z hlediska nezávislosti soudní moci*. In KYSELA, Jan (ed). *Hledání optimálního modelu soudnictví*. Praha: Kancelář Senátu, 2008, s. 89-90.

nebudou závislé na výměně ministrů, na pádu vlády či na výsledku voleb. Takové instituce v České republice na rozdíl od drtivé většiny zemí v EU chybí.⁸³

Ústavní soud České republiky ve svém nálezu ze dne 15. 11. 2010, sp. zn. I. 517/10 vyjádřil právověřejnosti na informace o členství soudců v Komunistické straně Československa ke dni 17. listopadu 1989, neboť mj., „hodnotový systém členů KSČ byl často odchýlný od hodnotového systému moderního demokratického právního státu; z povahy věci mohl – a stále může – ovlivňovat (v té které míře) rozhodnutí jednotlivých soudců – členů KSČ.“⁸⁴ Díky nálezu Ústavního soudu se veřejnost dozvěděla, že stávajících cca 3000 soudců byla členy KSČ cca 1/5 soudců.⁸⁵ V dnešní době tak „[i]nformace o členství soudce v KSČ představuje jeden z prostředků občanské společnosti, aby se ujistila, že konkrétní soudci svou funkci vykonávali a vykonávají v souladu s ústavním cílem svého poslání.“⁸⁶

Důvěryhodnost soudců souvisí s transparentním a jednotným systémem jejich výběru. Pokud takový systém výběru soudců nebude nastaven a soudci budou vybíráni nejen podle nejasných kritérií, ale i u každého soudu jiným způsobem, důvěra veřejnosti v soudnictví a v soudce samotné bude stále nízká. Systém jmenování soudců v České republice není dostatečně transparentní. Chybí zde zákonné zakotvení procesu, který předchází jmenování soudce prezidentem. Způsob výběru kandidátů na soudce se liší soud od soudu⁸⁷ a kritéria, na základě kterých jsou soudci vybíráni, nejsou sjednocená.

2.6 Shrnutí

V České republice převažuje kariérní systém výběru soudců. Soudci jsou vybíráni především z řad asistentů soudců a justičních čekatelů. Rozhodující slovo při výběru kandidátů na soudce má předseda krajského soudu. Kritéria, podle kterých jsou kandidáti na soudce vybíráni, nejsou sjednocená, transparentní a předem daná.

---

⁸³ SVÁČEK, Jan. Tuzemské reflexe zahraničních zkušeností s modely správy soudnictví s podílem soudců.. In KYSELA, Jan (ed). *Hledání optimálního modelu soudnictví*. Praha: Kancelář Senátu, 2008, s. 63.

⁸⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 30. 11. 2014, sp. zn. I. 517/10, čl. 39.

⁸⁵ RICHTER, M. Hrozí nám nebezpečí od soudců – členů KSČ? Dostupný z WWW: [online] [2014-11-28]

⁸⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 30. 11. 2014, sp. zn. I. 517/10.

⁸⁷ To mi bylo řečeno Zdeňkem Kühnem, Ljubomírem Drápalem i Tomášem Novosadem.

Zároveň nejsou sjednocená, transparentní a předem daná kritéria, podle kterých jsou soudci přidělováni k vyšším soudům, rozhodující slovo zde má opět předseda příslušného soudu.

V České republice se klade důraz zejména na nezávislost soudců, proto zde téměř neexistuje zpětná vazba práce soudce a soudce může být odvolán ze své funkce jen, když se dopustí závažného kárného deliktu. Ustanovování soudců do funkce však nezaručuje soudcovskou nezávislost, vzhledem k faktu, že ministr spravedlnosti může vybírat a navrhopat prezidentu republiky kandidáty z řad ministerstva.

Soudci se zpravidla stávají mladí právníci, kteří nemají potřebné profesní a právnické zkušenosti. Soudce může být v České republice odvolán jen v případě, dopustí-li se závažného kárného provinění. Vzhledem k převážnému důrazu na nezávislost soudců nedochází k systému hodnocení a zpětné vazby soudce. Každý systém vyžaduje kontrolu a zpětnou vazbu, soudnictví nevyjímaje.

Podle mého názoru je však největší výzva pro systém jmenování soudců v České republice sjednotit a ztransparentnit samotný výběr soudců, který předchází jmenování soudců prezidentem. Je třeba zákonné zakotvení takového systému a institucionalizace orgánů, které budou výběr kandidátů na soudce provádět, takové změny povedou jak k vyšší důvěryhodnosti české justici, tak k vyšší odbornosti soudců samotných.

3 Systém jmenování soudců na základě výběrového řízení

Systém jmenování soudců na základě výběrového řízení se vyskytuje zejména ve Spojených státech amerických. Vzhledem k důvodu, že tento systém je u nás poměrně neznámý, rozhodl jsem se systém jmenování soudců na základě výběrového řízení podrobně popsat na jednom modelovém případě.

3.1 Ustanovování soudců v USA

Diskuze ohledně výběru soudců je ve Spojených státech amerických podobná situaci v České republice. Doposud převažoval systém, kdy jsou soudci voleni, tento systém je však stále více kritizován a pomalu se v jednotlivých státech mění.⁸⁸

Výběr soudců ve Spojených státech amerických v posledních desetiletích byl charakteristický svými mediálními a nákladnými volebními kampaněmi, které ústily ve volbu soudců veřejností, jež soudce volila zejména na základě velikosti kampaně a představení kandidátů v médiích.⁸⁹ Různá zájmová politická uskupení finančně podporovala svého kandidáta na pozici soudce a pořádala tiskové konference, kde takový kandidát mohl komunikovat s veřejností a veřejně vyjadřovat své politické názory.⁹⁰ Statistiky uvádějí, že téměř polovina soudců odvolacích a nejvyšších soudů v USA pochází ze zájmových zámožných skupin a pouze pětina soudců pochází z právní praxe.⁹¹ Soudci se tak mnohdy stávají politickými nástroji.

Ve většině států, kde jsou soudci voleni veřejností, média neposkytují voličům dostatek informací o kandidátech na soudce, zejména ohledně předpokladů pro jejich nestrannost, nezávislost a spravedlnost v rozhodování.⁹² Naopak voliči se rozhodují obvykle podle volební kampaně, ve kterých jsou kandidáti často přeceňováni, a které poskytují voličům zavádějící informace.⁹³

Ve Spojených státech amerických můžeme rozlišovat čtyři základní metody výběru soudců.⁹⁴ V každém státě je však stejná metoda provedena jiným způsobem.

---

⁸⁸ INSTITUTE FOR THE ADVANCEMENT OF THE LEGAL SYSTEM. *SharedExpectations: JudicialAccountability in Context* Denver: University of Denver 2006. s. 8.

⁸⁹ *Ibid.*

⁹⁰ *Ibid.* s. 9.

⁹¹ *Ibid.* s. 10.

⁹² O'CONNOR, Sandra. *TheO'connorJudicialSelectionPlan*[online] [cit. 2014-07-14]. Dostupný z WWW: <http://iaals.du.edu/images/wygwam/documents/publications/OConnor_Plan.pdf>

⁹³ *Ibid.*

⁹⁴ INSTITUTE FOR THE ADVANCEMENT OF THE LEGAL SYSTEM. op. cit.:s.9.

V různých státech se dále používají různé metody pro výběr soudců oblastních soudů a pro výběr soudců odvolacího a nejvyššího soudu. Základní metody výběru soudců v USA jsou.⁹⁵

1) Volební systém na základě politické příslušnosti

Kandidáti na soudce se spolu utkávají ve všeobecných volbách s oficiální podporou své politické strany, ke které přísluší. Ačkoli byl tento systém dříve primárním způsobem jmenování soudců v USA, v současné době se uplatňuje pouze v 8 státech.⁹⁶ Tento systém se poprvé uplatnil v roce 1830 za éry populistického presidenta Andrewa Jacksona, který uplatňoval svůj vliv ve všech sférách politické scény.⁹⁷ V průběhu 19. století šlo o nejpoužívanější systém jmenování soudců.⁹⁸ Zastánci volby soudců na základě politické příslušnosti tvrdí, že soudci, stejně jako zákonodárci a ostatní politici musí být přímo odpovědní svým potenciálním voličům.⁹⁹ Odpůrci naopak zastávají názor, že tento systém vede ke zpolitizování soudnictví, které má být nezávislé, a zvyšuje risk zvolení nekvalitních a nezkušených soudců.¹⁰⁰

2) Volební systém bez ohledu na politickou příslušnost

Jak již vyplývá ze samotného názvu, v tomto volebním systému se utkávají kandidáti na soudce ve volbách bez podpory politických stran. Tento systém vznikl na počátku 20. století, jako důsledek zvyšování politického vlivu a korupce, ke kterým docházelo při výběru soudců.¹⁰¹ V současné době se tento systém vyskytuje ve 12 státech v USA.¹⁰²

3) Jmenování soudců bez nominační komise

---

⁹⁵ INSTITUTE FOR THE ADVANCEMENT OF THE LEGAL SYSTEM. op. cit.:s. 8-9.

⁹⁶ AMERICAN JUDICATURE SOCIETY. *Judicial Selection* [online]. [cit. 2014-07-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.ajs.org/js/JudicialSelectionCharts.pdf>>

⁹⁷ INSTITUTE FOR THE ADVANCEMENT OF THE LEGAL SYSTEM. op. cit.:s. 10.

⁹⁸ GOLDSCHMIDT, Jona. *Selection and Retention of Judges: Is Florida's Present System Still the Best Compromise?*, 49 U. MIAMI L. REV. 1, 1994. s. 6.

⁹⁹ BARAN WITOLD, Jan. *Methods of Judicial Selection*, Denver ed. 2006. s. 4.

¹⁰⁰ MCGOWEN, Darrel. *Life Tenure – An Indispensable Ingredient to an Independent Judiciary*. 75 ILL. B. J. 620, 620-21 Illinois 1987. s. 24.

¹⁰¹ NEUBAUER, David W. & MEINHOLD, Stephen S. *Judicial Process: Law, Courts, and Politics in the United States*. 3rd ed. Boston: Wadsworth 2004, s. 191.

¹⁰² AMERICAN JUDICATURE SOCIETY.: op. cit. [online]. [cit. 2014-07-16].

V některých státech USA jsou soudci jmenováni přímo guvernérem nebo zákonodárným sborem bez zásahu nominační komise.¹⁰³ Systém jmenování soudců snižuje finanční a časové náklady kandidátů na soudce, kteří nemusí pořádat volební kampaně a vynakládat finanční prostředky na reklamu. Tento systém zároveň zvyšuje pravděpodobnost jmenování kvalifikovaných soudců. Nicméně, v systému jmenování soudců bez nominační komise hrozí riziko klientelismu, zejména v systému, kde rozhodnutí závisí pouze na guvernérovi.

4) Systém jmenování soudců na základě výběrového řízení

Kompromis mezi volbou soudců a jmenováním soudců bez nominačních komisí je systém jmenování soudců na základě výběrového řízení. Při této metodě nominační komise hodnotí kandidáty na soudce na základě stanovených kritérií a nejvhodnější z kandidátů postoupí komise guvernérovi. Soudci, kteří byli jmenováni, obvykle zastávají svou funkci po omezenou dobu a poté stanou před komisí, která doporučí soudce na základě hodnocení ponechat či odvolat. Tento systém je nazýván jako Missouri plán, protože stát Missouri systém jmenování soudců na základě výběrového řízení implementoval v roce 1940 jako první.¹⁰⁴

Zastánci tohoto systému argumentují, že systém přivádí kvalitní soudce, stabilitu soudnictví a důvěru veřejnosti k soudcům, neboť jsou hodnoceni nezávislou komisí nejen před jmenováním, ale zároveň mohou být odvoláni na základě neuspokojivého hodnocení.¹⁰⁵ Kritici tohoto systému odporují, že téměř všichni soudci setrvávají na svých pozicích i po hodnocení a systém je finančně a časově náročný.¹⁰⁶ Nicméně systém jmenování soudců na základě výběrového řízení v současné době využívá 22 států USA a další státy zvažují přijetí tohoto způsobu jmenování soudců.¹⁰⁷

V posledních letech jednotlivé státy implementují různé reformy a změny, které mají zlepšit kvalitu soudců, způsob jejich jmenování a možnost jejich odvolání. Reformy zahrnují veřejné financování volebních kampaní soudců, zveřejňování podrobných informací o soudcích pro voliče, kteří rozhodují o jejich zvolení a změna se

---

¹⁰³ LEAGUE OF WOMEN VOTERS. *Choosing Minnesota's judges* [online]. [cit. 2014-07-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.lwvnmn.org/EdFund/ChoosingMinnesotasJudges.asp>>

¹⁰⁴ NEUBAUER & MEINHOLD.: op. cit. sub. 12, s. 197.

¹⁰⁵ LEAGUE OF WOMEN VOTERS.: op. cit. sub. 11.

¹⁰⁶ NEUBAUER & MEINHOLD.: op. cit. sub. 12, s. 198.

¹⁰⁷ AMERICAN JUDICATURE SOCIETY.: op. cit. [online]. [cit. 2014-07-16].

týká i postupného přechodu na systém jmenování soudců na základě výběrového řízení.¹⁰⁸

Občané Spojených států amerických chtějí nestranné, neovlivnitelné, důvěryhodné soudce, kteří jsou dostatečně kvalifikovaní a zkušení v právní praxi.¹⁰⁹ K tomuto „ideálnímu soudci“ nejvíce směřuje cesta prostřednictvím systému jmenování soudců na základě výběrového řízení.

3.2 Jmenování soudců v Coloradu

Jako modelový případ jmenování soudců na základě výběrového řízení jsem si vybral stát Colorado, ve kterém jsem působil tři měsíce na stáži u Nejvyššího soudu. Při mé stáži jsem se mohl setkat a hovořit s lidmi, kteří tento systém uplatňují v praxi, ať se jednalo o členy nominační či hodnotící komise. Mohl jsem hovořit s lidmi, kteří se snaží tento systém prosadit v dalších státech USA. Zároveň jsem se setkal se soudci, kteří se soudci stali díky tomuto systému. Je třeba dodat, že při mém průzkumu jsem se nesetkal s jedinou osobou, která by daný systém kritizovala. Jelikož mě tento systém výběru soudců velmi zaujal, rozhodl jsem se ho podrobně popsat ve své diplomové práci a případně tak inspirovat české zákonodárce, jak nastavit systém tak, aby fungoval.

Colorado je výjimečným státem známým nejen svou překrásnou přírodou, dlouhou tradicí nezávislosti, ale i jedinečnou metodou jmenování soudců. V listopadu 1966 právoplatní voliči rozhodli přijmout ústavní dodatek, který zavedl systém jmenování soudců na základě výběrového řízení.¹¹⁰

Hobbs uvádí, že „důsledkem přijetí změny kandidát na soudce nemusí být nominován politickou stranou, pořádat mediální kampaň, vybírat příspěvky či soutěžit s protikandidátem o přízeň voličů. Soudce není reprezentantem politické strany, která ho finančně podporuje k vedení mediální kampaně. Zároveň se žádný z účastníků řízení před soudcem nemusí bát, že by soudce byl ovlivněn předchozí finanční podporou ve volební kampani, která předcházela zvolení soudce.“¹¹¹

Když se podle ústavního dodatku z roku 1966 objeví volné místo na pozici soudce, státní komise složená z 8 občanů bez právnického povolání a 7

¹⁰⁸ INSTITUTE FOR THE ADVANCEMENT OF THE LEGAL SYSTEM. op. cit.:s. 12

¹⁰⁹ Ibid.89.

¹¹⁰ Constitutional Amendments and a Referred Law submitted to and adopted by the People at the General Election, Nov. 8, 1966, Colo. Sess. Laws, ch. 455, 5-10 (1966 supplement) (amending Colo. Const. art. VI)

¹¹¹ HOBBS Jr., Gregory J. *The Colorado Lawyer*, April 2006, Vol. 35, No. 4, s. 13.

občanůs právnickým povoláním vybírá ty nejvhodnější z uchazečů na pozici soudce Nejvyššího soudu v Coloradu či na pozici soudce Odvolacího soudu v Coloradu. Oblastní komise, které vybírají nejvhodnější kandidáty na soudce oblastních soudů, se skládají ze 4 členů občanů bez právníckého povolání a 3 členů občanů s právnickým povoláním. Soudci okresních soudů jsou vybíráni samostatnými komisemi a jmenováni starostou.¹¹²

V Coloradu je stejně jako v České republice čtyřstupňová soustava soudů, která se dělí na okresní soudy, oblastní soudy, Odvolací soud a Nejvyšší soud.¹¹³ Odvolací soud tvoří 22 soudců a Nejvyšší soud tvoří 7 soudců. Abych dodržel stanovený rozsah své diplomové práce, zaměřím se podrobně popíšu pouze jmenování soudců oblastních soudů a soudců Odvolacího a Nejvyššího soudu v Coloradu.

3.2.1 Potřeba změny systému

Hobbs tvrdí, že „k přijetí ústavního dodatku z roku 1966 v Coloradu vedla dlouhá a složitá cesta. Pokud dosavadní soudce odešel do důchodu, rezignoval či zemřel a objevila se volná pozice soudce. Toto místo doplnil guvernér zpravidla členem své politické strany. Kdo chtěl být soudcem, musel shánět politické sponzory, žádat finanční pomoc od právníků, kteří se poté mohli před nimi objevit při soudním jednání, a vést politickou kampaň u voličů, kteří se poté mohli před soudcem obhajovat.“¹¹⁴

V roce 1934 Advokátní komora Spojených států amerických (dále jen „ABA“) poprvé zvažila možnost nového systému jmenování soudců.¹¹⁵ Roku 1939 Advokátní komora v Coloradu (dále jen „CBA“) započala úsilí změnit systém jmenování soudců v Coloradu, které trvalo více jak 30 let.¹¹⁶

„Základem efektivního a spravedlivého právního systému je čestné a kompetentní soudnictví.“¹¹⁷ Takto představil výbor CBA prohlášení, které pojednávalo o nutné změně systému jmenování soudců. CBA vycházela z nově zavedeného systému jmenování

---

¹¹² COLORADO. CONSTITUTION OF THE STATE OF COLORADO. Art. VI § 26. Dostupný z WWW: <<http://www.colorado.edu/bfa/resources/COLORADO%20CONSTITUTION.pdf>>

¹¹³ COLORADO JUDICIAL BRANCH. *Colorado's statescourtsystem*[online]. [cit. 2014-07-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.courts.state.co.us/Courts/Index.cfm>>

¹¹⁴ HOBBS Jr., Gregory.: op. cit. sub. 4, s. 14.

¹¹⁵ Ibid.

¹¹⁶ Ibid.

¹¹⁷ The Colorado Bar Association („CBA“) 1940 Annual Report s. 271.

soudců guvernérem na základě výběrového řízení nezávislou nominační komisí, který byl téhož roku poprvé představen ve státě Missouri.¹¹⁸

Podle Van Cise byla v roce 1945 ustanovena komise, která měla připravit plán změny jmenování soudců v Coloradu. Komise vydala doporučení obsahující myšlenku nestranných členů komise, kteří navrhnou kandidáty na soudce podle jejich předchozích zkušeností, nikoliv na základě politické příslušnosti. Guvernér poté bude mít rozhodující slovo a bude vázán kandidáty komise. Po určité době bude soudce hodnocen nezávislou komisí a bude mu doporučeno, zda má odstoupit z funkce či zda má zůstat. Povinný odchod soudce do důchodu byl stanoven ve věku 75 let. Jelikož má být soudce vybírán ve výběrovém řízení, nazývá se tento systém jako jmenování soudců na základě výběrového řízení.¹¹⁹

Nutnost změny systému jmenování soudců potvrdily všeobecné volbysoudců v roce 1954. Předseda Nejvyššího soudu v Coloradu Morthimer Stone nebyl opětovně zvolen z důvodu nepopulárního, nicméně správného rozhodnutí Nejvyššího soudu v Coloradu ohledně vodních zdrojů, které vehementně kritizoval vodní úřad.¹²⁰ Jelikož vodní právo je v Coloradu velmi důležité a sledované tiskem, média se přiklonila na stranu protikandidáta.¹²¹ Později bylo řečeno právníkou veřejností: „Nikdy nebylo více zřejmé, že náš systém potřebuje změnu.“¹²²

Tento příklad, jak přijít o místo soudce na základě nepopulárního rozhodnutí, byl důvodem zvýšeného úsilí CBA o potřebě změny soudnictví. Předseda CBA Peter H. Holme veřejně vystoupil a prohlásil, že „výběr odborníků, kteří jsou pověřeni chránit naše základní lidská práva a svobody by neměl záviset na mediální kampani či politické příslušnosti. Nejlepší soudci by se nikdy neměli angažovat a soupeřit mezi sebou v politické kampani. Zároveň by soudnictví nemělo být politickým systémem, kde soudci své finanční podporovatele později odmění pozicemi jako soudní asistent či soudní úředník.“¹²³ Peter H. Holme zároveň vyjádřil k obavám veřejnosti, že zbavení se volebního systému soudců povede ke ztrátě demokracie při výběru soudců. „Voličům

---

¹¹⁸ The Colorado Bar Association („CBA“) 1940 Annual Report s. 271.

¹¹⁹ VAN CISE, Philip S., *The Colorado Judicial System – Can It And Should Be Improved?* 22 Rocky Mountain L.Rev. 142, 1950, s. 157-59.

¹²⁰ HOBBS Jr., Gregory. *State Water Politics Versus an Independent Judiciary: The Colorado and Idaho Experiences*. 5 U.Denv. Water L.Rev. 122, 2001, s. 131.

¹²¹ Ibid.

¹²² Ibid.: s. 138.

¹²³ HOLME Peter H., „*The System For Administration Of Justice In Colorado*“, 28 Rocky Mountain L.Rev. 299, 1950, s. 314.

na jednu stranu již nebude umožněno zvolit si svého soudce ve všeobecných volbách, ale na druhou stranu připravovaný plán umožní voličům vybrat, zda soudce na základě hodnocení ve své funkci může setrvat či musí odstoupit.¹²⁴

3.2.2 Prosazení nového systému

Snaha o prosazení nového systému jmenování soudců vyvrcholila roku 1966, kdy se mimo jiné zapojily CBA, Advokátní komora města Denver a neziskové organizace, jejichž společným cílem bylo prosadit ústavní dodatek o změně jmenování soudců u voličů.¹²⁵ Prosazení nového systému v Coloradu přijel podpořit soudce Nejvyššího soudu USA Tom Clark, který prohlásil: „Existuje nepsaná univerzální shoda, že výběr soudců na základě výběrového řízení produkuje kvalifikovanější soudce než výběr soudců na základě voleb.“¹²⁶

Z prováděných výzkumů veřejnosti v roce 1966 vyplývá, že odpůrci nového systému měli dva zásadní protiargumenty.¹²⁷ Jednak dojde k narušení demokracie, neboť veřejnosti nebude umožněno zvolit své soudce. Jednak na výběr soudců bude mít zásadní vliv guvernér, neboť vybírá členy komise a následně jmenuje soudce. Zastánci nového systému odpovídali tvrzením, že systém výběru soudců ve všeobecných volbách, není vhodný způsob, jelikož soudci by se měli soustředit na rozhodování, ne na vedení volební kampaně. Nominační komise jsou nezávislé a nestranné a jsou motivováni vybrat nejkvalifikovanější kandidáty z uchazečů.¹²⁸

Ústavní dodatek o přijetí nového systému jmenování soudců na základě výběrového řízení byl voliči přijat dne 8. 11. 1966 těsnou většinou 293,771 hlasů, proti hlasovalo 261,558 voličů.¹²⁹

Předseda Nejvyššího soudu Donald E. Kelley se k přijetí ústavního dodatku vyjádřil následovně: „Systém jmenování soudců na základě výběrového řízení produkuje kvalifikované a kompetentní soudce, kontrola ze strany komise a veřejnosti zaručuje jejich efektní a efektivní výkon. Nový systém zajišťuje, že soudce se může plně věnovat svému povolání a nemusí žádat o příspěvky a vést politickou kampaň. Při

---

¹²⁴ HOLME Peter H.: op cit. 315.

¹²⁵ CBA 1965 Annual Report s. 4.

¹²⁶ The Denver Post, Oct. 12, 1966 s. 26.

¹²⁷ Legislative Council of the Colorado General Assembly, “An Analysis of 1966 Ballot Proposals,” Research Publication No. 110, 1966, s. 13.

¹²⁸ Ibid.

¹²⁹ SECRETARY OF STATE, „State of Colorado Abstract of Votes Cast At a General Election, A.D. 1966, for Referred and Initiated Amendments to the State Constitution of the State of Colorado“ s. 29.

volebním systému byl soudce příslušníkem politické strany a po celé své působení a při jeho volební agitaci na to nesměl zapomenout.¹³⁰

V Coloradu je tak nyní uplatňován systém jmenování soudců na základě výběrového řízení, který vychází ze systému uplatňovaného ve státu Missouri. Systém jmenování soudců v Coloradu byl inspirací nejen pro mou diplomovou práci ale i pro tzv. O'Connor plán.

3.2.3 O'Connor plán

Podle IAALS je Sandra O'Connor bývalá soudkyně Nejvyššího soudu v USA, ze kterého odešla do důchodu v roce 2006. Po odchodu do důchodu se zaměřila na dvě věci: nezávislost soudnictví a vzdělávání občanů ohledně fungování justice. Sandra O'Connor pořádala vzdělávací konference a přednášky na právnické škole v Georgetown, kde začala také pracovat na O'Connor plánu. Během konferencí a přednášek se objevilo mnoho různých otázek a problémů amerického soudnictví, především otázka nestranných a nezávislých soudců, která se odvíjela od samotného systému výběru soudců. Po třech letech přednášení na univerzitách v různých státech USA bylo třeba posunout se dál a navrhované změny přesunout do praxe. Sandra O'Connor založila Iniciativu pro změnu soudnictví v IAALS¹³¹, která spočívá v prosazení takového systému jmenování soudců, který chrání nezávislé a spravedlivé soudnictví, vyhýbá se politickému manipulování a zapojuje veřejnost, která udržuje soudce zodpovědnými za jejich rozhodování.¹³² O'Connor plán vychází ze systému jmenování soudců na základě výběrového řízení.

Jmenování soudců podle O'Connor plánu se skládá ze 4 základních částí:¹³³

1. Nominace kandidátů na soudce nezávislou a politicky vyváženou komisí
2. Jmenování soudce guvernérem z komisí navržených kandidátů
3. Hodnocení nově jmenovaných soudců nezávislou komisí
4. Všeobecné retenční volby o setrvání soudců v úřadu

¹³⁰ KELLEY, Donald E. „*Selection and Tenure in Colorado*,” *Judicature*, Vol. 55, No. 4, Nov. 1971 s. 155-56, 58.

¹³¹ IAALS (Institute for the Advancement of the American Legal System) je americké národní výzkumové centrum zabývající se zlepšením amerického právního systému

¹³² INSTITUTE FOR THE ADVANCEMENT OF THE LEGAL SYSTEM. *O'Connor Advisory Committee* [online]. [cit. 2014-07-24]. Dostupný z WWW: <<http://iaals.du.edu/initiatives/quality-judges-initiative/oconnor-advisory-committee/>>

¹³³ O'CONNOR, Sandra, op. cit. [online] [2014-07-24].

V současné chvíli je ve Spojených státech amerických využíván systém jmenování alespoň některých soudců pomocí nominační komise ve 31 státech a ve 21 státech se uplatňuje v určité podobě program hodnocení soudců.¹³⁴

Podle O'Connor plánu jsou v USA soudci jmenováni v 7 státech, ale pouze ve 3 státech i včetně státu Colorado se uplatňují veškeré výše uvedené základní elementy při jmenování a odvolávání všech soudců oblastních soudů, Odvolacího soudu a Nejvyššího soudu.¹³⁵

Během mé stáže u Nejvyššího soudu v Coloradu jsem měl tu možnost setkat se s výkonnou ředitelkou IAALS BeccouCourtis, se kterou jsem hovořil o systému jmenování soudců na základě výběrového řízení podle O'Connor plánu. BeccaCourtis je bývalá soudkyně Nejvyššího soudu v Coloradu a předtím působila jako oblastní soudkyně. Organizace IAALS má své ústřední sídlo v Denveru a jejím hlavním účelem je prosadit O'Connor systém jmenování soudců do co nejvíce států v USA.¹³⁶

3.3 Nominační komise v Coloradu

Ústava státu Colorado (dále jen „Ústava“) v § 24 rozlišuje mezi nominační komisí pro Nejvyšší soud a Odvolací soud (dále jen „Nominační komise pro Nejvyšší soud“) a nominačními komisemi pro jednotlivé oblasti, kterých je v Coloradu dvacet dva.¹³⁷

Podle § 24 odst. 2 Ústavy Nominační komisi pro Nejvyšší soud tvoří 15 členů a předseda Nejvyššího soudu, který nemá hlasovací právo a pouze dohlíží na správný chod komise. Zbýlých 15 členů se skládá z 8 občanů bez právnického povolání a 7 občanů s právnickým povoláním. Převaha členů bez právnického povolání je z několika důvodů. Zejména aby nedocházelo k výběru právníků známých z praxe jednotlivých členů komise a dále aby většinu tvořili občané, kteří zastupují veřejnost, o jejichž právech a povinnostech bude později jmenovanými soudci rozhodováno. V Nominační komisi pro Nejvyšší soud může být maximálně 8 členů z jedné politické strany.¹³⁸

Podle § 24 odst. 3 Ústavy Nominačním komisím pro jednotlivé oblasti předsedá jeden ze soudců Nejvyššího soudu, který opět nemá hlasovací právo a především dohlíží

---

¹³⁴O'CONNOR, Sandra, op. cit. [online] [2014-07-24].

¹³⁵Ibid.

¹³⁶Rozhovor s BeccouCourtis je v Příloze č. 3

¹³⁷COLORADO. CONSTITUTION OF THE STATE OF COLORADO, op. cit. Art. VI § 24 (1)

¹³⁸Ibid., § 24 (2)

na působnost komisí. Nominační komise pro jednotlivé oblasti se skládá ze sedmi členů s trvalým bydlištěm v příslušné oblasti. Stejně jako v Nominační komisi pro Nejvyšší soud tvoří většinu členů, tedy čtyři členy, zástupci veřejnosti bez právnického povolání. V každé komisi mohou být nejvýše čtyři členi z jedné politické strany, je tak dodržena politická vyváženost. Podle § 24 odst 4 Ústavy členy nominačních komisí s právnickým povoláním vybírá prostá většina z úzké skupiny, kterou tvoří předseda Nejvyššího soudu, nejvyšší státní zástupce a guvernér, členy nominačních komisí bez právnického povolání vybírá pouze guvernér. Každý člen je následně jmenován guvernérem na šestileté období. Žádný z členů komise nesmí být státním zaměstnancem. Žádný z členů Nominační komise pro Nejvyšší soud se nemůže stát soudcem Nejvyššího soudu po dobu členství v komisi a tři roky po vypršení šestiletého období a žádný z členů Nominačních komisí pro jednotlivé oblasti nemůže být zaměstnán u soudu v dané oblasti po dobu členství v komisi a po dobu jednoho roku po vypršení šestiletého období.¹³⁹

Když se podle § 20 odst 1 Ústavy objeví volné místo na pozici soudce, právníci, kteří se chtějí stát se soudcem, mají velmi omezený čas zaslat životopisy a motivační dopisy nominačním komisím. Na pozici soudce Nejvyššího a Odvolacího soudu se může hlásit uchazeč, který má alespoň pětiletou právní praxi ve státě Colorado, je svéprávný a trestně bezúhonný. Na pozici soudce v jednotlivých oblastech se může hlásit uchazeč, který má alespoň pětiletou praxi ve státě Colorado, má trvalé bydliště v dané oblasti, je svéprávný a trestně bezúhonný.¹⁴⁰

Nominační komise musí vybrat nejvhodnější z kandidátů v rámci 30 dnů od vyhlášení volného místa na pozici soudce, které vyhlásí guvernér. V rámci 30 dnů komise zhodnotí zaslané životopisy, zjišťuje jednotlivé reference a poté nejvhodnější uchazeče pozve na pohovor. Pohovory kandidátů jsou před celou komisí a skládají se jednak z obecných otázek a jednak z právních otázek. Nominační komise pro Nejvyšší soud vybere tři nejvhodnější kandidáty, které zašle guvernérovi. Nominační komise pro jednotlivé oblasti vybere 2-3 nejvhodnější kandidáty, které zašle guvernérovi.¹⁴¹

Je třeba dodat, že členové nominační komise mají své stálé zaměstnání nebo jsou již v důchodu. V nominačních komisích působí jednotliví členové bez finanční odměny,

---

¹³⁹Ibid.. § 26 (3),(4)

¹⁴⁰Ibid.. § 20(1)

¹⁴¹Ibid.

zcela dobrovolně. I přes to je o tuto pozici značný zájem, neboť komise má významnou pravomoc vybírat budoucí soudce, kteří jsou ve Spojených státech amerických velice považováni.

Samotné rozhodování nominační komise v praxi mně podrobně popsal Richard P. Holme, partner advokátní kanceláře Davis, Graham and StubbsLLP., která má v Coloradu již více než stoletou tradici. Richard P. Holme je jedním ze členů Nominační komise pro Nejvyšší soud, ve které působí již téměř šest let a za jeho působení bylo jmenováno již 11 soudců. Richard P. Holme je zástupcem členů komise s právnickým povoláním a má za sebou bohatou právní kariéru, ve které působil především jako advokát v civilním právu. Rozhovor je obsažen v příloze č. 1 mé diplomové práce a pro správné pochopení systému nominační komise je nezbytnou součástí mé diplomové práce.¹⁴²

3.4 Jmenování soudce guvernérem

Nominační komise nevybere samotného soudce, nýbrž dva až tři kandidáty, ze kterých jednoho jmenuje guvernér soudcem. V případě jmenování soudce Odvolacího či Nejvyššího soudu guvernér obligatorně vybírá ze tří kandidátů navržených Nominační komisí pro Nejvyšší soud. V případě jmenování soudců oblastních soudů guvernér vybírá ze dvou nebo tří kandidátů navržených Nominační komisí pro jednotlivé oblasti.¹⁴³

Nominační komisí vybraní kandidáti jsou zasláni do kanceláře guvernéra do 30 dnů od vyhlášení volného místa pro pozici soudce. Guvernér musí v rámci 15 dnů od přijetí seznamu kandidátů rozhodnout a jmenovat nového soudce. Pokud během 15 dnů soudce nevybere či odmítne z navržených kandidátů vybrat, připadá stejná role předsedovi Nejvyššího soudu, který v rámci následujících 15 dnů musí soudce vybrat.¹⁴⁴ V případě vybraní kandidáta předsedou Nejvyššího soudu musí guvernér toto rozhodnutí respektovat a vybraného kandidáta jmenovat soudcem. Jmenovaný soudce musí vykonávat právní praxi alespoň 5 let ve státě Colorado a zároveň nesmí být starší více jak 72 let.¹⁴⁵

V průběhu 15 dnů, ve kterých musí být jmenován nový soudce, guvernér a jím pověřený zaměstnanec kanceláře mají podobnou práci jako členové nominační komise.

---

¹⁴² Příloha č. 1.

¹⁴³ COLORADO. CONSTITUTION OF THE STATE OF COLORADO, op. cit. Art. VI § 20 (1)

¹⁴⁴ Ibid.

¹⁴⁵ Ibid. § 18.

Zkoumají reference a předchozí praxi kandidátů, obvolávají lidi s právní praxí, se kterými kandidáti pracovali nebo kteří byli protistranou v právním sporu. Každý kandidát podstoupí pohovor s guvernérem, na základě kterého se guvernér zpravidla rozhoduje. Výsledný výběr nového soudce již může být na rozdíl od výběru nominační komise politicky ovlivněn, to však závisí zcela na guvernérovi. Navržené kandidáty jsou však všichni velmi kvalitní osobnosti s potřebnou inteligencí, praxí a zkušenostmi, soudce tedy není jmenován na základě politické příslušnosti.

Guvernér do 15 dnů od přijetí kandidátů musí na základě vlastních pohovorů rozhodnout, koho jmenuje na pozici soudce. Pokud guvernér nerozhodne v rámci 15 dnů, jeho pravomoc přebírá předseda Nejvyššího soudu, který má rovněž dobu 15 dnů na rozhodnutí, kdo se stane soudcem. Nově jmenovaný soudce je jmenován na období 2 let a poté musí být znovu zvolený ve všeobecných retenčních volbách.¹⁴⁶

3.5 Retenční volby

Jmenovaný soudce po dobu prvních 2 let je v tzv. zkušební době, při které se ukáže, zda se jako soudce osvědčí. Po uplynutí 2 let od jmenování soudce se rozhodne ve všeobecných retenčních volbách, zda soudce zůstane na své pozici či zda bude odvolán. Pokud voliči rozhodnou o setrvání soudce, soudce vykonává svou pravomoc po dobu:

- a) Šesti let, pokud se jedná o soudce oblastních soudů¹⁴⁷;
- b) Osmi let, pokud se jedná o soudce Odvolacího soudu¹⁴⁸;
- c) Deseti let, pokud se jedná o soudce Nejvyššího soudu¹⁴⁹.

Po uplynutí příslušného období voliči rozhodují opět ve všeobecných retenčních volbách na základě stanoviska ohledně hodnocení soudce vypracované nezávislou hodnotící komisí. Soudce může být znovuzvolený vícekrát za sebou a může setrvat na své pozici až do dosáhnutí věkové hranice 72 let.¹⁵⁰

Pokud se voliči nevysloví prostou většinou pro setrvání soudce na své pozici, vzniká volné místo na pozici soudce, na kterou je jmenován soudce guvernérem na

---

¹⁴⁶ COLORADO. CONSTITUTION OF THE STATE OF COLORADO, op. cit. Art. VI § 20 (1)

¹⁴⁷ Ibid. § 10 (2)

¹⁴⁸ CRS § 13-4-104(1)

¹⁴⁹ COLORADO. CONSTITUTION OF THE STATE OF COLORADO, op. cit. Art. VI § 7

¹⁵⁰ Ibid. § 23(1)

základě výběru nominační komise.¹⁵¹ Do té doby než je jmenovaný nový soudce, předseda Nejvyššího soudu dočasně na uvolněné místo pověří bývalého soudce, jenž již odešel do důchodu a který dočasně zastupuje odvolaného soudce.¹⁵²

3.6 *Hodnocení soudců*

Systém hodnocení soudců se vyvinul v sedmdesátých letech jako kompromis potřeby nezávislého soudnictví a touhou veřejnosti mít odpovědné soudce. Přes třicet let se program zdokonaloval a rozšiřoval, postupně se prokázalo, že systém hodnocení soudců je velmi přizpůsobivý různým systémům jmenování soudců a je přijímán ze strany soudců i ze strany veřejnosti.¹⁵³ Rozhodl jsem se systém hodnocení soudců popsat ze všech prvků systému jmenování soudců na základě výběrového řízení nejpodrobněji, protože v současné době v České republice takové hodnocení a tedy i zároveň zpětná vazba pro soudce chybí.¹⁵⁴

Státy si mohou zvolit vlastní řešení zakotvení systému hodnocení soudců, které závisí na způsobu jmenování soudců a konkrétních požadavcích na soudce. S odlišnými způsoby jmenování soudců se liší způsob hodnocení soudců.

Hodnocení soudců nezáleží na posouzení, jak v daném případě soudce rozhodl, ale na posouzení zda soudce postupoval při rozhodování v daném případě nestranně, dosáhl rozhodnutí na základě platného práva a odůvodnil řádně své rozhodnutí. Hodnotící komise se zaměřují na chování soudce vůči svědkům, účastníkům řízení a porotě. Posuzují vedení procesu, dodržování procesních pravidel a rozhodování podle platného práva.

Podle IAALS hodnocení soudců nezávislými komisemi není založeno na politické příslušnosti soudců. Místo otázky: „Je soudce dobrým soudcem, protože vynesl daný rozsudek?“ se pokládá otázka: „Je soudce dobrým soudcem, protože spravedlivě posoudil předložené důkazy obou stran řízení, dosáhl rozhodnutí na základě platného práva a odůvodnil své rozhodnutí určitě a srozumitelně?“¹⁵⁵

---

¹⁵¹Ibid.. § 25

¹⁵²Ibid. § 5(3)

¹⁵³NATIONAL CENTER FOR STATE COURTS, *CourtTools* [online]. [cit. 2014-08-14]. Dostupný také z WWW: <http://www.ncsonline.org/D_Research/CourTools/tcmp_courttools.html>

¹⁵⁴srov. Rozhovor s Ljubomírem Drápalem v Příloze č. 5, otázka č. 6.

¹⁵⁵INSTITUTE FOR THE ADVANCEMENT OF THE LEGAL SYSTEM. op. cit. sub 3.,s. 2-3.

Za uplynulých 30 let byl systém hodnocení soudců zaveden již ve 21 státech USA a je důležitým měřítkem hodnocení práce soudce jednak pro samotné soudce a jednak pro veřejnost.¹⁵⁶

3.6.1 Role hodnocení soudců

Kromě možnosti odvolání soudce na základě jeho nedostatečného hodnocení a rozhodnutí voličů v retenčních volbách, každý soudce, který podléhá hodnocení nezávislé komise, může čerpat ze zpětné vazby a sám se poučit, co může vylepšit a kde má mezery. Vzhledem k striktnímu dodržování nezávislosti soudců je mnohdy značně těžké získat zpětnou vazbu od advokátů, státních zástupců či zaměstnanců soudu. Hodnocení komise je anonymní, proto soudce může zjistit své silné a slabé stránky své práce od nezávislých osob. Anonymní hodnocení soudců dává možnost a prostor vyjádřit se jednotlivým účastníkům řízení a osobám zúčastněným na řízení k vedení procesu soudce, stejně tak se mohou vyjadřovat advokáti, státní zástupci nebo členové poroty, kteří by se jinak z důvodu nezávislosti soudců veřejně vyjadřovat nemohli.

Systém hodnocení soudců zároveň hraje klíčovou roli ve vzdělávání veřejnosti. Různé studie prokázaly, že účast voličů ve všeobecných retenčních volbách je mnohokrát nižší než účast voličů při volbách do legislativy či exekutivy.¹⁵⁷ Nízká účast voličů je založena především na nevědomosti veřejnosti jednak o jednotlivých soudcích, ale mnohdy i o nevědomosti o možnosti podílet se na odvolání soudce. Výzkumy dokazují, že většina lidí se nezúčastní voleb, protože postrádají informace o soudcích. V horším případě až třetina voličů, kteří rozhodují o budoucnosti soudce, volí možnost „setrvat“, pokud o soudci nemají dostatek informací.¹⁵⁸ V každém případě z výzkumů vyplývá, že voliči touží po informacích o soudcích, o kterých mají rozhodovat.¹⁵⁹ Toto přání voličů má splnit systém hodnocení soudců. Bez relevantních a přesných informací o soudcích, které budou zjištěny nezávislou komisí, voliči se k volbám nedostaví nebo se budou rozhodovat na základě nepodstatných kritérií, jako jsou např. pohlaví, jméno, politická příslušnost, počet let strávených na pozici soudce či hůře, budou se rozhodovat zcela náhodně bez jakéhokoliv odůvodnění.

---

¹⁵⁶Ibid.. s. 3.

¹⁵⁷ZEIDMAN, Steven. *To Elector not Elect: A Case Study of Judicial Selection in New York City 1977-2002.*, New York 2003, s.45.

¹⁵⁸Ibid.

¹⁵⁹INSTITUTE FOR THE ADVANCEMENT OF THE LEGAL SYSTEM. op. cit. sub 3.,s. 13.

V systému, kde jsou soudci voleni, voliči mají sklon rozhodovat se podle médií nebo podle rozhodnutí jednotlivých případů, což je často zavádějící. Stanovisko hodnotící komise, která se soustředí pouze na samotnou práci soudce, by mělo přinést ucelené a relevantní hodnocení, týkající se odvedené práce soudce za určité období. Komise se snaží změnit povědomí veřejnosti, aby kvalitního soudce brala jako osobu, která vede spravedlivý proces a která je nestranná a nezávislá, právně znalá a spravedlivá.¹⁶⁰

Hodnocení nezávislé komise dále poskytuje veškeré potřebné informace o soudci, o kterém voliči rozhodují ve všeobecných volbách, zda setrvá nebo bude odvolán. Voliči zpravidla nemají žádné zkušenosti se soudci, o kterých budou rozhodovat. Stanovisko hodnotící komise je prakticky jediným zdrojem, podle kterého se voliči mohou rozhodnout, zda soudce má být odvolán či má setrvat na své pozici.

3.6.2 Základní principy hodnocení soudců

Hodnocení soudců musí být založeno na pevných základech a vhodných principech, které založí určitou odpovědnost soudců vůči veřejnosti a zároveň dodrží požadavek soudcovské nezávislosti. Mezi tyto základní principy patří podle mého názoru transparentnost, spravedlnost, svědomitost a publicita.

Systém má být transparentní, aby všechny zainteresované osoby, mezi které patří soudci, členové hodnotící komise, respondenti a veřejnost, zcela rozuměli a důvěřovali hodnotícímu procesu soudců.

Systém má být spravedlivý. Spravedlnost spočívá v objektivním posuzování práce soudců nezávislou komisí. Komise je anonymní, aby nebyla nijak a nikým ovlivňována a posoudila soudce pouze na základě vlastního uvážení a spravedlivého posouzení.

Hodnotící komise má odvádět svou práci svědomitě. V hodnocení se odráží všechny informace, které o soudci a jeho odvedené práci komise získá. Veškerá získaná data a informace mají stejný význam ve výsledném stanovisku, které musí zevrubně vyhodnotit odvedenou práci soudců.

Publicita hodnocení soudců je důležitá pro jejich zlepšení a zpětnou vazbu. Na jednu stranu zjistí případné mezery, které mohou být zlepšeny. Na druhou stranu mohou být pochváleni za kvalitně odvedenou práci. Výsledná stanoviska zároveň informují

---

¹⁶⁰ INSTITUTE FOR THE ADVANCEMENT OF THE LEGAL SYSTEM. op. cit. sub 3.,s. 4.

veřejnost, která tak nabývá potřebné povědomí o soudcích, kteří mohou rozhodovat o jejich právech či povinnostech. Veřejnost se také může rozhodnout, zda soudce odvolá či ponechá v úřadu, na základě uceleného a odborného posouzení.

3.6.3 Hodnotící komise v Coloradu

System hodnocení soudců ve státu Colorado byl vždy v úzkém spojení se systémem jmenování soudců podle výběrového řízení.¹⁶¹ V roce 1988 zákonodárny sbor v Coloradu přijal systém hodnocení soudců pomocí hodnotící komise a zakotvil Státní hodnotící komisi a hodnotící komise pro jednotlivé oblasti.¹⁶² Jedna komise má celostátní působnost pro hodnocení a pro doporučení o setrvání soudců pro soudce Odvolacího a Nejvyššího soudu. Dalších 22 komisí plní svou pravomoc v jednotlivých oblastech. Každá komise se skládá ze šesti členů právníckého povolání a čtyř členů neprávníckého povolání. V čele Státní hodnotící komise je výkonný ředitel, který je jmenován samotnou komisí. Výkonný ředitel dohlíží nad všemi hodnotícími komisemi ve státě a je placen ze státního rozpočtu¹⁶³

Od roku 1966, kdy byl přijat systém jmenování soudců na základě výběrového řízení do roku 1990, kdy nabyt účinnosti zákon o hodnotící komisi, voliči rozhodovali o setrvání soudců na své pozici pouze na základě informací obsažených v médiích a jiných irelevantních kritérií.¹⁶⁴

Ústava státu Colorado zakotvuje hodnotící komisi soudců ve své 5. hlavě, ve které je stanoveno, že „je ve veřejném zájmu založit systém hodnocení soudců a poskytnout veřejnosti možnost rozhodnout se o setrvání či odvolání soudce na základě spravedlivého, odpovědného a konstruktivního hodnocení. Systém hodnocení soudců zároveň poskytuje užitečné informace pro soudce a je zřízen ve všech oblastech státu Colorado založený na stejných kritériích a procesu hodnocení.“¹⁶⁵

Hodnocení soudců je třeba rozlišit na průběžné hodnocení a retenční hodnocení. Průběžné hodnocení slouží zejména jako zpětná vazba pro soudce, na jejímž základě soudce zjistí, kde má prostor pro zlepšení. Soudce tak dostává jakousi šanci zlepšit svůj projev před obdržetím retenčního hodnocení. Retenční hodnocení soudce se provádí

¹⁶¹ HOBBS, JR., Gregory J. *Colorado Judicial Merit Selection – A Well-Deserved 40th Anniversary Celebration*, 36-APR COLO. LAW. 13, 2006.

¹⁶² Colorado. Commissions on Judicial Performance. COLO.REV.STAT. § 13-5.5-101

¹⁶³ Ibid. § 13-5.5-102(1)(a)& - 104(1)(a).

¹⁶⁴ HOBBS, Gregory J., op. cit. s. 15.

¹⁶⁵ COLO.REV.STAT.op. cit. CO ST § 13-5.5-101 (1).

vždy poslední rok stanoveného období a jeho výsledkem je stanovisko, jež doporučí voličům, zda má soudce setrvat ve své funkci či zda má být odvolán.

Do působnosti státní hodnotící komise patří:¹⁶⁶

- a) dohlížet na působnost jednotlivých hodnotících komisí;
- b) pořádat školení a vzdělávat členy Státní hodnotící komise a jednotlivých hodnotících komisí;
- c) shromažďovat a vyhodnocovat data ohledně hodnocení soudců;
- d) vzdělávat veřejnost pomocí systému hodnocení soudců a výsledných stanovisek;
- e) ověřovat si povědomí veřejnosti o systému hodnocení soudců pomocí pravidelných výzkumů.

3.6.4 Státní hodnotící komise a hodnotící komise pro jednotlivé oblasti (dále též „hodnotící komise“)

Hodnotící komise se skládá z deseti členů. Předseda Sněmovny reprezentantů a Předseda Senátu státu Colorado jmenují každý jednoho člena bez právního vzdělání a jednoho člena s právním vzděláním. Guvernér a předseda Nejvyššího soudu každý jmenují jednoho člena právnického povolání a dva členy bez právnického povolání. Právnické povolání je třeba vykonávat ve státě Colorado.¹⁶⁷

Je třeba zmínit, že jednotliví členové hodnotící komise tuto práci vykonávají dobrovolně ve svém volném čase při zaměstnání pouze za náhradu nutných nákladů. Členové hodnotící komise se schází zpravidla jednou za měsíc. Přesto je o pozici v hodnotící komisi zájem, neboť její členové mají poměrně velký vliv na fungování justice.

Členové komise mohou sloužit po dobu čtyř let, maximálně dvě po sobě jdoucí období. Osobám, které jsou pověřené jmenováním nových členů komise, je třeba oznámit volné místo na pozici člena hodnotící komise do 5 dnů od uvolnění místa. Pověřené osoby jmenují nového člena komise do 45 dnů od doručení oznámení volného místa v komisi. Pokud některá z pověřených osob nejmenuje svého kandidáta, pravomoc přebírá samotná Státní hodnotící komise.¹⁶⁸

Soudci, kteří stále vykonávají svou funkci, nemohou být jmenováni členy hodnotící komise. Bývalí soudci mohou být jmenováni členy hodnotící komise, pokud se již neúčastní rozhodování. Předseda a místopředseda hodnotící komise se mění každé

---

¹⁶⁶ *Ibid.* CO ST § 13-5.5-101.5. (3).

¹⁶⁷ Colorado. Commissions on Judicial Performance. COLO.REV.STAT. CO ST § 13-5.5-102. (I)(A,B).

¹⁶⁸ *Ibid.* CO ST § 13-5.5-102. (II)(A,B).

dva roky. Pokud je předseda komise zástupce právnického povolání, místopředseda komise je zástupce veřejnosti bez právnického povolání a naopak. Členové hodnotící komise jsou vyňati z trestního a civilního stíhání. Žádný člen komise nemůže hodnotit soudce, který člena komise jmenoval.¹⁶⁹

Pro hodnotící komise, které působí v jednotlivých oblastech, se použije výše uvedené obdobně.¹⁷⁰

3.6.5 Práva a povinnosti Státní hodnotící komise

Státní hodnotící komise má následující práva a povinnosti:

- a) „jmenuje a dohlíží na výkonného ředitele kanceláře pro hodnocení soudců;
- b) pomáhá výkonnému řediteli s vedením kanceláře a dohlíží nad hospodařením s finančním rozpočtem kanceláře;
- c) vyvíjí jednotný proces a shodná kritéria systému hodnocení soudců;
- d) shromažďuje jednotlivé informace o soudcích;
- e) pořádá výzkum osob, které ovlivňuje práce soudce, zahrnující advokáty, právníky, porotce, žalobce, žalované, státní zástupce, zaměstnance soudů, soudní tlumočníky, sociální pracovníky, oběti aj.;
- f) vyhodnocuje platnost a důvěryhodnost výzkumů;
- g) zveřejňuje výzkumy veřejnosti;
- h) prochází a hodnotí jednotlivé případy soudců;
- i) prochází a hodnotí psané nálezy, usnesení a rozhodnutí soudců Odvolacího a Nejvyššího soudu;
- j) shromažďuje informace o vedení procesu v soudní síni na základě přímého pozorování;
- k) vede pohovory se soudci Odvolacího a Nejvyššího soudu a dalšími osobami, které přišli do styku s vyhodnocovanými soudci;
- l) koncipuje stanoviska, která komplexně hodnotí práci soudci;
- m) zveřejňuje stanoviska hodnocení soudců;
- n) shromažďuje statistická hodnotící data a zveřejní je na svých internetových stránkách minimálně 30 dní před retenčními volbami;
- o) statistický report obsahuje a specifikuje:
  - celkový počet soudců, o kterých bude rozhodováno v retenčních volbách;
  - celkový počet soudců hodnocení soudců;
  - celkový počet soudců, kteří byli hodnoceni, ale nezúčastní se retenčních voleb;

¹⁶⁹ Colorado. Commissions on Judicial Performance. COLO. REV. STAT. CO ST § 13-5.5-102. (II)(C).

¹⁷⁰ *Ibid.* CO ST § 13-5.5-103.

- celkový počet soudců doporučených jako „setrvat“, „nesetrvat“ a „bez názoru“.¹⁷¹

3.6.6 Práva a povinnosti hodnotící komise pro jednotlivé oblasti

Hodnotící komise pro jednotlivé oblasti má následující práva a povinnosti:

- „prochází a hodnotí psané nálezy, usnesení a rozhodnutí soudců oblastních soudů v rámci jejich působnosti;
- shromažďuje informace o vedení procesu v soudní síni na základě přímého pozorování soudců oblastních soudů v rámci jejich působnosti;
- vede pohovory se soudci oblastních soudů a dalšími osobami, které přišli do styku při soudním řízení s vyhodnocovanými soudci;
- shromažďuje informace od účastníků řízení, ohledně vedení řízení na základě spravedlivého procesu
- zveřejňuje stanoviska hodnocení soudců oblastních soudů.¹⁷²

3.6.7 Kritéria hodnotící komise

Hodnotící komise hodnotí soudce na základě níže uvedených kritérií:

- „nestrannost a spravedlnost
- právní znalosti
- komunikační schopnosti
- soudní charakter
- administrativní příprava
- servis veřejnosti.¹⁷³

Komise nejprve hodnotí, zda je soudce nestranný a spravedlivý vůči všem účastníkům řízení.¹⁷⁴ Ohledně právních znalostí komise hodnotí, zda rozsudky a usnesení jsou řádně odůvodněné založené na platném právu, relevantních důkazech, spravedlivém procesu a aktuálních precedentech.¹⁷⁵

Komunikační schopnosti znamenají správně napsané a konstruované rozsudky a usnesení, vhodné vyjadřování soudce, pokládání otázek svědkům a komunikace s účastníky během soudního procesu. Důležité jsou zejména správné instrukce porotě.¹⁷⁶

¹⁷¹ *Ibid.* CO ST § 13-5.5-104.

¹⁷² Colorado. Commissions on Judicial Performance. COLO.REV.STAT. CO ST § 13-5.5-105 (1).

¹⁷³ *Ibid.* CO ST § 13-5.5-105.5.

¹⁷⁴ *Ibid.* CO ST § 13-5.5-105.5.(1) a.

¹⁷⁵ *Ibid.* CO ST § 13-5.5-105.5.(1) b.

¹⁷⁶ *Ibid.* CO ST § 13-5.5-105.5.(1) c.

Soudní charakter znamená schopnost zachovat vážnost procesu v průběhu celého řízení. Soudce se musí chovat se vši slušností a zdvořilostí, jak k účastníkům řízení, tak k osobám zúčastněným na řízení i k jednotlivým členům poroty.¹⁷⁷

Administrativní příprava zahrnuje připravit jednání tak, aby bylo možné věc rozhodnout zpravidla při jediném jednání. Po zahájení řízení soudce především zkoumá, zda jsou splněny podmínky řízení a zda byly odstraněny případné vady v žalobě. Soudce vede řízení tak, aby bylo vedeno hospodárně, a aby bylo možné rozhodnout bez zbytečných průtahů.¹⁷⁸

Servis veřejnosti¹⁷⁹ spočívá v účasti soudce na různých vzdělávacích seminářích, jednak pro soudce a jednak pro studenty. Soudce má za úkol zlepšit povědomí veřejnosti o právním vědomí a zároveň vysvětlovat jednotlivé sporné otázky v oblasti soudnictví.¹⁸⁰

3.6.8 Proces hodnocení hodnotící komise¹⁸¹

Hodnotící komise hodnotí každého soudce, jenž je ve své funkci poslední rok období, na které byl jmenován, takové období se nazývá jako retenční rok. Stanovisko hodnocení soudce musí být vyhotoveno nejpozději 45 dnů (v praxi je obvyklé 90 dnů) před retenčními volbami, aby se na jeho základě soudce mohl rozhodnout, zda dobrovolně odstoupí či zda se retenčních voleb zúčastní. Stanovisko je zároveň součástí volebních lístků, které jsou zasílány jednotlivým voličům.

Státní hodnotící komise provede tři rozdílné výzkumy. První výzkum je prováděn u soudců Odvolacího a Nejvyššího soudu. Druhý výzkum komise provádí u zástupců s právnickým povoláním, jako jsou advokáti a státní zástupci, kteří se setkali se

---

¹⁷⁷ *Ibid.* CO ST § 13-5.5-105.5.(1) d.

¹⁷⁸ Colorado. Commissions on Judicial Performance. COLO.REV.STAT. CO ST § 13-5.5-105.5.(1) e.

¹⁷⁹ Během mé stáže u Nejvyššího soudu v Coloradu jsem se zúčastnil jako asistent soudce veřejného zasedání Nejvyššího soudu, které se odehrávalo na jedné ze středních škol. Studenti tak mohli na vlastní oči vidět veřejné zasedání Nejvyššího soudu. Součástí jednání byla možnost studentů dotazovat se po skončení zasedání jednotlivých soudců Nejvyššího soudu na jejich praxi a zkušenosti. Studenti se mohli zároveň po skončení zasedání zeptat samotných advokátů, kteří zastupovali účastníky řízení na jejich praxi a zkušenosti. Myslím si, že tento vzdělávací způsob studentů je v České republice něco nepředstavitelného a podle mého by pomohl zlepšit povědomí veřejnosti o samotném soudním procesu a jejím zájmu o justici.

¹⁸⁰ *Ibid.* CO ST § 13-5.5-105.5.(1) f.

¹⁸¹ *Ibid.* CO ST § 13-5.5-106.

soudcem při samotném soudním řízení. Třetí výzkum hodnotící komise provádí u osob, které nemají právnické povolání, jako jsou členové poroty, účastníci řízení, zaměstnanci soudu, soudní zapisovatelé nebo poškození, kteří se setkali se soudcem při soudním jednání. Výsledky jednotlivých průzkumů jsou poskytnuty hodnotící komisi, která působí v oblasti soudce a soudci samotnému. Prováděné výzkumy jsou anonymní. Státní komise zároveň každému hodnocenému soudci doručí formulář, ve kterém hodnotí sám sebe.

Výsledky průzkumů jsou základním předpokladem výsledného hodnocení soudce. Respondenti hodnotí soudce na stupnici 0-4, kde 0 je ekvivalentní školní známce 5 a 4 je ekvivalentní školní známce 1.¹⁸² Komise hodnotí soudce následovně – pokud hodnotící soudce obdrží průměrné hodnocení vyšší než stupeň 2.0 od skupiny zástupců právnického povolání a od skupiny zástupců neprávnického povolání, komise vydá stanovisko „setrvat“. Pokud soudce obdrží hodnocení nižší než stupeň 2.0, komise vydá stanovisko „odvolat“.¹⁸³ Výjimečně soudce může obdržet stanovisko „bez názoru“, a to jen pokud se rovná počet hlasů pro setrvání soudce ve své funkci počtu hlasů pro odvolání soudce ze své funkce. V uplynulých 5 letech však takové stanovisko se vydalo pouze u 3 hodnocených soudců z celkového počtu 457 hodnocených soudců.¹⁸⁴

Každý člen hodnotící komise je povinen zúčastnit se bez oznámení alespoň tři soudních jednání, aby viděl samotného soudce, jak vede soudní řízení. Hodnotící komise dohlíží, aby každý hodnocený soudce byl takto pozorován.

Každý soudce oblastního soudu je povinen doručit hodnotící komisi alespoň tři rozhodnutí, každý soudce Odvolacího či Nejvyššího soudu je povinen doručit alespoň pět rozhodnutí. Pokud rozhodnutí soudce bylo změněno odvolací instancí, soudce doručuje takové rozhodnutí spolu s odůvodněním odvolací instance, proč změnil původní rozhodnutí soudce. Hodnotící komise posuzuje skutkové okolnosti případu a jeho právní posouzení, dodržení podmínek řízení, řádné odůvodnění a přesnost vyjadřování. Hodnotící komise zároveň může zvážit i jiná hlediska jako je počet vyřešených případů soudce, průměrný počet dní vyřešeného případu, počet odročených jednání aj.¹⁸⁵

---

¹⁸²Ibid.

¹⁸³ Colorado. Rules governing the Commissions on Judicial Performance, note 119, Rule 13(b).

¹⁸⁴ Archives of Recommendations for Judicial Retention.

¹⁸⁵ Rules governing the Commissions on Judicial Performance, op. cit. note 119, Rule 2(c)

Před samotným vydáním stanoviska hodnotící komise je povinna pozvat každého hodnoceného soudce na pohovor, který je veden při veřejném slyšení. Veřejné slyšení musí být veřejné a elektronicky zaznamenané tak, aby bylo volně přístupné veřejnosti pomocí dálkového přístupu.

Každý hodnocený soudce, který obdrží stanovisko hodnotící komise, má právo obhájit případné negativní stanovisko před hodnotící komisí při veřejném zasedání. Toto zasedání je pro hodnotící komisi poslední možností, kdy může změnit své rozhodnutí ve stanovisku.

Hodnotící komise je povinna vyjádřit stanovisko ohledně každého soudce, který vyjádří úmysl zúčastnit se retenčních voleb. Hodnotící komise se buď vysloví pro setrvání soudce, nebo naopak pro odvolání soudce a v krajních případech může zastat stanovisko bez názoru. Takové stanovisko musí být řádně odůvodněno a je možné pouze rovnosti hlasů pro a proti v komisi. Stanovisko hodnotící komise zároveň uvádí počet hlasů, kdo se vyjádřil pro setrvání a kdo se vyjádřil pro odvolání soudce.

3.6.9 Doporučení a stanovisko

Hodnocení soudců, které je založeno na výzkumu, pozorování soudců při soudním jednání, přezkumu jednotlivých rozhodnutí, sebehodnocení, pohovoru s komisí a jakékoliv jiné ústní či písemné obdržené informaci, má pramenit v doporučení komise o setrvání či odvolání soudce.

V rámci 10 dnů po pohovoru, je komise povinna vydat písemné stanovisko ohledně podrobného hodnocení soudce. Stanovisko¹⁸⁶ se skládá ze čtyř odstavců, které nepřesahují více jak 500 slov:

1. doporučení ohledně setrvání soudce včetně počtu členů, kteří případně hlasovali proti setrvání soudce;
2. vzdělání, předchozí právní praxe, případná ocenění či veřejně prospěšné práce;
3. podrobný popis hodnocení práce a výsledků soudce zahrnující jeho silné a slabé stránky a jakékoliv zajímavé informace ovlivňující rozhodnutí veřejnosti při retenčních volbách;

---

¹⁸⁶Příloha č. 7

4. podrobné výsledky výzkumů hodnocení soudce, především, zda nějaká ze skupin doporučila soudce znovu ne zvolit.¹⁸⁷

Hodnocený soudce se do 10 dnů od vydání stanoviska může písemně vyjádřit a může zažádat o doplňující pohovor. Soudce se před komisí může naposledy obhájit, aby hodnotící komise změnila svůj názor. V praxi však k této situaci nedochází, neboť pokud komise vydá negativní hodnotící stanovisko, soudce zpravidla dobrovolně odstoupí.¹⁸⁸

Jakýkoliv člen komise či hodnocený soudce má právo vznést písemnou stížnost vůči hodnotící komisi, pokud došlo k porušení výše uvedených pravidel při hodnocení soudců. Pokud je stížnost oprávněná, státní hodnotící komise může změnit stanovisko hodnotící komise.¹⁸⁹

3.6.10 Průběžné hodnocení soudců¹⁹⁰

Kromě hodnocení každého soudce na konci období, je soudce průběžně hodnocen alespoň jednou v průběhu jeho období. Tato hodnocení slouží zejména jako zpětná vazba pro soudce, neboť hodnotící komise při průběžném hodnocení nedoporučuje, zda má soudce setrvat ve své funkci či zda má být odvolán. Průběžná hodnocení soudců se provádí na základě výzkumů stejně jako u retenčního hodnocení soudce a musí být zveřejněny dříve jak retenční hodnocení soudce. Průběžné hodnocení je předloženo samotnému soudci a předsedovi soudu, ve kterém soudce působí. Každý soudce má právo se vyjádřit do 10 dnů od obdržení průběžného hodnocení. Hodnotící komise zveřejňuje průběžné hodnocení soudce.

3.6.11 Střet zájmů¹⁹¹

Člen hodnotící komise je povinen oznámit hodnotící komisi jakýkoliv vztah osobní i profesionální k hodnocenému soudci. Hodnotící komise kvalifikovanou většinou 2/3 hlasů může rozhodnout, že střet zájmů nehrozí.

Pokud hrozí u člena hodnotící komise střet zájmů, je vyloučen z účasti na hodnocení při soudním jednání, vedení pohovoru či rozboru jednotlivých rozhodnutí.

---

¹⁸⁷ Rules governing the commissions on Judicial Performance, Rule 12, Recommendations.

¹⁸⁸ Ibid.: Rule 13, Narratives.

¹⁸⁹ Ibid.: Rule 16, Complaints.

¹⁹⁰ 13-5.5-106.3. Interim evaluations, CO ST § 13-5.5-106.3.

¹⁹¹ 13-5.5-106.4..Recusal, CO ST § 13-5.5-106.4.

Hodnotící komise kvalifikovanou většinou 2/3 hlasů může rozhodnout, že střet zájmů nehrozí.

Člen hodnotící komise, který je zároveň právním zástupcem účastníka řízení, které vede hodnocený soudce, však nemá právo žádat o odvolání soudce z případu jen na základě jeho hodnocení. Stejně tak nemá právo soudce, který vede řízení, žádat o odvolání z případu jen na základě, že právní zástupce, účastník řízení nebo svědek je člen hodnotící komise.

3.6.12 Doporučení hodnocení

Systém hodnocení soudců přispívá k řádnému fungování justice. Soudci jsou jednak nezávislí, jednak odpovědní, neboť odpovídají dohledu komise, která na základě fungování soudce, může doporučit soudce odvolat.

Systém hodnocení soudců, který je uplatňován v Coloradu, by podle mého přesvědčení značně přispěl ke zkvalitnění soudnictví i v České republice. Závěrem této kapitoly chci shrnout nejdůležitější body řádného systému hodnocení soudců:

1. Každý soudce by měl být hodnocen minimálně dvakrát během jeho rozhodovacího období, nejméně jednou za tři roky.
2. Hodnotící komise by měla být zcela nezávislá a měla by se skládat jednak ze zástupců právnického povolání, jednak ze zástupců neprávnického povolání.
3. Soudce by měl být hodnocen zejména na základě hlediska, jak došel k danému rozhodnutí.
4. Hodnotící komise by měla vydat stanovisko hodnocení soudce na základě mnohosti informací o soudci vyplývajících z průzkumů, přezkumu rozhodnutí, odůvodnění rozhodnutí, vedení jednání a samotného pohovoru se soudcem.
5. Systém hodnocení soudců by měl být transparentní jednak vůči veřejnosti, jednak vůči soudcům samotným
6. Stanoviska hodnocených soudců by měla být prezentována veřejnosti.

Během mé stáže u Nejvyššího soudu v Coloradu jsem měl možnost hovořit s výkonným ředitelem Státní hodnotící komise Kentem J. Wagnerem, který mi

podrobně popsal, jak probíhá hodnocení soudců v praxi a zároveň jsem se zeptal, kde vidí prostor pro zlepšení.¹⁹²

3.7 Dodržení předpokladů soudce v Coloradu

3.7.1 Nezávislost a nestrannost

Systém jmenování soudců v Coloradu, vzhledem k hodnocení soudců a možnosti soudce odvolat ze své pozice na základě negativního hodnocení, nezávislost soudce značně omezuje. V Coloradu se tedy nezávislost soudce posouvá více k jeho odpovědnosti.

Míra nestrannosti rozhodování soudce závisí především na schopnosti zůstat bez jakéhokoliv politického vlivu na svou osobu, tedy nebýt politicky podporován a rozhodovat se pouze podle vlastního uvážení na základě platného práva.¹⁹³ V Coloradu hrozí podle mého názoru riziko, že soudce, který je hodnocený a na základě takového hodnocení může přijít o své místo, nezůstane zcela nezávislý.¹⁹⁴

3.7.2 Odpovědnost

Roger Warren uvádí, že „ve Spojených státech amerických je často diskutována otázka takové role soudců, aby při ní docházelo k zachování principu dělby moci. Na jedné straně se přiklání k názoru, že soudci by měli být odpovědní a odvolatelní. Odpovědní a odvolatelní soudci by mohli však činit taková veřejně prospěšná rozhodnutí, která by pomohla udržet je ve funkci. Na druhé straně stojí příznivci nezávislého a neodpovědného soudnictví, kde by soudci byli neodvolatelní. Diskuze o této otázce je nepříznivě ovlivněna faktem, že američtí občané zpravidla nevědí, co práce soudce obnáší nebo co by od soudců měli očekávat.“¹⁹⁵

Při rozsahu odpovědnosti je třeba plně rozlišovat odpovědnost soudců jako těch, kteří o právu rozhodují, a odpovědnost zákonodárců jako těch, kteří právo vytvářejí. Měřítkem zákonodárců jsou zákony, které schválí nebo zamítnou. Soudci nemají být hodnoceni podle rozsudků, které vydali, ale podle způsobu uplatnění příslušných norem a na základě zjištěného skutkového stavu. Podle Feina a Neuborna „soudce nemá být

---

¹⁹² Příloha č. 3

¹⁹³ WARREN, Roger. *Judicial Accountability, Fairness, and Independence*, 42 Ct.Rev. 4, 2006, s. 15.

¹⁹⁴ Tomáš Novosad k nezávislosti amerických soudců uvádí, že jedna soudkyně federálního soudu v USA mu sama otevřeně přiznala, že před volbami bývají američtí soudci přísnější v udělování trestů, srov. Příloha č. 6, otázka č. 4.

¹⁹⁵ Ibid.

hodnocen podle vydaného rozhodnutí, ale podle samotného procesu, který předcházal vydanému rozhodnutí. Dodržel soudce zákonem stanovené lhůty? Vedl soudní proces řádně a důstojně? Vyhodnotil soudce spravedlivě předložené důkazy a přednesl srozumitelně instrukce porotě? Odůvodnil řádně své rozhodnutí na základě precedentů a platného práva? Vedl soudce řízení bez zbytečných průtahů a nákladů?¹⁹⁶

Měřítko odpovědného soudce podle výše uvedených procesně orientovaných standardů nebrání principu nezávislosti soudců. Občané, kteří předpokládají vlastnosti kvalitního soudce – právní povědomí, trpělivost, spravedlnost a efektivnost, se nesoustředí na výsledná rozhodnutí soudců, ale na způsob vedení procesu, který bezprostředně předcházal vynesení rozsudku.

Systém hodnocení soudců přináší jednak odpovědnost, jednak nezávislost soudců. Komise se soustředí více na hodnocení způsobu, jakým soudce došel k rozhodnutí než hodnocení samotného rozhodnutí soudce.

3.7.3 Důvěryhodnost

Systém jmenování soudců v Coloradu je nastaven tak, aby soudci byli důvěryhodní. Systém výběru soudců nezávislými nominačními komisemi, kteří vybírají kandidáty na soudce podle stanovených kritérií, nastavuje transparentní systém výběru soudců. Hodnocení soudců nezávislými komisemi umožňuje veřejnosti získat na základě vydaného stanoviska povědomí o každém soudci, jak vykonává svou činnost a kde má prostor pro zlepšení. Důvěru v systém jmenování soudců v Coloradu umocňuje fakt, že po retenčních volbách zůstává na pozici soudce téměř 99 % soudců, kteří se retenčních voleb účastní.¹⁹⁷

Systém jmenování soudců v Coloradu je podrobně upraven v Ústavě, kdy jsou institucionalizovány jak nominační komise, tak hodnotící komise. Pravomoci hodnotící komise a průběh hodnocení soudců upravuje zákon, transparentnost systému je tak nastavena. Systém jmenování soudců v Coloradu však postrádá dostatečně transparentní systém postupu nominačních komisí při výběru kandidátů.¹⁹⁸ Kritéria nominační

---

¹⁹⁶ FEIN & NEUBORNE, op. cit.note 1, s. 58.

¹⁹⁷ Rozhovor s výkonným ředitelem státní hodnotící komise Kentem J. Wagnerem v Příloze č. 3, otázka č. 4.

¹⁹⁸ Rozhovor s výkonnou ředitelkou IAALS BeccouCourtis v Příloze č. 2, otázka č. 1.

komise¹⁹⁹, podle kterých jsou kandidáti na soudci vybíráni, jsou zohledňována pouze fakticky podle zaběhnuté praxe, zákonná úprava postupu nominační komise chybí. Aby byl systém jmenování soudců zcela transparentní, je zde stále prostor pro zlepšení.

3.7.4 Zkušenosti, morální vlastnosti a inteligence

Ve Spojených státech amerických je pozice soudce velmi prestižním povoláním. Soudce je zde vrchol právnické kariéry, kdy se soudci stávají kandidáti v pozdějším věku, kteří mají za sebou zpravidla mnoho právnických zkušeností. Nominační komise v Coloradu vybírají kandidáty na soudce především na základě inteligence, zkušeností, morálních vlastností a schopnosti pro kolegiální.²⁰⁰

Soudci v Coloradu jmenovaní na základě výběrového řízení by tak měli splňovat mnou uvedená kritéria.

3.8 Shrnutí

Systém jmenování soudců na základě výběrového řízení je založen na meritokratickém systému výběru soudců, který je postaven na odlišných základech než systém karierního soudnictví. Soudci jsou vybíráni z řad různých právních profesí tak, aby u příslušného soudu měli zástupci různých právních profesí poměrné zastoupení. Instituce, které soudce nominují, jsou institucionalizovány, aby systém výběru soudců byl transparentní a důvěryhodný.

Na rozdíl od České republiky se zde neklade takový důraz na nezávislost soudců, neboť soudci jsou hodnoceni nezávislými komisemi, a pokud jsou ohodnoceni negativním stanoviskem mohou být ze své pozice voliči odvoláni. Takový systém je transparentní a důvěryhodný, neboť řadoví občané se mohou podílet a rozhodovat o tom, kdo setrvá na své pozici soudce. Nicméně podle mého názoru je zde omezována nezávislost soudců, kteří mohou před volbami udělovat přísnější tresty.

Na druhou stranu soudce, pokud je jmenován, tak není jmenován doživotně, ale pravidelně musí prokazovat, že může setrvat ve své funkci. Každý soudce je pod dohledem hodnotící komise, která soudci poskytuje jednak zpětnou vazbu, ze které může čerpat, a jednak poskytuje veřejnosti kontrolu nad soudci.

---

¹⁹⁹ Rozhovor s členem Nominační komise pro Nejvyšší soud Richardem Holmem v Příloze č. 1, otázka č. 3.

²⁰⁰ Ibid.

Souzení zde není technokratická záležitost, ba právě naopak souzení je o zkušenosti a o vyzrálosti. Proto jsou za soudce vybírány osobnosti z jiných právních profesí (advokacie, státní zastupitelství, státní služba aj.), které za sebou mají slušnou a čitelnou profesní historii. Tyto osoby nebudou mladší 40 let, jako tomu bývá u kariérního systému výběru soudců, ale spíše k 50.

Soudci se tak stávají zkušení právníci, kteří mají spoustu životních a profesních zkušeností a zároveň jsou dostatečně inteligentní. Systém jmenování soudců na základě výběrového řízení je tedy pro mne ideálním systémem, který generuje soudce, jež jsou nezávislí, nestranní, mají potřebné zkušenosti, inteligenci a morální hodnoty a zároveň jsou důvěryhodnými pro veřejnost.

4 Systém jmenování soudců pro Českou republiku

Na základě předchozích kapitol zkusím vyvodit závěr, zda je možné uplatnit v České republice jednotlivé prvky systému jmenování soudců na základě výběrového řízení. Zároveň se tak pokusím nastínit ideální model jmenování soudců v České republice, který vychází ze stávajícího stavu, a to na základě vzájemného porovnání systému jmenování soudců v České republice a v Coloradu, kde se uplatňují veškeré prvky systému jmenování soudců na základě výběrového řízení.

4.1 Výběr soudců

Systém jmenování soudců je třeba nastavit a zvolit tak, aby byl jmenován soudce, který bude nezávislý a nestranný, který bude odpovědný, bude mít důvěru veřejnosti a zároveň inteligentní s dostatečnými zkušenostmi a morálními hodnotami. Proto jsem zastáncem systému jmenování soudců na základě výběrového řízení.

Jak už jsem popisoval výše, v Coloradu jmenuje soudce Nejvyššího soudu a soudce Odvolacího soudu Nominační komise pro Nejvyšší soud, která se skládá z 15 členů, z toho je 8 členů právnického povolání a 7 členů neprávnického povolání. Členy právnického povolání jmenuje prostá většina z tříčlenné skupiny – guvernér, nejvyšší státní zástupce a předseda Nejvyššího soudu. Nominační komise pro Nejvyšší komise je zároveň ústavně zakotvená.

Je třeba si uvědomit, že v Coloradu může být jmenován jak soudce oblastního soudu, tak soudce Odvolacího soudu a soudce Nejvyššího soudu. V České republice je jmenován soudce bez časového omezení a k soudům je následovně přidělen ministrem spravedlnosti. Jedinou podmínkou pro přidělení soudce ke krajskému, vrchnímu či Nejvyššímu soudu je zákonem stanovený počet let odborné právní praxe. Jak už jsem uvedl výše, opět nejsou stanovena jednotná pravidla, podle jakých kritérií jsou soudci přidělováni k vyšším soudům. Vzhledem k faktu, že ve své diplomové práci prosazuji zcela transparentní systém ustanovování soudců, navrhuji komplexní změnu jmenování soudců po vzoru jmenování soudců v Coloradu. V České republice by tak mohl být

nově jmenován soudce vrchního nebo Nejvyššího soudu, pokud by byl vybrán soudce již jednou jmenovaný, docházelo by ke znovujmenování soudce.²⁰¹

4.1.1 Nejvyšší rada soudnictví

V České republice by podobu Nominační komise pro Nejvyšší soud mohla mít Nejvyšší rada soudnictví (dále také „Rada“). Nejvyšší rada soudnictví je pojem, o kterém se mluví již téměř 20 let.²⁰² První pokus o reformu soudnictví byl učiněn v roce 1999, kdy tehdejší ministr spravedlnosti Otakar Motejl navrhl vytvoření Nejvyšší rady soudnictví, z poloviny složené ze soudců volených soudci samotnými a z druhé poloviny z členů mimo soudcovské povolání volených Parlamentem.²⁰³ Podle Elišky Wagnerové byl však předložený návrh Parlamentem odmítnut jako příliš revoluční a návrh zároveň neobsahoval žádná pravidla pro postup Rady v oblasti personální, které si měla patrně upravit sama. Takový postup je však problematický z důvodu ústavního zákazu libovůle.²⁰⁴

Rada by byla zcela novou ústavní institucí garantující nezávislost justice jako celku. Jednalo by se o samostatný orgán, fungující vedle doposud vytvořených ústavních institucí, byla by ostatním ústavním orgánům rovnocenným partnerem a žádnému by nebyla podřízena. Nestanovila by si pravidla sama, ale podrobná pravidla, postavení a činnost Rady by stanovil zákon.

Co se týče personálního složení, tak stejně jako v Coloradu by Radu tvořilo 15 členů. Předsedou Nominační komise pro Nejvyšší soud by byl předseda Nejvyššího soudu, 7 členů by tvořili soudci, kteří by byli voleni prostou většinou z úzké skupiny skládající se z předsedy Nejvyššího soudu, předsedy Nejvyššího správního soudu a ministra spravedlnosti. Další členové by byli jmenováni na návrh ústavních orgánů. Po dvou členech by navrhoval prezident republiky, ministr spravedlnosti a jednoho člena by nominovala Poslanecká sněmovna, Senát Parlamentu České republiky a jednoho člena by rovněž nominovala Česká advokátní komora.

---

²⁰¹ Pokud by bylo vypsáno výběrové řízení na pozici soudce Nejvyššího soudu, do kterého by se přihlásil soudce okresního soudu a nominační komise by jej vybrala a navrhla prezidentovi ke jmenování, soudce, který již jednou byl jmenovaný, by byl jmenován prezidentem republiky soudcem Nejvyššího soudu.

²⁰² Rozhovor s Tomášem Novosadem v Příloze č. 6, otázka č. 6.

²⁰³ Poslanecká sněmovna 2000, tisk 541, Dostupný z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=3&T=541>

²⁰⁴ WAGNEROVÁ, Eliška, op. cit. s. 106.

Rada by zejména dohlížela na činnost justice. Pod jejím vedením by byly řešeny personální otázky vyšších soudů, především ustanovování soudců vrchních soudů a Nejvyššího soudu. Rada by po vzoru v Coloradu navrhovala kandidáty prezidentu republiky, který by je následně jmenoval. Na návrh Rady by prezident rovněž jmenoval a odvolával předsedu a místopředsedu Nejvyššího soudu. Smyslem přijetí je posílení kvality a efektivity činnosti justice.

Podle mého názoru by Rada neměla mít personální pravomoci vůči všem soudcům v České republice. Jednak by se tak omezily pravomoci předsedů jednotlivých krajských soudů, kteří by zajisté nesouhlasili se změnou, jednak si myslím, že decentralizace a dekoncentrace jmenování jednotlivých soudců je ku prospěchu.

4.1.2 Nominační komise pro jednotlivé kraje

Po vzoru nominačních komisí pro jednotlivé oblasti, které jsou v Coloradu, by byly v České republice ustanoveny nominační komise pro jednotlivé kraje. Jednalo by se o úplně jiné instituce, než jsou soudcovské rady, jejichž zřízení u obecných soudů je umožněno zákonem o soudech a soudcích, když se podle § 46 odst. 4 ZSS jedná především o poradní orgány předsedů jednotlivých soudů. Soudcovské rady se vyjadřují zejména k personálním otázkám v rámci daného soudu a jejich členy volí shromáždění všech soudců daného soudu. Usnesení soudcovské rady nemá právní závaznost.²⁰⁵

Nominační komise pro jednotlivé kraje by tvořilo 7 členů. Předsedou nominační komise by byl předseda krajského soudu, 3 členi by byli nominováni předsedou krajského soudu z řad soudců a zbylé 3 členy by nominoval ministr spravedlnosti. Postup nominačních komisí a kritéria výběrového řízení by upravoval zákon. Nominační komise by měly většinu soudcovských členů, zároveň by zcela nevymizela personální pravomoc předsedy krajského soudu. Každý z členů nominačních komisí by byl nominován na šestileté období.

Do výběrových řízení na pozici soudce by se mohli přihlásit kandidáti, kteří by splňovali dosavadní zákonné předpoklady soudce, tedy občanství České republiky, svéprávnost, bezúhonnost, věk alespoň 30 let, právnické vzdělání a složení příslušné právnické zkoušky (justiční, advokátní, notářská, odborná exekuční) nově zároveň alespoň 5 let, a v případě kandidátů na pozici soudce Vrchních a Nejvyššího soudu

---

²⁰⁵ WAGNEROVÁ, Eliška, op. cit. s. 106.

alespoň 10 let, právní praxe v České republice. Nominační komise by kandidáty vybíraly zejména podle jejich inteligence, zkušeností a morálních hodnot a v případě Vrchních soudů a Nejvyššího soudu zároveň podle jejich schopnosti pro kolegiální.²⁰⁶

Výběrové řízení by se skládalo ze dvou částí – z písemné části, kde by součástí zároveň mohlo být napsat rozsudek či řešení různých modelových situací²⁰⁷ a z ústní části, kdy by každý ze členů nominační komise položil kandidátovi jednu otázku.²⁰⁸

Nominační komise by následně vybrala nejúspěšnějšího kandidáta, kterého by navrhla ke jmenování prezidentovi. Na rozdíl od systému v Coloradu, kde jsou vybráni 2 – 3 kandidáti u nominačních komisí pro jednotlivé oblasti a 3 kandidáti u Nominační komise pro Nejvyšší soud by v České republice byl předkládán prezidentovi ke jmenování jen jeden komisí vybraný kandidát na soudce.

Aby byl systém dostatečně transparentní, bylo by zároveň vhodné zveřejňovat výsledky výběrových řízení na internetu, aby veřejnost věděla, proč byl vybrán právě daný kandidát. V očích veřejnosti by se tak zvyšovala důvěryhodnost jmenovaných soudců.

4.2 Jmenování soudců

Soudce by stále jako doposud jmenoval prezident republiky. Prezident republiky je podle třetí hlavy Ústavy součástí moci výkonné. Pokud by měl prezident pravomoc vybírat soudce z navržených kandidátů, rozšířil by se tak nežádoucím způsobem vliv prezidenta republiky, a tedy vliv moci výkonné na výběr soudců. Prezident by tedy na rozdíl od systému v Coloradu nevybíral z navržených kandidátů a nerozhodoval by se na základě pohovorů.²⁰⁹

Nominační komise by prezidentovi předkládaly pouze vybraného kandidáta, kterého by prezident jmenoval stejně jako doposud, zároveň by se soudce stejně jako doposud ujal své funkce složením slibu. V případě výběru soudců Nominační komisí pro

---

²⁰⁶ Rozhovor se členem Nominační komise pro Nejvyšší soud Richardem Holmem v Příloze č. 1, otázka č. 3.

²⁰⁷ Ve své diplomové práci zmiňuji systém výběrového řízení, které pořádal Městský soud v Praze, takové transparentní výběrové řízení by mohlo být inspirací.

²⁰⁸ Ibid.: otázka č. 2.

²⁰⁹ Prezident republiky jmenoval 15 nových soudců dne 16. 8. 2014, jak vyplývá z WWW: <https://www.hrad.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/8353.shtml> a 17 nových soudců dne 18. 6. 2014, jak vyplývá z WWW: <https://www.hrad.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/8284.shtml>. Prezident republiky by tak v České republice pravděpodobně neměl dostatek času vést pohovory s navrhovanými kandidáty na soudce.

Nejvyšší soud z řad soudců by docházelo ke znovujmenování soudce ze strany prezidenta republiky.

4.3 Hodnocení soudců

Hodnocení soudců je v USA nezbytnou součástí systému jmenování soudců na základě výběrového řízení. Soudce na základě negativního hodnocení nezávislou hodnotící komisí může být odvolán ze své funkce. Systém výběrového řízení je však nastaven tak, aby do justice přicházeli takoví kandidáti, kteří pak negativní hodnocení v rámci výkonu své funkce neobdrží.²¹⁰

4.3.1 Nález Ústavního soudu

„V roce 2001 předložil nový ministr spravedlnosti svůj návrh zákona o soudech a soudcích, jehož chytrým prodejním sloganem bylo: soudcovský sbor je třeba zkvalitnit... Politiky i veřejností byl přijímán kladně, neboť v něm byl spatřován „bič na soudce“, s jejichž činností nepanovala v České republice dlouhodobě spokojenost.“²¹¹

Dne 1. 3. 2002 obdržel Ústavní soud České republiky návrh prezidenta republiky na zrušení některých ustanovení zákona o soudech a soudcích. Prezident se v první části svého návrhu zaměřil na ustanovení § 134 – 163 zákona o soudech a soudcích, která zaváděla jako nový institut povinné periodické hodnocení odborné způsobilosti s důsledkem možného skončení soudcovského mandátu.²¹²

Ústavní soud rozhodl nálezem ze dne 18. 6. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 7/02 Sb. (dále jen „Nález ÚS“), který mj. uváděl, že podle původního znění zákona o soudech a soudcích Ministerstvo spravedlnosti sledovalo odbornou způsobilost soudců, kteří byli povinni se podrobit se zákonem stanovenému způsobu hodnocení a posouzení odborných znalostí a vědomostí. K tomuto účelu Ministerstvo spravedlnosti metodicky řídilo prověrky soudcovské rozhodovací činnosti. K posouzení samotné odborné způsobilosti soudce Ministerstvo spravedlnosti zřizovalo příslušné Rady (Radu pro oblast trestního práva, Radu pro oblast civilního práva a Radu pro oblast správního soudnictví) (dále společně jen „Rada“). Hlediska, podle kterých byla odborná způsobilost hodnocena, se zkoumaly na základě posudku vypracovaného příslušným předsedou soudu a zprávy o výsledcích odborného vzdělávání soudce vypracovaného Justiční akademií, kterou řídil ředitel

²¹⁰ Jak vyplývá ze statistiky předložené Kentem E. Wagnerem, srov. Příloha. č. 3, otázka č. 4.

²¹¹ WAGNEROVÁ, Eliška, op. cit. s. 106.

²¹² Nález Ústavního soudu ze dne 18. 6. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 7/02 Sb., čl. 1.

jmenovaný ministrem spravedlnosti. Prověrku rozhodovací činnosti soudce prováděli členi zvláštního senátu, které jmenoval z řad soudců příslušný předseda soudu. Pokud zvláštní senát nebo předseda soudu vyhodnotil rozhodovací činnost soudce jako nevyhovující, odbornou způsobilost soudce posuzovala Rada. Radu tvořilo 9 členů a část jejich členů jmenoval ministr spravedlnosti na návrh příslušných orgánů z řad státních zástupců, advokátů notářů či odborníků na daný úsek práva. Rozhodnutí Rady mohlo být přijato i pouze členy, z nichž ani jeden nebyl soudcem. Řízení před Radou se zahájilo na návrh podaný příslušným předsedou soudu, který byl společně s ministrem spravedlnosti účastníkem řízení. Nesouhlasil-li některý z účastníků řízení s rozhodnutím Rady, mohl podat na posouzení odborné způsobilosti soudce u Nejvyššího soudu a řízení tak končilo rozhodnutím Nejvyššího soudu.²¹³

Ústavní soud Nálezem ÚS ustanovení § 134 – 163 zákona o soudech a soudcích, která zaváděla jako nový institut povinné periodické hodnocení odborné způsobilosti s důsledkem možného skončení soudcovského mandátu, zrušil. Ústavní soud konstatoval, že „napadený mechanismus přezkoumávání odborné způsobilosti soudců...je třeba odmítnout a považovat jej za protiústavní z důvodů porušujících princip dělby moci a na něj navazující princip soudcovské nezávislosti...Jeví se tak proto, že takovému hodnocení – navíc metodicky řízenému orgánem moci výkonné – je vůbec vystavován soudce, jehož způsobilost, a to i odborná, tuto funkci vykonávat byla již státem aprobována.“²¹⁴

4.3.2 Hodnocení soudců s ohledem na nálezy Ústavního soudu

Souhlasím s Ljubomírem Drápalem, že každý systém, včetně soudnictví, by měl obsahovat propracovaný mechanismus výběru a důkladný systém kontroly a zpětné vazby.²¹⁵ Sám ze své vlastní pracovní zkušenosti u Nejvyššího soudu v Coloradu nebo momentálně v kanceláři finančního arbitra vím, že nejlépe se učím ze zpětné vazby a z hodnocení mnou vykonané práce. Od té doby, co Nález ÚS prohlásil hodnocení soudců za protiústavní, taková zpětná kontrola soudců v České republice chybí. Otázka, zda by mohly být v České republice ustanoveny hodnotící komise, je tedy z důvodu Nálezu Ústavního soudu značně problematičtější.

²¹³Nález Ústavního soudu ze dne 18. 6. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 7/02 Sb., čl. 5.

²¹⁴Ibid.

²¹⁵Rozhovor s Ljubomírem Drápalem v příloze č. 5, otázka č. 6

V Coloradu nezávislé hodnotící komise vypracovávají stanovisko, které slouží jako zpětná vazba pro soudce a zároveň jako doporučení voličům, zda má soudce být odvolán či setrvat ve své funkci. V České republice podobný systém, kdy soudce mohl být odvolán na základě nevyhovujícího posudku, byl prohlášen za protiústavní.

Vzhledem k Nálezu Ústavního soudu systém hodnocení soudců, tak jak je nastaven v Coloradu by v současnosti nešel uplatnit v České republice, neboť by se jednalo o přílišný zásah do soudcovské nezávislosti. Jsem však přesvědčen, že je nutné o změnu systému usilovat. Pokud má být ustanoven systém jmenování soudců na základě výběrového řízení, je z výše uvedeného patrné, že by měl být zaveden i patřičný systém hodnocení soudců a následná možnost jejich odvolání.

Oproti tomu v České republice a celkově v kontinentálním právním systému si nedovedu představit účast laické veřejnosti na hodnocení soudců.²¹⁶ V Coloradu jsou z členství v hodnotících komisích vyloučeni soudci, a aby byli v případných hodnotících komisích v České republice pouze zástupci právnického povolání, odporuje názoru uvedenému v Nálezu Ústavního soudu, že „sám fakt, že v označeném orgánu mají zasedat a o dalším osudu soudce tak rozhodovat osoby z řad advokátů, státních zástupců a notářů, se jeví vysoce problematickým s ohledem na jejich možnou motivaci plynoucí z jejich postavení strany či zástupce v řízení před soudem.“²¹⁷

Nicméně, jak už jsem uvedl výše, tak zpětná vazba a zpětná kontrola je potřebná v každém systému, proto nastíním možnou inspiraci pro české zákonodárce.

4.3.3 Inspirace pro zpětnou vazbu soudců

Stejně jako v Coloradu by hodnocení soudců prováděli nezávislé hodnotící komise, které by byly ústavně zakotvené a jejich působnost a pravomoc by stanovil zákon. Hodnotící komise by tvořila Státní hodnotící komise, která by hodnotila soudce vrchních soudů a Nejvyššího soudu podle přiměřených kritérií jako jsou v Coloradu, a hodnotící komise pro jednotlivé kraje, které by hodnotily soudce krajských a okresních soudů. Hodnocení soudců by neprováděla Rada, neboť by docházelo k narušování soudcovské nezávislosti, kdy by soudci byli hodnocení orgánem, jež je vybral.

Hodnotící komise by tvořilo 6 členů. Stejně jako v kárném senátu by v paritním zastoupení byli soudci a jiní zástupci právnického povolání. Předseda Nejvyššího soudu

²¹⁶ srov. Příloha č. 4, bod 7 a Příloha č. 6, bod č. 4.

²¹⁷ Česko. Ústavní soud. Nález Ústavního soudu č. 78.:op. cit. s. 13.

a ministr spravedlnosti by nominovali jednoho člena z řad soudců a jednoho člena z řad zástupců jiných právnických povolání. Jednoho člena z řad soudců by nominoval předseda Poslanecké sněmovny a jednoho člena z řad mimo justici by nominoval Předseda Senátu. Členové hodnotící komise by byli nominováni stejně jako u nominačních komisí na šestileté období. Vzhledem k nominaci členů zákonodárnou, výkonnou i soudní mocí by tak nedocházelo k soustředění moci do rukou exekutivy, ale naopak byl by nastaven princip vzájemných brzd a protiváh. Při ustanovení hodnotících komisí by tak nedocházelo k „neúměrn[é] možnost[i] ingerence exekutivy do moci soudní.“²¹⁸

Na rozdíl od systému hodnocení v Coloradu by probíhalo pouze jedno hodnocení soudce, které by se provádělo u každého soudce jednou za šest let. Pro inspiraci jsem podrobně popisoval, jak probíhá hodnocení soudců v Coloradu a podle jakých kritérií jsou soudci hodnoceni. Výsledkem hodnocení soudce by bylo stanovisko hodnotící komise, které by zároveň bylo zveřejněno. Věřím, že zveřejnění stanoviska hodnocení soudců by zvyšovalo důvěryhodnost a transparentnost justice.

V České republice je soudce do své funkce jmenován prezidentem republiky bez časového omezení. Soudce nemůže být proti své vůli odvolán, s výjimkou odvolání na základě rozhodnutí kárného senátu. Pokud by hodnotící komise došla ve svém stanovisku k závěru, že soudce se dopustil kárného provinění podle § 87 odst. 1 ZSS, mohlo by soudci být soudci uloženo kárné opatření podle § 88 odst. 1 ZSS v rámci kárného řízení před kárným senátem. Stanovisko by však zejména sloužilo jako zpětná vazba pro soudce, aby zjistil, kde se má zlepšit a kde má rezervy.

4.4 Retenční volby

V rámci kontinentálního právního systému jakékoliv volby soudců nemají místo.²¹⁹ Podle mého názoru není v našem současném právním systému myslitelné, aby voliči mohli odvolat soudce. Takový systém by značně ohrožoval nezávislost a nestrannost soudce. Nevěřím, že by se voliči řídili informacemi obsaženými ve stanovisku hodnotící komise. Voliči by byli při svém rozhodnutí ovlivněni pravděpodobně zejména informacemi z médií, které mnohdy bývají zkreslené.

---

²¹⁸Ibid.

²¹⁹Příloha č. 4, bod 7 a Příloha č. 6, bod 4.

Česká republika má zároveň neblahé zkušenosti s volbou soudců v komunistických dobách, kdy volby soudců byly výrazem ideálu lidového soudnictví.²²⁰

Ztotožňuji se tak s názorem soudce Nejvyššího správního soudu Zdeňkem Kühnem: „Jsem pro řadu angloamerických prvků v kontinentálním právu, ale volba soudců je podle mého názoru neprůchodná.“²²¹

---

²²⁰ NOVÝ ZDENĚK.: op. cit. s. 542.

²²¹ srov. Příloha č. 4, bod 7.

Závěr

Systém jmenování soudců můžeme rozdělit na dva základní modely, a to kariérní a meritokratický model. Kariérní systém jmenování soudců se uplatňuje v České republice, kdy jsou soudci vybíráni především z řad justičních čekatelů a z řad asistentů soudců. V případě výběru kandidátů na soudce okresních a krajských soudů mají velký vliv předsedové krajských soudů. Předsedové krajských soudů předkládají seznam kandidátů na soudce ministru spravedlnosti, seznam následně schvaluje vláda usnesením a soudci jsou do své funkce jmenováni prezidentem republiky. Soudci jsou do své funkce jmenováni doživotně a mohou být odvoláni jen výjimečně v rámci kárného řízení. Další kariérní postup soudce záleží především na předsedovi vrchního a Nejvyššího soudu.

Výběr kandidátů na soudce není v České republice dostatečně transparentní a není jednotný, neboť kritéria vybírání kandidátů na soudce a postup, který předchází jmenování soudce prezidentem republiky, nejsou upraveny zákonem.

V meritokratickém systému se justice otevírá zkušeným právníkům, kteří se již mnoho let právu věnovali a dokázali, že dané problematice rozumí, a že s právem umí zacházet. Systém jmenování soudců na základě výběrového řízení se v současné době uplatňuje zejména ve Spojených státech amerických, kde jsem si jako modelový příklad k popisu, vybral systém jmenování soudců ve státu Colorado, jelikož jsem zde byl na stáži u Nejvyššího soudu a s výběrem soudců jsem se setkal v praxi.

Kandidát na soudce je vybírán nezávislou nominační komisí, která na základě referencí, předchozích zkušeností a osobního pohovoru vybere 2-3 nejvhodnější kandidáty na soudce, ze kterých následně guvernér na základě osobního pohovoru nejvhodnějšího kandidáta jmenuje soudcem. Soudce není jmenován doživotně, ale je pravidelně hodnocený nezávislou komisí, která hodnotí soudce na základě zákonem stanovených kritérií. Soudce se následně účastní voleb, ve kterých se rozhoduje, zda na pozici soudce setrvá či zda bude odvolán. Systém vstupu do justice, je však nastaven tak, že 99% soudců zůstává ve své funkci.

Na začátku diplomové práce jsem si stanovoval základní předpoklady, které by každý soudce měl mít. V průběhu práce jsem došel k závěru, že systém jmenování soudců na základě výběrového řízení umožňuje vybrat kandidáty na soudce, kteří

stanovená kritéria lépe splňují. V závěrečné kapitole jsem se poté pokusil aplikovat jednotlivé prvky systému jmenování soudců na základě výběrové řízení do stávajícího systému uplatňovaného v českém právním řádu a vytvořit tak „ideální model“ jmenování soudců pro Českou republiku.

Domnívám se, že je v zájmu nejen justice, ale celé společnosti vybrat na pozici soudců ty nejlepší právníky, kteří budou nezávislí, nestranní, budou mít odpovědnost za svou práci, budou vykazovat morální hodnoty a dostatečnou míru inteligence. Stávající systém podle mého názoru takové soudce negarantuje. Podle mého názoru soudnictví funguje nejlépe v situaci, kdy je nastaven systém výběru kandidátů na soudce tak, že soudci jsou jmenováni podle transparentních a jednotných kritérií, která potřebné požadavky na soudce definují a hodnotí, a která tak přispívají k důvěryhodnosti soudce a tím i celé justice.

Jak už jsem uvedl v úvodu diplomové práce, můj sen je stát se soudcem a soudcem bych se chtěl stát v „ideálním modelu“ jmenování soudců. Ve své diplomové práci jsem dospěl k závěru, že situace v České republice není v tuto chvíli připravena na radikální novelu systému jmenování soudců. Nicméně, jsem přesvědčen, že je nutné o takovou změnu postupně usilovat. Snažil jsem se podrobně popsat a analyzovat dva odlišné systémy a vytvořit tak ideální model, který by byl možný aplikovat v České republice za stávajícího stavu.

Pro mě osobně snaha o změnu systému jmenování soudců touto prací nekončí, ale naopak mám motivaci pokračovat ve svém úsilí dále a představit tyto názory odborné veřejnosti a alespoň se pokusit tak informovat o způsobu jmenování soudců, který je pro nás prakticky neznámý.

Seznam zkratek

ABA	The American Bar Association
CBA	The Colorado Bar Association
IAALS	Institute for the Advancement of the American Legal System

Použitá literatura a prameny

Monografie

- ZOULÍK, František. *Soudy a soudnictví*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1995.
- MACKOVÁ, Alena. *Nezávislost soudců*. Praha: Právnická fakulta UK, 1996.
- PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústavní právo a státověda*. II. díl. Praha: Linde, a.s, 2008.
- ŠIMÍČEK, Vojtěch (ed.). *Komunistické právo v Československu*. Brno: Masarykova univerzita, 2009.
- EICHENBERG, K. *Die rechtliche Unabhängigkeitsstaatsrechtliches Problem*. Bern, 1960.
- BURBANK, Stephen B. & FRIEDMAN, Barry, *Reconsidering Judicial Independence*. California: Sage Publications, Inc, 2002.
- KYSELA, Jan (ed). *Hledání optimálního modelu soudnictví*. Praha: Kancelář Senátu, 2008.
- HOLMES, O. W., Jr. *Commonlaw*. Boston: Little, Brown and Company, 1881.
- KYSELA, J., ONDŘEJKOVÁ, J. a kol. (ed). *Jak se píše o soudech a soudcích: soudní moc v mezioborové perspektivě*. Praha: Leges., 2012.
- BOBEK, Michal, *The Fortress of Judicial Independence and the Mental Transition of the Central European Judiciaries*. Oxford, University of Oxford, 2008.
- KOCOUREK J., ZÁRUBA J., *Zákon o soudech a soudcích; Zákon o státním zastupitelství*, Komentář, 2. vydání, 2004.
- KOPA, Martin. *Neslučitelnost výkonu funkce soudce s jinými funkcemi a činnostmi*. Praha: Linde, 2012.
- KNAPP V. *Teorie práva*. 1. vydání, Praha : C. H. Beck, 1995.
- INSTITUTE FOR THE ADVANCEMENT OF THE LEGAL SYSTEM. *Shared Expectations: Judicial Accountability in Context* Denver: University of Denver 2006.
- GOLDSCHMIDT, Jona. *Selection and Retention of Judges: Is Florida's Present System Still the Best Compromise?*, 49 U. MIAMI L. REV. 1, 1994.
- BARAN WITOLD, Jan. *Methods of Judicial Selection*, Denver ed. 2006.
- McGOWEN, Darrel. *Life Tenure – An Indispensable Ingredient to an Independent Judiciary*. 75 ILL. B. J. 620, 620-21 Illinois 1987.
- NEUBAUER, David W. & MEINHOLD, Stephen S. *Judicial Process: Law, Courts, and Politics in the United States*. 3rd ed. 2004.
- GINGSBERG, Steven & SHEAR, Michael D. *In Virginia, Fear of a Judicial Litmus Test*. Wash. Post, Jan 16, 2003.
- ZEIDMAN, Steven. *To Elector not Elect: A Case Study of Judicial Selection in New York City 1977-2002.*, New York 2003.
- BURBANK, Stephen B. & FRIEDMAN, Barry, *Reconsidering Judicial Independence*, Sage Publications, Inc, 2002.
- MERRYMAN, J. H. *The Civil Law Tradition*. 2nd Ed. Stanford: Stanford University Press, 1985.

Články

- WARREN, Roger. *Judicial Accountability, Fairness, and Independence*, 42 Ct.Rev. 4, 2006.

HOBBS Jr., Gregory J. *The Colorado Lawyer*, April 2006, Vol. 35, No. 4, 13.

The Colorado Bar Association („CBA“) 1940 Annual Report

HOBBS Jr., Gregory. *State Water Politics Versus an Independent Judiciary: The Colorado and Idaho Experiences*. 5 U.Denv.WaterL.Rev. 122, 131-136 (2001).

HOLME. Peter H., „*The System For Administration Of Justice In Colorado*“, 28 Rocky MountainL.Rev. 299, 314, 1950.

COLORADO CONFERENCE ON JUDICIAL SELECTION AND TENURE, „*Reading Materials prepared by the Joint Committee For The Effective Administration of Justice*, AJS and The University of Colorado School of Law“, November 15-16, 1963, s. 5.

GARWOOD, John, „*Judicial Selection and Tenure - the Model Article Provisions*“. *Journal of the American Judicature Society* 5, 1963.

KELLEY, Donald E. „*Selection and Tenure in Colorado*“, *Judicature*, Vol. 55, No. 4, 1971.

VAN CISE, Philip S., *The Colorado Judicial System – Can It And Should Be Improved?* 22 Rocky MountainL.Rev. 142, 157-59, 1950.

SECRETARY OF STATE, „*State of Colorado Abstract of Votes Cast At a General Election*, A.D. 1966.

HOBBS, JR., Gregory J. *Colorado Judicial Merit Selection – A Well-Deserved 40th Anniversary Celebration*, 36-APR COLO. LAW. 13, 2006.

PÁCAL, Jiří. K podmínkám uložení kárného opatření odvolání z funkce soudce. *Právní zpravodaj*, 2008, č. 8, s.14. Dostupný také z WWW: www.ipravnik.cz

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. *Novela zákona o soudech a soudcích*. [online]. [cit. 2014-10-17]. Dostupný také z: WWW: <http://www.reformajustice.cz/cz/novela-zakona-o-soudech-a-soudcich.html#karna-odpovednost-soudcu-a-funkcionaru-soudu>

KÜHN, Z., KOSAŘ, D. Jmenování soudců. In *Dvacet let svobodné justice: nedořešené otázky*. Brno: Liga lidských práv, 2009, s. 26. [online]. [cit. 2014-10-11]. Dostupný také z WWW: <<http://llp.cz/publikace/dvacet-let-svobodne-justice-nedoresene-otazky/>>

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA. *Krásní noví soudci*. [online]. [cit. 2014-11-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=7824>>

Internetové zdroje

O'CONNOR, Sandra. *The O'connor Judicial Selection Plan* [online]. [cit. 2014-07-14]. Dostupný z: WWW: http://iaals.du.edu/images/wygwam/documents/publications/OConnor_Plan.pdf

LEAGUE OF WOMEN VOTERS. *Choosing Minnesota's judges* [online]. [cit. 2014-07-15]. Dostupný z: WWW: <http://www.lwvmn.org/EdFund/ChoosingMinnesotasJudges.asp>.

INSTITUTE FOR THE ADVANCEMENT OF THE LEGAL SYSTEM. *O' Connor Advisory Committee* [online]. [cit. 2014-07-24]. Dostupný z: WWW: <http://iaals.du.edu/initiatives/quality-judges-initiative/oconnor-advisory-committee/>

NATIONAL CENTER FOR STATE COURTS, *Court Tools* [online]. [cit. 2014-08-14]. Dostupný z: WWW: http://www.ncsonline.org/D_Research/CourTools/tmp_courttools.html

SAMKOVÁ, Klára. *Jaký by měl být soudce?* [online]. [cit. 2014-11-13]. Dostupný z: WWW: <http://www.zrcadleni.cz/jaky-by-mel-byt-soudce/>

NOVOSAD, Tomáš. Zamyšlení nad výběrem soudců. *Soudce.*, roč. XIV, č. 2, s. 6. Dostupný z WWW : www.soudci.cz

BOBEK, Michal. *(R)evoluce, která se nekonala – justice dvacet let poté.*[online] [cit. 15.9.2014] Dostupný z WWW: <http://jinepravo.blogspot.cz/2009/08/revoluce-ktera-se-nekonala-justice.html>

BÍLÝ, Martin. *Psychojustice* [online] [cit. 15.10.2014] Dostupný z WWW: <http://jinepravo.blogspot.cz/2010/01/martin-bily-psychojustice.html>

ŠŤASTNÝ, Jiří. *Pospíšil propustil psychology, kteří testovali soudce.*[online] [cit. 15.10.2014] Dostupný z WWW: http://zpravy.idnes.cz/pospissil-propustil-psychology-kteri-testovali-soudce-nechteli-psat-posudky-1xe-/domaci.aspx?c=A110323_181746_domaci_js

ČESKÁ JUSTICE. *Ivana Švehlová: Soudce musí být rozhodný a zároveň uvážlivý.*[online] [cit. 15.10.2014] Dostupný z WWW: <http://www.ceska-justice.cz/2014/09/ivana-svehlova-soudce-musi-byt-rozhodny-a-zaroven-uvazlivy/>

ČESKÝ ROZHLAS. *Exposlankyně Šedivá: soudkyní díky ministryni a 19 let staré zkoušce.* [online].[cit. 16. 11. 2014] Dostupný z WWW: <http://m.rozhlas.cz/zpravy/politika/ zprava/742112>

ABZ SLOVNÍK CIZÍCH SLOV. *Pojem inteligence.* [online]. [cit. 2014-11-13]. Dostupný z WWW: <<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/inteligence>>

Právní předpisy

Constitutional Amendments and a Referred Law submitted to and adopted by the People at the General Election, Nov. 8, 1966, Colo. Sess. Laws, ch. 455, 5-10 (1966 supplement) (amending Colo. Const. art. VI)

Colorado. Constitution of the State of Colorado

Rules governing the Commissions on Judicial Performance.

Commissions on Judicial Performance

Česko. Zákon č. 6 ze dne 30. listopadu 2011, o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích)

Česko. Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012, občanský zákoník

Česko. Ústavní zákon č. 1 České národní rady ze dne 16. prosince 1992, Ústava České republiky

Česko. Zákon č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů

Česko. Zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů

Judikatura

Nález Ústavního soudu ze dne ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. I. ÚS 370/04

Nález Ústavního soudu ze dne 15. 11. 2010, sp. zn. I. 517/10

Nálezem Ústavního soudu ze dne 18. 6. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 7/02 Sb

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 4. 2009, čj. 5 As 13/2009

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2008, sp. zn. 4 Ans 9/2007

Seznam příloh

1. Rozhovor s členem Nominační komise pro Nejvyšší soud Richardem Holmem
2. Rozhovor s výkonným ředitelem státní hodnotící komise Kentem E. Wagnerem
3. Rozhovor s výkonnou ředitelkou IAALS BeccouCourtis
4. Rozhovor se soudcem Nejvyššího správního soudu JUDr. Zdeňkem KühnemLL.M., Ph.D.
5. Rozhovor s předsedou senátu Nejvyššího soudu JUDr. Ljubomírem Drápalem
6. Rozhovor se soudcem Městského soudu v Praze JUDr. Tomášem Novosadem
7. Stanovisko hodnotící komise soudce Davida Fuhrmana, u kterého jsem působil v Coloradu

Příloha č. 1

1. Mohl byste mi prosím podrobně popsat výběr kandidátů na soudce v praxi?

Žádosti a motivační dopisy na volnou pozici soudce Odvolacího či Nejvyššího soudu, se zasílají do kanceláře předsedy Nejvyššího soudu resp. v případě volné pozice soudce oblastního soudu do kanceláře soudce Nejvyššího soudu, který předsedá komisi. Když se objeví volné místo na pozici soudce Odvolacího či Nejvyššího soudu, komise obdrží v průměru 25 - 30 žádostí, pokud se jedná o volné místo na pozici soudce oblastních soudu, zpravidla se jedná o 15 – 20 životopisů. Všechny žádosti jsou obratem zaslány členům komise, kteří mají přibližně týden na zhodnocení životopisů a každý člen si vybere dva až tři nejvhodnější uchazeče pouze na základě životopisů.

Poté se všichni členové komise sejdou či uspořádají konferenční hovor, ve kterém předloží své návrhy a společně odhlasují přibližně deset až dvanáct kandidátů, které pozvou na pohovor. Pozvaní uchazeči jsou podrobeni bližšímu zkoumání komise. Jednak si členové komise vyžádají a podrobně zkoumají alespoň tři jejich předchozí případy, jednak telefonicky zjišťují reference z jejich předchozí praxe a osobních zkušeností. Detailní zkoumání případů spočívá nejen v obsahu samotného případu, ale i konzultaci konkrétního případu s právníky, kteří se na případu podíleli největší měrou. Členové komise tedy požádají uchazeče, aby jim dali kontakt na právníky, kteří se na případech podíleli či o nich rozhodovali a poté těmto osobám volají a ptají se, jakou zkušenost mají s dotyčným uchazečem. Tyto informace jsou samozřejmě tajné a slouží pouze pro potřeby nominační komise.

2. Jak se odehrává samotný pohovor?

Pohovory se provádějí v jedné místnosti, ve které sedí všech 15, resp. 7 členů komise. Otázky se mohou týkat prakticky čehokoliv. Uchazeč může být dotázán popsat nejtěžší či nejzajímavější případ, kterého byl součástí. Uchazeč může být dotázán rozhodnout těžkou morální situací, ve které by se mohl ocitnout při rozhodování. Uchazeč může být dále dotázán na nejzajímavější knihu, kterou četl za poslední rok. Na samotný pohovor je vymezeno 30 minut, ve kterých se každý člen zeptá zpravidla na jednu otázku. Komise se předem domluví, jaké otázky bude klást, aby se vyhnula stejným otázkám či otázkám na stejné téma.

Pohovory trvají dva dny s tím, že druhou polovinu druhého dne má komise na diskuzi a zvolení tří konečných kandidátů, ze kterých bude jmenován soudce guvernérem. Samotná volba se koná tajným hlasováním, při kterém každý člen komise napíše svá tři jména a poté se provádí sčítání hlasů pro jednotlivé uchazeče, které provádí předseda Nejvyššího soudu, resp. předsedající soudce Nejvyššího soudu. Každý kandidát je zvolen prostou většinou hlasů členů komise, ale zpravidla dochází k situacím, že členové komise se shodnou na kandidátech kvalifikovanou většinou hlasů.

3. Jaká kritéria nominační komise zohledňuje při výběru kandidátů?

Členové komise vybírají z uchazečů především na základě čtyř nejdůležitějších předpokladů - inteligence, integrita, kolegiální, zkušenosti. Pojem integrita se dá vyložit jako jednota či celistvost autentických vlastností osobnosti, zejména její hodnotové orientace, bezúhonnost a chování. Inteligence a integrita uchazeče jsou klíčovými vlastnostmi, ke kterým porota přihlíží. Dále pro uchazeče na pozici soudce Odvolacího či Nejvyššího soudu je důležitá kolegiální. Jelikož všechny případy jsou rozhodovány v senátech, které tvoří tři soudci, tato vlastnost je dalším nezbytným předpokladem vhodného kandidáta. Porota dále přihlíží k předchozím zkušenostem v právní praxi. Porota se snaží vybírat kandidáty tak, aby u soudu měla zastoupení různá právní povolání, přihlíží tedy, zda byl uchazeč v předešlé praxi advokátem, státním zástupcem či podnikovým právníkem. Pro uchazeče na pozici soudce u Odvolacího a Nejvyššího soudu je velkou výhodou předchozí praxe na pozici soudce oblastního soudu.

Dalšími dvěma méně důležitými předpoklady jsou věk a geografická vyváženost soudců. Ve státě Colorado je stanovena maximální věková hranice 72 let na pozici soudce. Jakmile dosáhne soudce 72 let, musí odejít do důchodu. Porota si je vědoma, že pokud se hlásí uchazeč, kterému je 65 let, na pozici soudce by mohl působit pouze jedno období. Zároveň je žádoucí nevybírat příliš mladé žadatele kolem 30 let, kterým ještě chybí potřebné zkušenosti v právní praxi, ale i životní zkušenosti, které jsou při práci soudce velmi důležité. Nominační komise pro Nejvyšší soud dále bere v úvahu, aby byli zastoupeni různé oblasti státu Colorado, a byla dodržena geografická vyváženost složení soudů.

4. V USA je mnohdy kritizováno, že soudci se stávají kandidáti i kvůli své politické příslušnosti, jakou roli zde hraje politická příslušnost kandidáta?

Po dobu téměř šesti let působení v nominační komisi jsem se setkal pouze dvakrát z cca. 200 žádostí, ze kterých by byla poznat politická příslušnost uchazeče. Dále se ani jednou nestalo, že by jakýkoliv člen komise vznesl otázku či komentář ohledně politické příslušnosti. Politická příslušnost je u soudců totálně bezpředmětným hlediskem, které se nijak nezkoumá a nijak nehodnotí.

5. Zatím jsem se zde v Coloradu setkal pouze se samými pozitivy vašeho systému jmenování soudců. Nicméně jaká jsou negativa systému jmenování soudců v Coloradu?

Působím v právní praxi již po dobu 40 let, mám za sebou přes 70 soudních procesů, podílel jsem se i na jednom z největších soudních procesů v historii státu Colorado, případ týkající se pozemkového vlastnictví, kde šlo o téměř 100 milionů dolarů. Již mnohokrát jsem měl slyšení před soudci oblastních soudů, ale mnohokrát jsem měl slyšení před Odvolacím a Nejvyšším soudem. Na počátku své právnické kariéry jsem zažil systém, který předcházel systému jmenování soudců na základě výběrového řízení, kde byli soudci voleni. Kvalita soudců a celého soudnictví se od té doby zlepšila o 200 % procent, soudci nedělají politická rozhodnutí, jsou to vyzrálí právníci s mnoha zkušenostmi, významné osobnosti a především jsou zodpovědní vůči veřejnosti, která je může odvolat. Nenapadá mě jediná negativní věc na našem systému. Náš systém jmenování soudců je po dle mého názoru ten nejlepší na světě a moc bych si přál, abyste ho dokázali prosadit i v České republice.

Příloha č. 2

1. Kde je prostor pro zlepšení v systému jmenování soudců v Coloradu?

Podle mého názoru Colorado postrádá transparentní systém výběru soudců nominační komisí, který by měl být kompletně upraven zákonnou formou. Sporných otázek se však vyskytuje více. Můžeme se dohadovat, zda nominační komise mají být otevřené veřejnosti. Můžeme se ptát, zda guvernér by měl mít právo výběru jednoho kandidáta. Vyskytuje se otázka, zda by guvernér měl jmenovat soudce se souhlasem Senátu. Systém jmenování soudců podle O'connor plánu se vyskytuje v mnoha podobách a záleží na konkrétním státu, jak daný systém upraví.

2. Inklinují státy v USA k přechodu na systém jmenování soudců na základě výběrového řízení?

Snaha IAALS je prosadit tento systém na úkor volby soudců. Je třeba najít správnou rovnováhu mezi nezávislostí a odpovědností soudců. Státy jako Missouri, Pensylvánie či Kansas ale naopak přemýšlí k navrácení systému volby soudců.

3. Proč tyto státy přemýšlí opět o volbě soudců?

Především se jedná o politické hledisko, neboť soudci rozhodují mj. o důležitých politických otázkách. Zároveň veřejnost má pocit, že pokud nemůže ve volbách ovlivnit, kdo se stane soudcem, soudní moc se tak vzdaluje lidu. Veřejnost ve většině případů nezná, jak systém ustanovení soudce funguje. Nicméně z výzkumů vyplývá, že chtějí disponovat právem soudce volit.

4. Jaká jsou podle vás negativa systému hodnocení soudců?

Hodnocení soudců, pokud je prováděno tak, jak má být, je finančně a časově velmi náročné. Dalším problémem může být názor, že je zde státní instituce, která je placena ze státních peněz, která má voličům doporučit, jak se mají rozhodnout. Dále je zde fakt, že téměř žádný soudce není odvolán na základě stanoviska. To však podle mě vypovídá o tom, jak náš systém jmenování soudců funguje. Zároveň téměř nikdo již neví, že cca 12 % soudců dobrovolně odstoupí na základě hodnocení komise a voleb se již nezúčastní.

5. Jaký je váš názor na retenční volby?

Retenční volby soudce mají své pozitivní stránky, ale i své negativní stránky. Pozitivní je zejména, že se voliči mohou podílet na ustanovení soudců. Negativní je, že není zde žádný protikandidát, nejedná se tak o klasické volby v demokratickém smyslu.

6. Produkuje systém jmenování soudců v Coloradu soudce, kteří jsou dostatečně nezávislí a nestranní?

Je třeba rozlišovat mezi nezávislostí a nestranností soudců. IAALS prováděla různé veřejné výzkumy, ze kterých vyplývalo, že pojem nezávislost soudců přivádí lidi do rozpaků. Každý chce mít nestranné soudce, ale nezávislý soudce zcela bez odpovědnosti by neměl být. Věřím, že právě systém jmenování soudců v Coloradu by mohl produkovat takové soudce, kteří jsou jednak nezávislí, ale zároveň jsou odpovědní.

7. Myslíte si, že systém v Coloradu je tedy nejlepší systém ustanovování soudců v USA?

Věřím, že Utah, Arizona a Colorado jsou státy, jejichž systém je nejvíce propracovaný a je nastaven tak, aby produkoval soudce, kteří jsou ti nejlepší kandidáti na tuto náročnou práci.

Příloha č. 3

1. Jaký je největší nedostatek systému hodnocení soudců?

Základní nedostatek je jednotná úprava hodnocení soudců oblastních soudů a soudců Odvolacího a Nejvyššího soudu, neboť hodnocení soudců probíhá prakticky stejně pro soudce Odvolacího soudu, soudce Nejvyššího soudu i soudce oblastních soudů. Zákon nerozlišuje například fakt, že soudci Odvolacího soudu a soudci Nejvyššího soudu zpravidla nevedou ústní jednání a hodnotící komise tak nemůže přímo hodnotit tyto soudce na základě vedení ústního jednání.

Dalším problémem je nezájem veřejnosti o veřejné pohovory s hodnocenými soudci před hodnotící komisí. Systém hodnocení soudců je prakticky jediným objektivním hlediskem, na základě kterého se volič rozhoduje, zda soudce setrvá ve své funkci či zda bude odvolán. Nezájem veřejnosti o pohovory se soudci pramení mimo jiné v nízkou volební účast voličů u retenčních voleb. Jedním z problémů však je, že veřejnost o veřejná slyšení nemá zájem a o veřejné záznamy, kde lidé mohou zanechat komentáře ohledně soudce, se také moc lidí nezajímá. Otevírá se tak výzva pro hodnotící komisi, aby přilákala veřejnost na veřejná slyšení a vytvořila si tak přímo názor na hodnoceného soudce.

2. Jaký je momentálně primární cíl hodnotící komise?

Aktuálním cílem hodnotící komise je zvýšit zájem a povědomí veřejnosti o soudnictví v Coloradu. Kent uvádí, že voliči v Coloradu si často ani neuvědomují, že mají pravomoc rozhodnout o odvolání soudce ze své funkce. Od zavedení systému hodnocení soudců do současnosti se pohybuje volební účast v retenčních volbách pouze kolem 30%.

3. V každém systému je třeba hovořit o nákladech, je systém jmenování soudců finančně nákladný?

Ano systém je nákladný. Náklady na hodnocení soudců se pohybují kolem 300.000 USD za rok, kde nejnákladnější položku představují náklady na jednotlivé výzkumy, které provádí externí společnost. Colorado řeší úhradu nákladů na hodnocení soudců zajímavým způsobem, když z každého dopravního přestupku plyne poplatek do rozpočtu hodnocení soudců. Nicméně, systém hodnocení soudců je jedním ze základních předpokladů systému jmenování soudců na základě výběrového řízení a

náklady se několikrát vrátí v podobě nezávislých, ale zároveň určitým způsobem odpovědných soudců, jejichž kvalita se od roku 1990 razantně zlepšila.

4. Kolik soudců v Coloradu je odvoláno na základě negativního hodnocení?

O kvalitě soudců v Coloradu vypovídá statistika hodnocení soudců od doby účinnosti zákona o hodnotící komisi do roku 2012, kdy z celkového hodnocení 1.176 soudců, celých 99 % soudců obdrželo stanovisko setrvat ve své funkci a pouze 1% soudců bylo na základě záporného stanoviska odvoláno.²²² Tato statistika však nezohledňuje skutečnost, že většina soudců, kterým je doporučeno hodnotící komisí odstoupit, dobrovolně odstoupí před samotným veřejným vydáním hodnotícího stanoviska.

---

²²² 2012 Judicial Performance Evaluation Statistical Report Pursuant to §13-5.5-103(1)(q), C.R.S.(2012).

Příloha č. 4

1. Jaký je podle vás v současné chvíli systém jmenování soudců v České republice?

V České republice je v současné chvíli problém, že neexistuje jednotný a transparentní systém jmenování soudců. Výběr soudců k okresním a krajským soudům závisí na politice konkrétního krajského soudu. Některé krajské soudy vypisují výběrová řízení, kde je ustanovena komise, která se skládá se zástupců soudu a zástupců ministerstva spravedlnosti a která nominuje kandidáty na soudce podle určitých kritérií. Můj bývalý asistent absolvoval výběrové řízení na pozici soudce, kde součástí písemné zkoušky bylo napsat rozsudek, to si myslím, že je v zásadě v pořádku. Někde je systém však dost neprůhledný, kde výběr kandidátů závisí pouze na předsedovi krajského soudu. Může tak nastat situace, kdy jako kandidát je vybrán justiční čekatel, který si nominaci tzv. vyseděl. Působí na soudě již deset let, všichni ho znají, tak je odměněn nominací na soudce. Tato situace je samozřejmě špatně.

2. Jak ovlivňuje výběr soudců ministr spravedlnosti?

Ministr spravedlnosti může korigovat výběr kandidátů navržených předsedou krajského soudu. Podle tradice, která zde je od 90. let, je nominátorem na pozici soudce ministerstvo spravedlnosti, které předkládá kandidáty na jmenování soudců vládě, která je schválí a předloží prezidentovi. Nicméně stala se situace, kdy byla jmenována soudkyně, která byla nominována na funkci soudce ministerstvem spravedlnosti odměnou za hlasování jako poslankyně v Poslanecké sněmovně.

3. Je podle vás možná změna současného systému?

Umím si představit, že alespoň pro začátek za současného právního stavu ministerstvo výběr soudců nastaví transparentně a jednotně určitou směrnici, která ustanoví výběrové komise, její složení a zároveň stanoví kritéria, podle kterých kandidáti na soudce budou vybíráni. Dlouhodobější vize je propracovat takový systém na zákonodárné úrovni, nejlépe institucionalizovat Nejvyšší radu soudnictví. Je ale třeba zachovat paritu zástupců justice a zástupců mimo justici, aby nedocházelo k zapouzdření justice, kdy by soudci vybírali soudce.

4. Takže transparentní a jednotný systém, který u nás podle mého názoru chybí.

Ano, zároveň by měl být nějaký výstup z výběrového řízení. Když je v současné chvíli pořádáno výběrové řízení na pozici soudce, tak proč výstupy výběrového řízení nejsou zveřejněny, aby bylo jasné, proč byl vybrán právě daný kandidát? Taková totální transparentnost by byla podle mě ideální. Situace v České republice je tedy nedobrá a jako je to v USA výběr soudců odlišný stát od státu, tak u nás je odlišný kraj od kraje.

5. Co si myslíte o hodnotící komisi soudců, kdy soudce není zcela bez odpovědnosti a soudce je pod určitým dohledem?

To záleží, kdo v té komisi bude. Dovedu si představit situaci, že ministerstvo spravedlnosti bude stranou řízení a poté později bude soudce hodnocený. V situaci, kdy je zanedbán jako v České republice výběr soudců, je zde následně mnohem vyšší tlak na exit soudce. V situaci, kdy bude v pořádku vstup do justice, věřím, že poté můžeme mluvit i o hodnocení soudců.

6. V Coloradu je právě nastaven systém tak, že do justice vstupují takoví soudci, že následný exit na základě hodnocení je velmi nízký.

Já tomu rozumím, ale v České republice by taková hodnotící komise musela být zcela nezávislá na ministerstvu spravedlnosti. Ministerstvo bývá častým účastníkem řízení a není v pořádku, aby procesní strana hodnotila soudce. Předpokladem takovéto hodnotící komise by byl podle mého názoru vznik Nejvyšší rady soudnictví. V České republice byl ministrem spravedlnosti člověk, který se pokoušel postihnout soudce, kteří mu nešli na ruku. Takové jednání je skandální a v naší právní kultuře a za stávajícího stavu jsem vůči hodnocení soudců poměrně skeptický.

7. Systém v Coloradu funguje tak, že hodnotící komise nemá pravomoc odvolat soudce, ale pouze vydá stanovisko, na základě kterého voliči rozhodnou o znovujmenování soudce.

Situace, kdy voliči mohou odvolat soudce je podle mého názoru v evropské právní kultuře problematická. Myslím, že takový systém se vyskytuje pouze ve Švýcarsku a zde jde jen o formální proces. Jsem pro řadu angloamerických prvků v kontinentálním právu, ale volba soudců je podle mého názoru neprůchodná. Laikové nemůžou odvolávat soudce. Je třeba odlišit situace, kdy soudce porušil při rozhodování zákon a situace, kdy soudce je dán napospas voličů, kteří o něm rozhodnou.

Příloha č. 5

1 Co si myslíte o současné situaci výběru soudců v České republice?

V České republice se jedná o několik nešťastných faktorů. První problém je věková hranice, kdy 30 let je příliš pozdě. Soudce je osoba, která řídí proces, je třeba, aby měl potřebné zkušenosti a znalosti a ty nashromáždí pouze při výkonu této profese. Čím později začne člověk vykonávat funkci soudce, tím později se tuto práci naučí. Dále je zde problém, jak vyplnit mezeru mezi věkem, kdy osoba dosáhne právnického vzdělání a věkem, kdy osoba se může stát soudcem. Pozice asistenta soudce je velmi málo ohodnocená a ostatní právnické povolání nepřipravují dostatečně na pozici soudce.

2. V Coloradu je právě nastaven systém tak, že se soudci stávají zkušenými a kvalitními právníci.

Ano, takový systém by byl ideální, ale v jejich právním systému. V kontinentálním systému práva soudce vede proces a klade otázky, proto potřebuje zkušenosti z justice. Jsem zastáncem kariérního systému soudnictví. Na začátku 90. let řada soudců odešla do advokacie, někteří kvůli minulému režimu, někteří kvůli penězům a téměř všichni se zde uchytili. V polovině 90. let řada advokátů odešla do justice, neboť soukromý sektor se pozvolna zaplňoval a oni neměli moc úspěchů, chytnul se však málokdo. Kariérní systém je podle mě jediný způsob, jak se naučit vést proces.

3. V poslední době se stále více o ustanovení výběrových komisí, jste zastáncem tohoto způsobu výběru soudců?

Každý výběr záleží na tom, kdo a s jakými hodnotami vybírá. Podle mého názoru spíše než výběr kandidátů na základě výběrových komisí, kteří jakoby věští z křišťálové koule, se uplatní systém, kdy se zjistí v průběhu jeho praxe, zda bude či nebude kvalitním soudcem. Pokud je vybrán kandidát mimo justici, je zároveň třeba počítat s jeho návyky z původního zaměstnání.

4. Jak se v současné chvíli může osoba stát soudcem Nejvyššího soudu v České republice?

To se mě raději neptejte, to si nechám pro sebe (smích). Je stanovená určitá délka praxe a výběr soudců Nejvyššího soudu je zásadně v rukou funkcionářů Nejvyššího soudu tedy předsedy, místopředsedy a předsedů kolégií. Rozhodující slovo má předseda Nejvyššího soudu, na kterém záleží, koho osloví.

5. Myslíte si, že systém jmenování soudců v České republice je dostatečně transparentní?

Systém je zejména nedomyšlený a nepropracovaný. Hlediska výběru soudců se velice často proměňují, přípravná praxe není stálá, není zde dlouhodobost, jednotnost a jednoznačnost. Všechny pokusy o jakoukoli změnu dopadly z různých důvodů nezdarem. Vhodný kandidát na soudce by měl mít právnické vzdělání, odbornou praxi na všech možných justičních pracovištích, ale i mimo justici. Po takové pětileté přípravné praxi by se kandidát mohl ucházet o pozici soudce. Pokud nejsou stanovená jasná kritéria koncepční přípravy, kandidáti, byť přicházejí ve 30 letech, jsou na pozici soudce nepřipravení.

6. Co si myslíte o hodnotící komisi soudců, kdy soudce není zcela bez odpovědnosti a soudce je pod určitým dohledem?

V původní verzi zákona o soudech a soudcích byla koncepce hodnotící komise a kritéria hodnocení soudců, která zakotvovala odpovědnost soudců. Nicméně tuto část zákona Ústavní soud zrušil a od té doby zde neexistuje žádný systém vnitřní kontroly soudců. Nikdo se to ani nepokusil zavést, neboť vzhledem k nálezu Ústavního soudu nikdo neví, jak by soudce měl být kontrolován. Já jsem byl vždy zastáncem toho názoru, že každý systém, tedy včetně soudnictví, musí obsahovat propracovaný systém výběru a důkladný systém zpětné kontroly.

Příloha č. 6

1. Jako víceprezident Soudcovské unie jste zastáncem změny systému jmenování soudců v České republice, chtěl bych se zeptat, jak by ta změna měla být koncipována?

V České republice navrhuje ministr spravedlnosti kandidáty na soudce prezidentovi a soudce jmenuje prezident. Existuje nepsané pravidlo, že kandidáty navrhuji ministři spravedlnosti předsedové krajských soudů. Nicméně úprava tohoto systému je nedostatečná a výběr kandidátů probíhá *via facti*. V současné chvíli jsou na soudce navrhováni zejména asistenti soudců, kteří se na pozici asistenta dostávají podle toho, zda si je konkrétní soudce zvolí. Systém výběru kandidátů je tedy rozkolísaný, není celistvý a není transparentní. Před dvěma lety jsme na sněmu soudcovské unie přijali stanovisko, že je třeba zavést plošná výběrová řízení, která by transparentním způsobem vybírala kandidáty na soudce z okruhu osob, kteří splňují zákonné předpoklady.

2. Jakou má současnou podobu váš návrh ohledně výběrových komisí?

V současné době spolupracujeme s ministerstvem spravedlnosti na určité koncepci. Naše stanovisko je, že na výběru soudců by se měli ve většině podílet soudci, neboť soudci ví, jací kandidáti jsou vhodní, a zároveň jmenovaný soudce by se později neměl cítit někomu zavázán. Podstatné u nás je, aby úprava byla v zákonné formě a aby systém byl jednotný a transparentní. V komisi chceme mít lichý počet komisařů a nadpoloviční počet osob by byl z řad justice, ostatní členové by byli zástupci ministerstva spravedlnosti.

3. Chtěl bych se zeptat, jakou roli v současné chvíli hrajou psychologicko-diagnostické testy při výběru kandidátů na soudce?

V současné chvíli je to tak, že každý kandidát před samotným navržením, musí splnit psychologický test, nicméně tyto testy neslouží jako vetovací místa pro kandidáty, pouze se k nim přihlídnou.

4. Co si myslíte o hodnocení soudců a následných volbách o setrvání soudce ve své funkci?

Ohledně hodnocení soudců si nejsem jistý, neboť nemám potřebné informace, kdo toto hodnocení provádí a jak probíhá v praxi. Jakékoliv volby soudců však nemají v kontinentální Evropě místo. Setkal jsem se nedávno se soudkyní federálního soudu

USA, která mi otevřeně přiznala, že před volbami soudců, soudci rozhodují přísněji, to podle mého narušuje nezávislost soudců a soudů. V České republice si dovedu představit hodnocení soudců v rámci kárných řízení. Existují judikáty, které se blíží hodnocení soudce ve vztahu ke správnosti jeho rozhodování.

5. Myslíte si, že kvalitní soudci mohou být i kandidáti z jiných právních profesí?

Myslím, si že určitě. Já tvrdím, že soudce by se měl stát ten nejlepší z kandidátů. Není důležité, zda bude z řad justice nebo zvenčí. Zároveň ale si myslím, že kandidáti z řad justice mají lepší předpoklady stát se soudcem. Kritéria musí být nastavena tak, aby byly zjištěny schopnosti, které jsou po soudcích v České republice vyžadovány.

6. Jaký je váš názor na Nejvyšší soudcovskou radu?

Ústavní zakotvení Nejvyšší soudcovské rady je žádoucí a již téměř 20 let se o takovém ustanovení mluví. Pokud by tedy konečně taková rada byla ustanovena, převzala by poté pravomoc ustanovení soudců. Nejvyšší soudcovská rada by tak převzala koncepci, kterou v současné době vymýšlíme pro výběrové komise.

Příloha č. 7

Honorable David M. Furman

The State Commission on Judicial Performance unanimously recommends that Judge David M. Furman **BE RETAINED**.

Judge Furman was appointed to the Colorado Court of Appeals in 2005. He graduated from Wheaton College in 1982 with a Bachelor of Arts in psychology and Christian education, and in 1989 received both a master's degree in Social Work and a law degree from the University of Denver . He was the Editor of the Juvenile Law Column of the *Colorado Lawyer* and on the Executive Committee, Juvenile Law Section, Colorado Bar Association. He is co-author of the *Judicial Benchbook on Colorado Child Welfare Law, A Handbook for Families in Dependency & Neglect Cases*, and *What Happens to Me Now? A Handbook for Colorado Children Who Are Not Living at Home*. His community activities have included serving as chair of the Colorado Children's Trust Fund Board, and as a member of the Arapahoe/ Douglas Mental Health Network Board. He has also been an Adjunct Professor and Lecturer at the University of Denver Graduate School of Social Work and an Adjunct Professor at Colorado Christian University .

Prior to his appointment to the Court, Judge Furman served as a magistrate at Denver Juvenile Court for four years. He was in private practice from 1995 to 2000, and before that served five years with the Colorado Public Defender's Office.

Judge Furman is organized and methodical in his approach to his work. Attorneys who responded to survey questions rated Judge Furman significantly above the average for refraining from reaching issues that need not be decided, and at or near the average in all other respects. Judges rated him as comparable in all respects to other appellate judges. Attorneys commented that he is fair and capable, while judges praised his expertise in family law. Judge Furman strives to be both polite and succinct in his questions during oral argument, and studies techniques for writing more clearly and concisely.

The Commission also reviewed various opinions that Judge Furman wrote. His opinions were generally well-organized and well-reasoned, and reflect a respect for precedent and the limited role for the Court of Appeals. Overall, 92% of attorneys surveyed and 97% of judges surveyed supported Judge Furman's retention, with 83% of the attorneys and 76% of the judges strongly recommending that he be retained in office.

Abstrakt

Vzájemné porovnání systému jmenování soudců v České republice a jmenování soudců na základě výběrového řízení

Diplomová práce se zabývá porovnáním systému jmenování soudců v České republice a jmenování soudců na základě výběrového řízení. Cílem práce je podrobně popsat oba systémy a zjistit, zda uplatňované principy modelového příkladu jmenování soudců na základě výběrového řízení jsou možné uplatnit v České republice.

V první kapitole jsem si stanovil základní předpoklady soudce, které by každý soudce měl splňovat. Pomocí těchto předpokladů zároveň porovnávám oba systémy jmenování soudců. Ideální systém jmenování soudců by podle mého názoru měl být nastaven tak, aby na jeho základě byli jmenováni soudci, kteří jsou nezávislý a nestranní, odpovědní, důvěryhodní, inteligentní a mají potřebné zkušenosti a morální předpoklady.

V kapitole druhé se věnuji stávajícímu systému jmenování soudců v České republice, kde popisuji aktuální právní úpravu ustanovování soudců a dále se zabývám procesem, který předchází jmenování soudce prezidentem republiky. Na závěr druhé kapitoly shrnuji, jak se ve stávajícím systému výběru soudců zohledňují kritéria uvedená v první kapitole.

Ve třetí kapitole představuji systém jmenování soudců na základě výběrového řízení. Systém výběrového řízení se v současné době prosazuje zejména ve Spojených státech amerických, proto jsem si jako modelový příklad vybral systém uplatňovaný ve státu Colorado, kde jsem absolvoval stáž u Nejvyššího soudu a setkal jsem se s ustanovováním soudců podle výběrového řízení v praxi. Vzhledem k důvodu, že bych podobný systém chtěl prosadit v České republice, detailně popisuji jeho jednotlivé prvky.

Závěrečná čtvrtá kapitola je stěžejní část diplomové práce. Porovnávám zde, zda jsou jednotlivé prvky systému jmenování soudců na základě výběrového řízení možné uplatnit v České republice. Práce se zároveň na tomto místě snaží předložit ideální možné řešení systému jmenování soudců pro Českou republiku.

Abstract

Mutual comparison of the appointment of judges in Czech Republic and on the basis of the merit system

The diploma thesis deals with a comparison of the appointment of judges in the Czech Republic and an appointment of judges based on merit system. The aim is to describe in detail both systems and determine whether the application of the principles of a model example of the appointment of judges based on merit system is possible to apply in the Czech Republic.

In the first chapter I set the basic assumptions of a judge that any judge should meet. Using these assumptions I also compare both systems the appointment of judges. The ideal system for appointing judges, in my opinion, should be set so that on its basis were appointed judges who are independent and impartial, accountable, trustworthy, intelligent and have the necessary experience and moral assumptions.

The second chapter is devoted to the current system of appointment of judges in the Czech Republic, where I describe the current legislation and appointment of judges that deal with the process that precedes the appointment of judges by the President. At the end of the second chapter I summarize how the current system for selecting judges take into account the criteria mentioned in the first chapter.

In the third chapter I present system of appointing judges based on merit system. The system selection process is currently being promoted especially in the United States, so I chose as a model system that is in the State of Colorado, where I completed an internship at the Supreme Court and I met in the establishment of judges by the selection procedure in practice. Due to the reason that I want to enforce a similar system in the Czech Republic I describe the individual elements in detail.

The final fourth chapter is a crucial part of the diploma thesis. I compare whether individual elements of the system for the appointment of judges based on merit system can be applied in the Czech Republic. Thesis is also at this point trying to present a possible solution of ideal system for the appointment of judges for the Czech Republic.

Klíčová slova / Keywords

Klíčová slova:

Jmenování, soudce, systém

Keywords:

Appointing, judge, system